

R. 3948.

M · LIPP

**PÄIKSE
KULLAS**

A. 3948.

Päikse kullas

Päikse kullas

Uued luuletused

Tartu, 1929

H. 2021. Kirjastus ja Raamatud

M. Lipp

Päikle kullas

Uued luulefused

Tartus, 1909

K. Sõõri trükk ja kirjastus.

Mr. Lipp

Äärlä kullas

lued lueltesed

ENSV TA
Kirjandusemuuseumi
Arhiiviraamatukogu

25656

Coimbr, 1999
K. 20071 KOKK ja kirjastus

Annetuseks.

Kullerkupud oja kaldal,
Madal mahlakannike,
Teie nupukesed närtsiind
Ohwriks päewa püuale.

Kõrrel helgib hõbeeie,
Imekangaks kujutud,
Kodu nõmmel kanarpikul
Sügisõied sündinud.

Neist ma kõitfin kimbukese,
Õitett, kuis nad õhtu eel
Waikse wainu wiimseks ehteks —
Wõiwad pilguks tõusda weel.

Wõta wastu lihtsad lehed
harjund armus, ilamaa,
Andja poolt, kes ande külge
Sidund soowi soojema :

Närtlib niidul õieilu,
Kustub nooruskoiduke,
Ärgaku sull', kuldne kodu,
Kuldne armu kewade,

Kewad, kelle koidul kofub
Püha priius, taewa taim,
Eesti kijas wõimul wõsub
Wahwa wanemate waim!

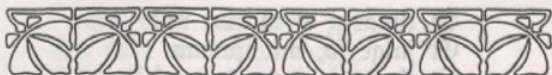
Kõlletkupid aja koidul,
Lõbedal mahlakoiduke,
Tõis kupidul niidul
Õhmitis püha wõimul

Kõllet heljib hõbedeie,
Jumekoiduks koidulud,
Kodu nõmmel koidukoidul
Sõjaisõied: sõjainud.

Wõim ma koidul koidukoidul,
Õhmit, koidul nõmmel
Wõimale wõimale koidukoidul
Wõimale wõimale koidukoidul

Wõimale wõimale koidukoidul,
Koidul nõmmel, nõmmel,
Koidul nõmmel, kes ande koidul
Sõjainud koidul koidukoidul:

I. Ifamaa.

Ifamaa, su oma olen
Oma wana, werega;
Oh, et wiimsel hingedhul
Zohitsin sind teenida!

1. Oh minu kuldne kodumaa!

Oh minu kuldne kodumaa,
Kui kallis oled mulle sa,
Siin mängisin ma lapsena,
Su mullas tahan hingata;
Su kingul tammed kohawad,
Ei tuules, tormis murdu nad —
Sest ära kardad, ifamaa,
Ei tuules, tormis murdu nad!

Nii nagu tammed tugewad
Sääl kodu kingul kohawad,
Nii olid wahwad wanemad
Kord tema kanged kaitsejad:
Küll piina aal neid paenutud —
Ei ole nemad murdunud...
Sest, ifamaa, end rõõmusta,
Ei ole nemad murdunud.

Oh minu ilus ifamaa,
Ma tahaks oma rahwaga
Ka sinu priiust kaitseada,
Ta kasuks kängest' wõidelda —
Et sinu tammed tugewad,

Et ilmasgi ei murdu nad —
Et julge ja, mu isamaa,
Et ilmasgi ei murdu nad!

Siis pääle wahwa wõitluse
Päen, isamaa, su rüppesje
Ma, kuna kostab kuldane
Su hieft priiuslauluke:

„Su kingul tammed kohawad,
Ei tuules, tormis murdu nad,
Eest rõõmušta, end isamaa,
Ei tuules, tormis murdu nad!“

2. Minu kodumaa.

Oh minu kuldne kodumaa,
Kus metsad kohawad merela,
Jõed, järmed kui hõbene ahel;
Kus kantside rusud kaljudel,
Mu kodu, nii kallis mu südamel,
Maa kuldne ka rusude wahel!

Maa kuldne, kusfagi waremed,
Kus awand end waenu asemed,
Sääl wõitlefid wahwad mehed;
Nad seisid wereni priiuse eest,
Mu kodu, ei kohutand wahwa meest
Ka langewad läikivad tähed.

Jah, kaob ka siht lord minu eest
Ja reisilepp langeb maha käest,
Ei truudus murdu ka mures.
Kui kõik minu käest ka wõetaks,
Mu kodu, ma jään full' ustawaks,
Truuts sulle elades, surses.

Su oma ma wara ja werega,
Su oma mu hinge ihaga,
Näen häda ka walude wallas;
Ja lähen ma ükskord rahule,
Mu kodu, mind pandagu hauasse
Etis üksi su pühendud mullas.

M. Kerkowitse ainet tarwitades.

□

3. Kas wõiksin unustada?

Kas wõiksin unustada,
Kuis kodu kingu pääl
Mull' lahkes lapsepõlwes
Kord hüüdis isa hääl:
"Poeg, waata üle oru
Ja aasa õitsewa
Ja laenetawa luha —
See meie isamaa!"

Ta kasuks kangelaseks
Su esiisad saand,
Mad wiimse weretilga
On talle ohwerdand,
Mad näinud näljahäda
Ja ohtu otsata —
Su ainus arm ka olgu
See sinu isamaa!"

Kuis wõiksin unustada
Sind, hella emake,
Kuis wäikjena mind wõtsid
Sa sooja sülesse,
Kuis film sul säras õnnel,
Kui mulle hüüdsid sa:
"Laps, ülem hüüd sul olgu
Su püha isamaa!"

Sääl on sul oma kodu,
Kui ka nii kitsuke,
Kuid lahke päike paistab
Ka tema pinnale;
Kuldseemet filmaveega
Sääl wõisin wäeta,
Seepärast püha olgu
Sull' sinu isamaa!"

Oh helbe isa, ema,
Küll kängest' kaitseme,
Mis teie põuest tulnud
Meil' waraks waimusse.
Te hingest meie hinge
Jõud wooland jdena —
Kes suudab vastu seista,
Kui ärkab isamaa?

Sa püha jõgi, jookse,
Saa mereks wägewaks,
Sa Gesti rahwa rammu,
Saa tubliks tugewaks,
Sa puhke, et su paisu
Ka kardab kiuajaja;
Seks kasma, kosu, õitse,
Mu Gesti isamaa!

Ei iial unustada
Sind wõi ma, Gesti pind,
Kus puhta armu piimal
Mind jootis emarind,
Kus isa õues koitis
Mull' priius kullala,
Sull' surma suus weel soowin:
Oh ela isamaa!

□

4. Mu kodu, läänemere kaldal.

Mu kodu, läänemere kaldal,
Kui üliarmas oled sa,
Kui selle lastu laene liigub,
Ja rannal kohaw kuusik tiigub,
Siis süda sooja rõõmuga
Sull' tuisub, ilus isamaa!

Mu kodu, kohaw laente väli
See kaua kaeband sinuga,
Ja näinud sinu valu, waewa,
Ja tema ohke tõusnud taewa,
Et sinu ohust jutusta
Sääl isa järjel otsata.

Kuid samast läikwa laene sülest
Wihm tõusnud kalli kastega,
Et niisutada närtsind pinda,
Ja waigistada waese rinda,
Kui olid piina paelusfa
Ja hirmsas hädas, isamaa!

Nüüd selgind taewas, tema poole
Ma hüüan koidukullaga:
„Mind sulle kihland sinu ilu,
Ja enam veel su waew ja valu,
Ja tõusegu see tormina —
Su oma olen isamaa!

Mu kodu, läänemere kaldal,
Mull' kõigest kaunim oled sa,
Kui kostab mull' su laene koha
Ja rannal lehkwa metsa müha —
Su omaks ihu, hingega
Jään mina, ilus isamaa!

5. Mu isamaa!

Mu isamaa, su pinda peffis maru
Maudrahel wihasema wihaga,
Torm tuiskas üle sinu aaja, aru,
Ja pani sinu kingud kaebama:
Mu soontes tahtis tarretada weri —
Nii mäsšas, möllas ahastuse meri!

Mu isamaa, küll olid omad pojad
Ka wale paelus wäärand paljugi,
Kuid oli süü nii suur, et sinu lojad
Saand leinapaigaks lõunast põhjani,
Et were tööle wälkus mdega tera,
Et häwitada wiimast elu wara?

Mu isamaa, ma kuulen lõuna tuuli
Ju käiwat üle kodu kinkude,
Pea näeme kaldal hõrnu diehuuli
Suud karskest andwat koidukastele:
Kuldewad see, oh toogu tema kuma
Mull' pääsmist pääle ohu otsatuma!

Kuldewad, tule, koida isamaale,
Tall' näita pristet roosipalgekest,
Sa tõuse uues ilus rahwa raale,
Kel jalg on sammund üle okastest:
Sa täida, täida Eesti ammust ootust,
Eoo meie rinda uue elu lootust!

Kes süüdi on, see maksu oma wõlad,
Seks, püha digus, käi ja oma teed,
Kuid kaljukoormast päästa dige õlad
Ja kuwata ja süüta filmaweed:
Sa lõhu katti wiimsed orjakõied
Ja lae tõusda priiusele õied!

Sa, püha digus, tulejambaks ole,
Mis meile paistab mustal mureõl

Ja pilveks meil', kui kahvatand on pale
Siin okasrajal pöudse päewa tööl:
Üks õigus paisutagu meeste rinda,
Kes higin harind ühe kodu pinda!

Mu isamaa, oh, seda palub ainult
Müüd sulle minu püham palvekeel,
Et rahu tõuseks sulle werewainult,
Mil surma paelust pääsed, kosud weel:
Et isamaa, sull' koidaks kuldne kewad,
Kus hirmjad haawad pea paranewad.

26. märtsil 1906.

6. Tamm merel.

Näe, kõrge tamm, see kiigub mäe seljal,
Nii uhkesti ta waatab üle maa,
Ta haljas ladu paendub pilwe wäljal,
Ja sügawasfe juuri ajand ta.

Kas käigu kõue maru

Ka üle mäe ja oru —

Sääl seisab ta, ei kõigu tema kroon,
Kui kindluse ja tugewuse troon.

Kas näed weel, sääl kurdab mere kallas,
Nii nagu ta kord kandis Kalewit,
Kui ajas see meil' wabas Eesti wallas
Kord kange käega wainul wagusid;

Ta wastu mere maru

On mäsšand üle aru —

See kodu kald on ikka kindel jää,
See kaljuwald on kalju põhja pääl.

See Taara tamm, sa oled minu rahwas,
Kui temagi sa seisab tormi sees,
Su teraw mõet, see oli walus, wahwas,
Kui kodukollet kaitšis Eesti mees,

Kui hirmsam häda maru
Käis üle Eesti aru —
Kui „ori sa!“ sull' hüüdis kiusaja,
„P'rii olen ma!“ ja näitsid wäega!

Mu rahwajõud, näe, see on kaljukallas,
Mis laente mäsfus seisis murdmata;
Kui aastafada, kuis need waenu wallas
Küll püüdsid jeda pihuks purusta,
Küll mäsfas mere maru

Sul üle aasa, aru —
Küll waen ja laim su rindu haaru löid,
Kuid, Eesti hing, sa elusse weel jäid!

Mu kodumaa, see sinu kaljualus
Ka meilgi olgu kantsiks kangemaks,
Kuis wanemad meil seisnud waenu walus
Kord isamaa eest, saanud wägewaks,

Kui hirmsa mäsfu maru
Käis üle Eesti aru —
Mii meiegi kui mehed wõideldgem,
Kuldpriiust kange käega kaitsegem!

Sa Taara tamm, ei tormis fina kõigu,
Ei iialgi su oksad pudene,
Su kaljualus asemelt ei liigu,
Su tiiwel, wabad mehed, wannume:

Kas käigu kõue maru
Ka üle kodu aru —
Sa Eesti pind, mull' püha oled sa,
Sull' elan, suren, minu isamaa!

7. Oh kuidas, kuldne Eesti koda.

Oh kuidas, kuldne Eesti koda,
Ehk wäike, waene olid sa,
Mii wäga wõtsid õnnistada

Mind tuhatvõrdse varaga.
Mis elus oli mulle püha,
Mis minu ülem hinge iha,
Sääl panid lausa leekima!

Sääl hüüti mulle isaüest:
„Dee tööd ja palu Jumalat!“
Sääl tufjus mulle emapüest:
„Bea pühaks wanemate maad,
Et talle ikka priius koidaks,
Ja töde ülekohtu võidaks,
Seks wala higi palawat!“

See õpetus mull' juhtis sammu —
Oh tuhat tänu selle eest!
See tõstis terve rahwa rammu:
Ta pääsis pita piina feest.
Ta wanemate waimu najal
Nüüd kosus raskemalgi rajal —
Ja tõusis wahutawast weest.

Ses waimus elu wõitlusele
Nüüd uuest' astu, isamaa,
Seks ligi elu kohustele,
Et tõtt ja priiust kaitseada!
Seks mõtle wahwa isa meeles,
Seks palu waga ema keeles —
Siis wõitled — ja sa wõidad ka!

Ja tõusku tuiß ka orus, arus —
Ja oled sa nii wäetike,
Su käes on kilp, ja waenu marus
Sa sammud wõidust wõidule:
Torm murrab kõrged tammed maha,
Kuid nende warjus, nende taha
Jääb wäike wõsu elusse.

8. Teretus.

Tuhat terwist Soome salust
Soowin sulle, isamaa,
Kuna kosutawat õhtu
Tohin hinge tõmmata
Waba wendi aasal, arul
Tuhat järwi imemaal,
Kusja rahwas, waimus wahwas,
Armus asub rahu raal.

Põhjataht ja, põhjataewas
Siikumata leegid jää, l
Kumad, kuninglikus rahus
Waatad Soome sugu pääl;
Arwamata tähti arwud
Sinu ümber säravad,
Tähti ilus, õhtu wilus,
Wallal taewa wärawad.

Imekiri kuldakaarelt
Särab: „Sureline ja,
Ilmas ära ennast lase
Kõbita orjapaelaga;
Orjakõites kaod, waod,
Priius taewa koidukuld;
Selle waral, selle järäl
Näed igawiku tuld.“

Kange sugu, kaljuwallas,
Seda kirja mõistsid ja,
Piüha priius paistis sulle
Maa pääl taewa tulena.
Tema pärast panid pandiks
Oma ihu, hingegi,
Priiust hoidsid, priiust kaitsid
Wiimse were tilgani.

Sinu mõitlust vaatles taevast
Põhjataht, see kuldane,
Sätendas siis uuel säral,
Helkis teiste hulgale:
„Priiuskoit, näe, meie kodust
Süttind kullal Soomesa,
Wabaks saagu, wabaks jäägu
Ilus Soome isamaa!”

Sama põhjataht, sa särad
Mla, Gesti aasale,
Wala, wala priiuswaimu
Meil'gi meeste hingesse,
Priiust püüda, keda juhüb
Tõde, õigus, mehetöö.
Selle najal Gesti rajal
Saagu surma orjöö!

Sellel soorwil Soome salust
Terwitan sind, isamaa,
Soowin sulle seda rammu,
Mis siin wendi ühenda
Wõis, et tuhat takistusi
Wõitis wägilasetöö,
Wõitis, wõitis, kuni koitis
Priius pääle pime öö.

Kultaiswurel, Saima rannal, 19. juulil 1906.

□

9. Ma seisin Soome kaljul.

Ma seisin Soome kaljul
Ja waatjin üle maa,
Kus põhja taewa peegel
Näis tuhat järwisä.

See oli imeilus,
Pilt paradiisista,
Et põrnu oleks pidand
Ma palvel' langema.

Ma olin Soome kajas,
Sääl nägin enam weel,
Kuis sellel' põhja pannud
On waga mehemeel.

See soosse, kalju pääle
Kord puu sääl istutas,
Ja waata, wilja kannab
See marus mäsfawas.

Sääl majas maitsin mõnu,
Sest Soome südame
Nii soojalt tundsin tuskwat
Ka Wiru wennale.

Ei muud see pääle mõista
Kui seda soowida:
Sind helde Jumal hoidku,
Sa tuhatjärwi maa!

Ta ise õnnistagu
Nii sinu eluteed,
Et kulda's priiuspäike
Su kaljud, maad ja weed!

Puumalas, Saime rannal, 22. juulil 1906.

□

10. Wanemuine.

Wanemuine kuldawiisi
Kuldakandlil weeretab,
Kuldakeelstel kodumaale
Priiuslaulu pühendas.

Maa ja meri laulu kuulsid,
Hinged taewa ilusja,
Koidu kiired alla hüüdsid:
Ditje Gesti isamaa!

Mustad pilved maad siis matsid,
Kuldakannel kostis weel,
Püha priiusjale laulis
Haualaulu kuldakeel,
Laulis kurba leinalugu
Drja böla otsata,
Drja böla, okasteela
Hüüdis: „Vooda, isamaa!“

Priiuspäike jälle puhkes,
Kertis kumas kuldsemas,
Gesti ärkas, Gesti tärkas,
Kannel koitu teretas.
Waga Wanemuine hüüdis:
„Ahel purus, põrmus ta,
Ei see enam sind ei seo,
Prii sa oled, isamaa!“

Siis nüüd tulge, sortsilased,
Kunstimehed kavalad,
Tõusend priius — püha tuli,
Siin te küüned kõrbewad;
Ahwardage äsfitades,
Waenu wiha, wäega —
Waga kannel suu teil sulub,
Kõlab: „Hõiska, isamaa!“

Põrgulised, wdtkc püüda
Taewa tütart meie käest,
Püha priiust, siis te saate
Täiest tunda Gesti meest:
Teie wastu terve rahwas
Rajab müüri elawa,

Tema wõitleb, tema wõidab,
Hõistab: „Ela, isamaa!“

Wanemuine wilund järjel,
Kannel kõlab kullane,
Tuhat häält on ühte suland,
Wõidu laulu lauldaske:
„Gesti ema, mis meil' hinge
Panid püha iduna,
Ei see kao, ei see sure —
Ela, Gesti isamaa!“

Wanemuise kannel kõlab,
Hellam hääli ärkaneb,
Tasa, tasa koidu kullas
Onne õisi tärganeb:
Arm, see seob haavad kinni,
Wennad käsi käesja,
Taewas neile hinge hüüab:
„Ela rahus, isamaa!“

□

II. Gesti Kirjanduse Seltsile

6. augusti t. p. 1907.

Mis soowin sulle, minu eluraale,
Kus seda algad ara sammuga,
Et iluks saaksid püha isamaale
Ja tõuseksid tall' hele tähena:
Et päewaselgelt säraks jelle walgus
Ja oleks Gesti' uue elu algus;

Et koidukullas koguks Gesti pojad,
Kel wõitlemiseks walmis waimu mõet,
Ja sädemetest säraks Gesti koad,
Kus purunend on pimeduse lõeg:
Mis orjakõies on meid hoidnud kaua
Ja wabadusel' walmistanud hua.

Et kogusid ja kallist waimu wilja,
Mis wanemate wainult wõetud,
Kuldteri teadus'jalwe, wara, hilja,
Kus Kalewite samm on kõndinud:
Et ilmuks kangelaste koja alus,
Mis ainsaks toeks ka uues Gesti talus.

Siis tõble, et meil nagu Gesti hiisi
Kord täitis koha piha, kullane,
Müüd jälle kõlaks Wanemuise wiisi,
See kostaks iga Gesti kojasse:
Et mõeldaks sääl puhtas Gesti meeles
Ja kõneldaks sääl kuldjes emakeeles.

Siis tõusku tuul ka üle Gesti aru
Meid hirmutama uue häda teel,
Ja tuulest saagu mäsfuline maru,
Ei seda karda meie mehemeel:
Kui tormituisus tuldgi taewast sajab,
Siis Taara tamm just juuri põhja ajab.

Ses usus, kirjamehed, sündku küli,
Näe, põld on walmis, wälja, hulgana,
Siis temast wõrsub sajawõrdne wili,
Mis tulewik saab tänus lõikama:
Siis tõble, tõble, wahwad wennaäed,
Ja seemet sigitagu taewa wäed!

12. Me rändame röömurajal.

Me rändame röömurajal,
Meil noorus saatija,
Me kõnnime kaunil ajal
Kuldkodu kingula.
Siin hõistame ilusja:
„Oh ela, mu ifamaa!“

Ja kui see kodu wäike,
Mis mulle kingitud,
Ja üle lahke päike
On ilul hüljanud.
Sel helgil hüüan ma:
„Mu isamaa, ela ja!“

Oh kodu, sa kuldne, kallis,
Kõik olen sinult saand,
Truu arm, see juba hällis
Mind kaunilt kosutand.
Sest hüüan üksi ma:
„Oh ela, mu kodu ja!“

Siin olen ma kuuma higi
Näind meeste palgetel,
Siin oli taewas ligi
Ka waga palwetel'.
Sest palun üksi ma:
„Oh kosu, mu kodumaa!“

Ja tuleb ka wälja minna
Su eest kord heitlema;
Kõik tahame minna sinna,
Mees mehe rinnala,
Et wereni wõidelda
Su kasuks, mu isamaa!

Kuid, kõrgem, sääl tähti üle,
Sa rahwaste saatija,
Jas' paista su isapale
Me üle armuga;
Seks ise käsi ja:
„Oh ela sääl, isamaa!“

13. Turnijate laul.

Turnijad Sammuwad
Ehib kewad kodumaad,

Urule, Murule
Ule oru, mäe:
Kus aga kostab laulu hääl,
Turnijad, need täitvad jääl
Fluga, Fluga
Ilma hülgawa.

Turnijad Koguvad
Omäl' jõudu paremat
Wõideldes, Heideldes,
Murul maeldes:
Nüüd, kus on noorus kullane,
Teri pandaks põllusse,
Sellest nad lõikavad
Wilja walmiwat.

Turnijad Lugevad
Wõitma wastast wägewat,
Wasta tall' Igal aal
Nstwad waenu raal'.
Olgu sel rammu rauane,
Turnija ei wäriße,
Tema ees Põrmu sees
Wingub wiamees.

Turnijad Raitsewad
Sest siis ilust isamaad
Nõuuga, Jõuuga,
Makswad mehena;
Kellel ehk noorus keelajaks,
Seegi kojub kangelaks,
Käega, Wäega
Wõdeka tõmbama.

Isamaa, Rõõmusta,
Kui su pojad turnima
Lõttawad, Ruttawad,
Kaudu kodumaad,

Kostab siis kingul laulu hääl,
Kui su pojad on ka sääl,
Rõõmusta, Isamaa,
Sellest ühti ja!

□

14. Trummi laul.

Kuulge, kuidas trummi hääl
Kostab kodu kingu pääl,
Mehhe kõrval sammub mees,
Lipp, see lehvib nende ees;
Lipu pääl on lugeda:
„Keiser, ust ja isamaa!“
Trumm, see hüüab otsata:
„Püha sõna, isamaa!“

Trumm, trumm, tuleb ka
Kodukohast lahkuda,
Isa, ema hellake,
Ira siiski muretse!
Püha kohus kutsub mind,
Rammul paisund minu rind;
Seda tahan rõõmuga
Läita wahwa mehena.

Trumm, trumm, kostad nii
Kord ehk hädas äkisti
Wastalise leeri ees,
Säälgigi tahan olla mees,
Oma lipult lugeda
Püha sõna: „isamaa!“
Kuhu kutsub trummi hääl,
Kõikumata seista sääl.

Kallis trumm, siis kutsu ja,
Püha lipp, ei jäta ma

Zialgi sind hädasse,
Sammun sinu järele,
Kohisegu tuisu tuul,
Wihisegu waenu kuul —
Nagu kalju mere sees
Tahan seista tormi ees.

Trumm, trumm, trallala,
Mulle kostad wõiduks ja,
Mulle annad ainust nõuu:
"Ihamaa ja sinu auu,
Seda tahan kaitseda
Wiimse weretilgaga;
Olgu elu, tulgu surm,
Ihamaa on minu arm!"

Iha taewas, aitad nii
Kohust täita truusti,
Küll ju armukäsi weel
Mind siis saadab koduteel,
Ihake ja emake,
Teie rõõmsa rinnale,
Sääl mind käsib hõijata
Trumm, trumm — ilula.

Aga raueb minu rind,
Ihamaa, kui teenin sind,
Eõõge wiimselt trummi weel
Iipu all mu haura eel,
Ja siis rahu rüppesse
Waitsel palwel wagaste
Pange wäfind wõitleja,
Kellel armuks — ihamaa!

□

15. Raat ja täht.

Mul koduüues kaswas
Üks kaunis kaseke,
Ja kase üle kumas
Üks kuldne täheke.

Ja kui ma kodust läksin
Siis wälja ilma teel,
Raat, see jäi kodu õue,
Täht paistis minu eel.

Ja kui ma tähte nägin,
Siis kodu kuldane
Mull' hinge ette ilmus,
Ja kaunis kaseke.

Ja tähe juhil mina
Siis kodu jälle sain,
Ja kodu kase juure
Siis lahkumata jäin.

Täht kõrgel, kuma kullal,
Mull' lõppemata sa,
Si maa pääl kaunim wara
Saa siis ka kaduma!

□

16. Kodumaa ülikoolile.

12. jõulu r. p. 1902.

Oh alma mater, terve aastasada
Su walgus koitis üle kodumaa,
Ja närtšind nõmmel näitas elurada
Su püha teadus tõe küünlaga.

Ta kiired mõtšid findgi walgustada,
Mu Eesti rahwas, koidu kullala,

Sui sinu pojad põrmust ülendada
Siin wõisid oma waimu keelmata.

See rahwa nimel, hella ema, sulle
Nüüd tänupärja täna punume
Ja soowisõnaks lifame weel talle:

Sa õitse lõppemata, koju, wõsu,
Wii wennaarmus tõe walgele
Õõik rahwad, kellel kodukaldal asu!

□

17. Jõulu-kuu 12. päewaks 1902.

Aleksander Önnistatud
Hüüdis: „Arka, isamaa!
Waimu walgus tõustu sulle
Kõrgeft kuldse koiduna!“

Koit, see kerkis, kullal kumas;
Wida soowind isa hool,
Seda sada aastat pakkund
Kodumaale ülikool.

Gesti rahwas, Ema kaldal'
Koiduküünal koha sai,
Mis ka sinu suitsund kotta
Sätendawa sära löi.

Tõe templi pühas telgis
Siin ju sinu pojadgi
Wõisid filmi seletada
Walgusilmas wabasti.

Ja mis tõe imeilmas
Siin neil' hinge ilustand,
Seda, kodu, sinu kasuks
On nad elus ohwerdand.

Sugurahwas, sest ka täna
Almu tänuandega,
Pühitse ja kallist päewa,
Millal beldi: „Walgeks saa!“

Õnnista ja Aleksandrit
Tema hauapõhja weel,
Kessee koiduküünla süütis
Sull'gi säraks eluteel.

Selle walges wagast' wõtkem
Hinge põhjast paluda:
„Alma mater, kaswa, ditse,
Kosju kodu iluks ja!“

Ja kui kosjud, hella ema,
Kallist wilja kaswatad,
Ei see murdu, kui ka marud
Kodukaldal tõusewad.

Seks ja, Issand, ilma Looja,
Hüüa ije ülehel:
„Koit, ja kuma kuldseks rahuks
Vääneranna rahwastel!“

□

18. „Kirjanduse Sõpradele“.

„Kiirte“ ilmumisel 1902.

Oh noored wennad, tuhat korda tere!
Kui silma ees teil heljub isamaa,
Ja kannel kõlab teile kullala,
Mii nagu pärimine selle Wäinö pere;

Kui tunnete, et ühe suguwere
Wäel taewa wõim seob wenna wennaga,
Et nemad seisaks meeste müürina,
Mis paelu paneb wastaliste mere.

Siis aga tööle, taewas jõudu andku,
Ja kaste toogu kallist kosumust,
Ja terad tuhat korda wilja kandku!

Ja Eesti rahwas, see sest rõõmustagu,
Kui tema poegil püha waimustust —
Nii koitwad „Kiired“ kuldapäikseks saagu!

□

19. Nii kaua, kui sul kodu on.

Nii kaua, kui sul kodu on,
Kus kofku paneb käsi
Su waga ema sinu eest,
On korras kõik su asi.

Kui aga ekhid üksi ja
Sääl laial ilmaräljal,
Siis oled kõikuw kõrreke
Ja kuumal palul paljal.

Kuid siitgi pead tagasi
Sa sinna pöörma silma,
Kust armastus sind palwega
Kord saatis suurde ilma.

See palwewaim, mis sinu pool'
Weel lehwib koduüest,
See saadab sind ka tormi sees,
Et mure põgeb püest.

□

20. Kõdunes, kadunes!

Ants kaswas kauni toja sees,
Kus lilled lehkasid akna ees;

Ja üle aasa awara
Näis põldusid wõsuwa wiljaga.

See maja isa tal rajanud
Ja waod wäljale ajanud.

Ja lillepõõsad peenrasse
Oli istutanud hella emake.

Kuid pojalt ei meeldind isa õu,
Ei ema sõna, ta lahke nõu;

Tal koguni wastik kodupaik,
Ta tolmund tänaw ja karjakäik.

Ta soovis siit saada kaugele
Ja suurte sakste seltsisse.

Ta läks — ja nägi sääl wõeraid maid
Ja kangelasi ka wägewaid.

Ta kattis end nende kuuega
Ja pudrutas nende murdesõga.

Ja nõnda sääl wõera wati sees
Ta oli nii uhke, uhke mees.

Ta hakkas kui meeletu hooplema
Ja maadlema hiiglameestega.

Sääl maha murdsid ta koljatid
Ja poriauku ta paiskasid.

Siin kõdunes, kadunes waeseko,
Kes püüdnud wõeraste pidule.

21. Koduorg.

Koduorg, kord paistjid koidu kullas,
Hõbekastes oli dieke,
Dru üle naeris lahke päike,
Balas rahu iga hingesse.

Wabas wallas afus waba rahwas,
Kangelaste mõsu kõigiti,
Wabas wallas oli waba rahwas
Diguft kaitsma walmis wereni.

Roduorg, su üle leinaloori
Raske saatus äkki sidus sääl,
Rõõmu kaja kustus sinu wainult,
Saanes waitis lahke laulu hääl.

Roduorus, kes sääl olnud omaks,
Meid — oh häda — wõderaks arwataks,
Wõderad jälle ifandaks neil' saawad,
Kangeks, waljuks, waljuks kästijaks!

Roduorg, sa oled kaua kaeband,
Kas kord mööda sinu mure aeg?
Kas ju pinnal oma kodukoja
Peiab wahwa wanemate poeg?

Roduorust tõuseb tamme koha,
Sala sahin pilwe poole käib,
Sala sõnum minu hinge iha
Tulewiku imeilma wiib:

„Roduorus saad sa kodakondsaks,
Poeg, sääl asud oma koldele,
Roduorus sinu kuldses keeles
Kostab pea lahke lauluke.

Quid seks wälja mehe tööle, teole,
Näita, et sa õige Gesti mees,
Et sa kõlbad kalli lõikusele,
Milleks külwand ifad filmawees.

Selleks wahwa wanemate wiisist
Pea kinni wahwa waimuga,
Roduorg siis jälle saab su omaks —
Prii on jälle püha ifamaa!“

□

22. Sinihallikal.

Noormees kuldsel koidu viinul kurtis,
Seisis mõttes Sinihallikal,
Baatas, kuis ta hõbelaene liigus,
Woolas, weeres alla wulinal.

Kuldsel koidul, hõbelaene langul,
Kuna lepal laulis linnuke,
Noormees siisgi kurdab kurwal meel,
Salahääl tal hüüab hingesse:

„Sinihallik, jelle woolaw woogu,
See on sündind Gesti filmaweeft,
Selle piisar walust, waewast kaebab,
Mis on kaua muljund Gesti meest.

Pisarad, mis nutnud Gesti emad,
Et on Gestiist priius peletud,
Siin nad lausa otse leinalaenets
Ühel kohal kofku sulanud.

Sinihallik, kuulsal Waluoyal
Nõnda oled üks saanud sa,
Tema kõrwal priius kaitsjaid kaebab,
Kelle weres ujund Sakala.

Kui ta tõusis idast priiuspäike,
Sinihallik, tema nutab weel,
Tema nutab, et ei priiusläige
Pole koiduks terve Gesti teel.“

Noormees waikib, paneb käed kofku,
Vangeb palwes põrmu põlwili:
„Taewa Jsa, lase ise paista
Priiuskoit kord iga kojasse!

Range käega kaota sa ära
Orjameel me kodust koguni,
Wanemate wiisil Gesti poegi
Pea tõsta lase julgesti!

Wanemuise kannel, kõla, kõsta,
Nagu kunglas, kuldse kõlaga,
Wanemate keel sa ela, hela
Priiuslaulus üle kodumaa!"

Kuldne koit, näe, see on päevaks saanud,
Selle säralt hallik sätendab,
Põlvad, udu valgusmerde kadund,
Vooja armust loodus uueks saab.

Noormees ärkab, tuhat häält tall' hiiudvad:
"Tõble, teole, julgust' edasi,
Nagu kadund hommikune udu,
Jte Gestiist põgeb peagi!

Aeg, see tuleb, kus ei enam walust
Sinihallik võta kaevata,
Tema laene laulab priiusvõidust,
Uhes hõiskab ärgand isamaa!"

Et see sünniks, wanemate wiisi
Wahwad wennad, wälja wõitlusel,
Priius siis meil paneb pärja pähe,
Sigus asub Gesti aasafel.

23. Ilus oled, isamaa.

Ilus oled, isamaa,
Oma õitswa oruga,
Wõsuwad su wilja wäljad,
Armsad sinu aasad haljad,
Koduringud karjaga —
Ilus oled, isamaa!

Ilus oled, isamaa,
Oma hörna õhuga,
Kusfa hõbelael' hoogu

Annab ojas wetewoogu,
Kus ma kurtfin lapsena —
Ihus oled, ijamaa!

Ihus oled, ijamaa,
Kus end kuldse koidula
Süda kihlas südamele,
Kus ma teda leian jälle,
Kes mul kallim kullasta —
Ihus oled, ijamaa!

Saksa keele järel.

□

24. Seturahwa päewatõusuks.

Sull' näitas su unenägu,
See kujutas kauniste,
Kuis kõndisid kullasel ajal
Sa Gestiga edasi;
Kuis käisid kord Kalewi kannul
Sa järel tall', kannel su käes,
Ja laulasid priiuselaulu
Sa mõideldes wahwade wäes.

Kuid päise päewasel ajal
Sa orjasid otjata,
Sa kõndisid kerjustuues
Nii waese ja wiletsana.
Ja panid sa palwele käsi,
Suu oli sul seotud,
Ei hingefe ihata tohtind,
Kuis süda sind sundinud.

Nüüd, wennasrahwake, waga,
Sull' puhkenud päewake...
Kas on see unes wõi ilmfi?
Ons tõusnud ta tõeste?

Ta tõusenud, kuninglik, püha,
Kuldkoidul nii kaunina,
Ta valgus loob elu, loob ilu
Ka Petseri piirila.

Ta purustab pidavad paelad,
Ja südamed sulavad
Ja Voojale lapsetänuks
Saab palvet, nii palawat.
Ju idasgi idaneb õisi,
Kus ohakaid otsata,
Pea pühitseb priiusepüha
Ka seotud Setude maa!

Oktobril 1907.

25. Külml udu.

Külml udu ujub üle maa ja metsa,
Voob märja loori vaikind wainule:
Mu teel on waibats murtud lille õied,
Samm astub üle langend lehtede —
Ma seisjan kurwalt: meeles koidu kuld,
Mil kewad hinge süütas armu tuld.

Külml udu ujub üle laia ilma,
Ka üle minu kalli kodumaa,
Siin närtsind õisi näen ma suures hulgas,
Mis wennaawaenus murdund armuta —
Ja leina täheks kustund koidu kuld,
Mu hinge süütas püha armu tuld.

Külml udu, wiid meid talwe tormi wastu,
Mil enam pole wahet, waikimist?
Kas, Cesti ema, siis ju kallim lootus
Nüüd rauged, kaob, sureb kogunist?
Kas mure wette waob koidu kuld,
Mil fina süütsid püha armutuld?

Külm udu, ei sa iial seda suuda,
Ja mingu ilm ka maru mäsfile,
On õisi langend sada, tuhat tõusvad
Meil' asemel, kui koidab kevade.
See koidab, koidab, kumab õnne kuld,
Ja hinge süütab jäädva armu tuld.

See kevad koidab, võidab külma härma,
Mis wennaarmu karmilt kaotand,
Tall' wõtkem uues usus wastu minna,
Kes ühest emajülest elu saand,
Kel üks on isamaa, see koidu kuld,
Mis hinge loob meil ühe armu tuld.

Külm udu, sina kaod Gesti kingult,
Meil' koidab kevad, sina põgened,
Ta ilus käiwad wennad käsi käesja
Ja uuel' armul ärk'wad südamed —
Seks selgib taewas, särab koidu kuld,
Loob meie hinge puhta armu tuld.

26. Ei minu meelest, wäike maja.

Ei minu meelest, wäike maja,
Mu isa õues, lähe ja,
Su kodukoppel, põlluraja,
Ja lepit linnu lauluga.

Su läwelt olen ilma läinud,
Ma seisin mõne lossi ees,
Kui külaline olen läinud
Ka mõne uhke maja sees.

Ma olen kuulnud laululugu,
Mis löönud meistrid kuulsamad,
Ma näinud mõnda rahwasugu,
Kel würestid wahwad, wägewad.

Kuid, madal maja, ei ma ilmas
Sind iial jõua unusta:
Sääl armu sära ema filmas
Ma nägin imeiluga.

Sääl isa põlvel ifamaale
Ma truudust imend hingesse,
Mull' tee end avas tõe raale
Ju lapsepõlves lahkest.

Seepärast, wäike isakoda,
Su puhta, püha armuga,
Ei wõi sind unustada süda,
Niikaua kui weel tufsub ta.

Kui sinu waim jääb mulle walliks,
Ma olen rikkam rikkamast,
Just seda pean waraks kalliks,
Et tõusin majast madalast.

27. Haud meres.

Nad nõudwad kulda, kuulsa nime sära,
Sul seda pole anda, ifamaa!
Seepärast põlg'wad, salgawad nad ära
Sind kõige sinu kehwa koduga:
Nad läh'wad sinna — suurde rahwa ilma,
Et paistaksid jäl paremine filma.

Kuid sääl on meri, ja see meri möllab,
Ja kardetawad kaljud selle sees,
Ja wetewoog, see nende wastu pillab,
Kõel algus wäike suure ilma ees:
Ja kes jäl kõrgel püüdnud pidulauda,
Need langenud on sügawasje hauda.

Ei seda hauda diekene ehi,
Ei nuta tema ääres armastus,

Ei lillena sääl kalmul lootus lehi,
Da üle kurdab kole pimedus :
Sääl kaob, kustub äraandja sugu,
Kes kodukoldest pole pidand lugu...

See kolle aga meile jäägu kalliks
Da waitse, waitse kodualtriga,
Siin wanemate wain meil' olgu walliks,
Et hing ei hakkaks iial ihtama —
Siit rikka Peltšafari pidulauda,
Kes ise langeb hukatusse hauda.

□

28. Metsaroos.

Metsroosi nägin noorusilus
Ma koidukullas oma ees,
Ma nägin waitšes õhtu wilus
Da õisi hõbekaste sees.

Ja siis ma läksin suurde ilma
Mu kodukohast kaugele...
Oh ilu, elu, mida ilma
Säält säras mull' nii soojaste!

Sääl seedrimetsad katsid mäge,
Ja orus õitsid mandlipuud,
Sääl epheu palmilt õitsis tuge
Ja loorber andis liilial suud.

Kuid koju, koju! hüüdis süda,
Ei kõik see selle kohane,
Kui kodukoplis jalarada,
Da ääres metsarookste —

Mis mina nägin noorusilus
Kord koidukullas oma ees,
Ja kuus see waitšes õhtu wilus
Sääl ujus hõbekaste sees.

□

29. Kodufingul.

Nooruskoidul kodufingult
Waatafin ma kaugele,
Ule uhke tõistre talu,
Ule aru, aasade.

"Jamaa, küll oled ilus!"
Pidin sääl ma hõiskama,
"Teenida siud üksi tahan
Oma ihu, hingega!"

Kodufingult elu saatis
Mind nii kauge, kaugele,
Südamesse siisgi jäänud
Kuldne kodukohake.

Ja kui elutormis tohtsin
Wähe waitfist hingata,
Käed kõhe kottu läksid,
Pidin nõnda paluma:

"Taewa Jsa, kaitse ise
Minu kodukohakest,
Siia tagasi kord saada
Mind su suurest heldusest,

Et kui ükskord rauged rammu
Kaske elutormi ees,
Sääl ma leian rahu, rahu,
Kodumaa, su mulla sees!"

Ja mu süda, mis nii waene,
Täitis end nüüd rahuga,
Jälle sain ma rohket jõudu
Kaske tee pääl rännata,

Silma ees mul kuldne kuju —
Püha kodukohake,
Kust ma ükskord nooruskoidul
Olin waadand kaugele.

30. Mu kõrwu kostis kullal.

Mu kõrwu kostis kullal
Wiis ammuseft, ammuseft a'ast,
Kui ärkafsid hõbehäädled
Ja laulafsid ingliskeeled
Mull' laulu imemaast.

Mul oli, kui ema süles
Ma istufin korraga,
Mu silma säraks ta silmast
Geef armu imeilmast
Täis õnne otjata.

Ma nägin: isa õues,
Sääl died ditsiwad,
Ja aafal roosinupud
Ja kaldal kullerkupud —
Need olid nii ilusad!

Wiis kuldne ammuseft ajast,
Oh kuidas tufjub rind —
Kui kuulen find, nõidusilus,
Kui weel kerd õhtu wilus
Mu noorus suudleb mind!

3. aug. 1908.

□

31. Kas sa keelad?

Kas sa keelad jõe joofsu,
Kui on tulnud kewade,
Purustanud talwe paelad
Tõusnud lõunatuuleke?

Kas sa matad koidukulda
Kinni kitsa kämblaga,
Kui ta tuhatkordses tules
Hiilgab üle ilmamaa?

Suudaksid siis, sina väeti,
Keelda priiustulufest,
Kui ta koidab, hinge mõidab
Imewäega ülewest?

Kui ta tuhat lille loonud
Kodu närtsind nõmmele,
Lootus lehvib inglitiivul
Maha waese majasse?

Ei sa suuda, ei sa muuda
Walgust warjaks, pime öö,
Ei sa ärgand rahwa ümber
Jial wangileeri löö —

Kui on tõusnud priiuspäike,
Ei see enam looja läe;
Kewad kaunim koidul kuldab
Ijamaa, ta oru, mäe.

Soome-Rajajädel, heinak. 1907.

□

32. Tamm kodu kingul.

Tamm seisab tuules, tormis
Mu kodukingu pääl,
Mii nagu noores põlwes
Ma nägin teda sääl.

See uhke puu on näinud
Su priiust, ijamaa,
Ja kuis see maha maeti
Siis hauda korraga.

Ja kuis see jälle tõusend,
Ka seda on ta näind,
Kuis orjakvied katki
On päiksepaistel läind.

Jah, uhke tamm, see seisab
Sääl koduringu pääl,
Mii nagu tuhat aastat
On tema seisnud sääl.

Ta seisab: tuules, tormis
Ta rammu suurdunud,
Ta enam kodumulda
On jõuuga juurdunud.

Mu rahvas, see tamm sul täheks:
Su rammu ei raugene,
Kui aga juuri ajad
Sa kodu mullasse!

33. Nad hooplewad.

Nad hooplewad, ja olla,
Mu rahvas, riffaks saand,
Et helde käskja käsi
Sind kaua juhatand.

See wale! orjauuest
Müüd oled ärgand ja,
Kus seitse aastasada
Sind pidand paeltega.

Müüd särand hinge siise
Sull' priiuskoidu tuld,
See sinu südamesse
Voond waimustuse tuld.

See süttis, kehwen koda
Tõi ohwri andena
Müüd oma wiimse wara,
Et kutsus isamaa.

Mii waeße lese weering
Ka killuks, kiwiks saand,

Meist kauni kunstitempli
Arm Gestil' ehitand.

Sest, waga Wanemuine,
Uoo lahke lauluke,
Kuldkannel kõla, kõla
Sest laste lastele;

Meid hüüa ohwriks andma
Seesama armuga
Ka wiimast weretilka,
Kui kutsub isamaa!

19. aug. 1906.

□

34. Noored wennad, wälja, wälja!

Noored wennad, wälja, wälja,
Üle kodukinkude,
Üle aasa õitswa, halja,
Koit on läinud kumale!
Hüüab ärgand elu,
Tõuswa päikse imeilu:
„Poeg, sind ootab isamaa!”

Wäike kodu koidab kullal,
Kus sa oled sündinud,
Siisgi süda suurel wallal!
Olgu omaks kihlatud.
Tõlle kutsub terve rahwas,
Hüüab sulle: „Ole wahwas,
Poeg, sind ootab isamaa!”

Selle üle tõusew päike
Paistab sinu kodugi,
Tema kaudu eluläike
Saad ja hinge dieti.
Priiuspäike, mis ei kustu,

Tema eest ja wälja astu,
Poeg, find hüüab isamaa!

Koidu kumal, päewa walgel,
Wõtkem teda kaitseada,
Kuni jume weel on palgel —
Oma wara, werrega;
Noored wennad, wälja tõtkem,
Püha priiust kaitsta wõtkem —
Poeg, find hüüab isamaa!

Ja kui tema pühal pinnal
Wõidelnud ja wereni,
Siis sa uinud emarinnal'
Wõites auuga wiimati —
Päbi kuldse õhtuõhu
Tähed säravad sull' rahu —
Rahu annab isamaa!

—

35. Kodu poole.

Laewakene, purjed lase,
Lase purjed paisuda!
Sinna, kus on armuase,
Kus on õige õnnemaa,
Laewakene, sinna sõua,
Jõudsamasti sinna jõua,
Kus on ilus hingata!

Laenekene, hõbelaeue,
Kaugemale kanna mind,
Wõersil olin otse waene,
Oli rahuta mu rind,
Wõersil kurtis waene süda,
Djaks oli oht ja häda —
Sest et kaugel kodupind.

Laewakene, purjed lafe,
Lafe purjed paisjuda!
Sinna, kus mu koduase
Oma õitswa oruga,
Laewakene, sõua sinna,
Kust ma jõuan kodulinna,
Kus on ilus isamaa!

Sõua, jõua, üksi ilus,
Üksi õnnis hingata
Kodukase waikses wilus,
Kodu kuldse rahuga —
Sinna poole ja mind sõua,
Jõudsamasti sinna jõua,
Sääl on õige õnnemaa!

Majorenhofis, juulil. 1903.

□

36. Ma kuulen kaugelt, kaugelt.

Ma kuulen kaugelt, kaugelt
Kui kandle kõlawat,
Ja üle minu palge
On weerend pisarad.

Mul on, kui isakoda
Ma näeksin kingu pääl,
Ja hiiuaks selle uksest
Mu hinge imehää!

„Laps, waga isa wiisi
Ja ema palwet ka
Sääl suures, laias ilmas
Sa ära unusta!“

„Mu ema!“ hüüan mina
Ja palun põlwili,
Et tema palwewägi
Mind saadaks surmani...

Mul on, kui kostaks taugelt
Hääl jälle kullane:
"Vaps, sinuga su Jumal,
Ei saa sa hädasse!"

37. Wikerkaar.

Seitsmewõrdses walus
Lasi, ijamaa
Seitsme kalmu pääle
Woolda pisara.
Aga okasrajal
Ei sa raugenud,
Walumereist jälle
Oled tõusenud.

Kuldse wikerkaari
Walges kõndisid,
Kel weel seletada
Wõime wärwisid:
Ust ja arm ja lootus
Helkis teiste eel,
Digus, tõde, truudus,
Uu — neid ehtis weel.

Nende kuldse kuma
Kokkukõlana
Jlmus hinge priius
Tulekirjaga.
Selle imeilu
Hiilgas alla koit,
Selle säras leekis
Wiimne õhtu loit.

Ja kui sa ta tules
Kõnnid nüüdgi weel,

Ei sa kao, wao
Naske eluteel.
Glutormis tõused
Uue jõuuga,
Kaswad, kosud, mõidad,
Testi isamaa!

22. jõulul. p. 1908.

38. Soow.

Wanemate waim ja,
Pehwi laste pääl,
Kõla nende hinge
Priiuslaulu hää!l

Lapsed, käige, käige,
Wanemate teel,
Tuhiks teise olgu
Nende mehemeel!

Wanemate Jumal,
Kaitse ise sa
Laste kullast kodu
Dma armuga.

39. Dr. Jakob Hurti haual.

† 21. jõulul. p. 1908.

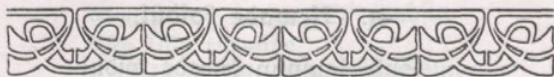
Kuldsüda, see sul tuskus
Su Testi rahwale,
Sa oled teda teenind
Wend, truuiist', truuiiste.
Su ihu hinge jõuud
Seks olid ühendud,
Et wiimne werepifar
Tall' oleks pühendud.

Kuldsüda, see nüüd waikind,
Nüüd tulnud surmavõ,
Kuid kadumata kestab
Su tähtis elutöö:
See seeme, mis sa külwand,
Meil tähtsab hinges ta,
Ja tuhat võrdses wiljas
Sest võrsub isamaa.

Kuldsüda, milleks meile
Sa olnud kõige sees,
Ei iial ununema
Sa see meil hinge ees:
Teed, mille meil' sa rajand,
Siin käime kindlast' nüüd,
Ei aimust astet kõrva
Wii meid siit võeras hüüd.

Kuldsüda, tänutähets
Meil pole anda muud,
Kuid seda töotagu
Me südamed ja suud:
Su rahwa kasu kallis
Meil olgu surmani,
Truu'ks jäägem Eesti hingel,
Kui lõhkeb südagi.

II. Armastus.

Waeße ilma waluorgu
Sabas säde ülewast;
Armastus, see püha säde,
Mis meil' autud Jumalast.

40. Kewad tuli koidutiivul.

Kewad tuli koidutiivul
Vahke lõunatuulega,
Puistas õisi kalda pääle,
Pani kingud kõlama.

Suu nüüd laulis, film nüüd färas,
Süda — õnnis oli see,
Armu äratanud temas
Sinnulaul ja lilletee,

Lilletee, kus jalg sul astus
Nooruskoidul, kuldane,
Kui sa wõitsid, kui mul süütsid
Glüks, iluks südame.

Kuldne kewad, kui meil' jälle
Tuled koidutiivula,
Paulan sest, kuis õnnistafid
Mind sa armuõnnega.

□

41. Kewade koidul.

Sull' lausufin kewade koidul
Ma salama sõnune,
Sa waitifid, kuna su pale
Õi roosipunale.

Siis sind oma rinna naale
Ma tõmbasin tormiga;
Nüüd sina mull' ütlesid tafa:
„Sull' olen nii hea ma!“

Su õhkawaid roosihuuli
Siis suudlesin soojemast';
Sa waitifid jälle; kuid süda,
See laenetas wägewast'.

Kuldkewad mängis kaldal
Küll tuhande lillega,
Ja nende keskel olin
Nii õnnis, nii õnnis ma!

28. nov. 1908.

42. Roos orust.

Ilm oli täis elu ja ilu
Ja kewade naeratas,
Sääl lehkawa roosi leidsin
Ma orus ditsewas.

See oli nii imearmas,
Nii kaunis kui koidukuld,
Ja minu hinge süütas
See elu ja armutuld.

See tuluke läikis ja leekis,
Kui tuli ka sügise,

See säras, ja julgest' jõudsin
Ma läbi tormide.

Seft kewad, täis elu ja ilu,
Ole tuhatford õnnistud,
Kus roosi, nii armsa, nii kalli
Olen orus ma noppinud!

□

43. Kewad puistas kannikesi.

Kewad puistas kannikesi
Orus oja kaldale,
Õppit laulis, ja mu hõlma
Waosid ja, armuke!

Sügis tuli, murdis died,
Metsas waihis lauluwiis,
Ja mu kaenlast, kallikene,
Wõrdusid ka sina siis.

Kas su arm siis, oh mu kuldne,
Märtjis närtfind roosides,
Kas ta kustus, et siit õppit
Wõhjapiirilt põgenes?

Wõisid filmad, kellest säras
Kewad kuldse iluga,
Süda, mis nii soojalt tufsus —
Wõisid nemad waleta?

□

44. Mere kaldal.

Kord kurtjime mere kaldal,
Kus kuused tohamas,
Ja päike imeilus
End laenes peegeldas.

Sa olid kui koidutuma,
Kui puhkenud roosike,
Mu süda leekis, sulas
Su sinisilmisfe.

Ja sinu rinna naale
Siis waosin korraga,
Nii õnnis, õnnis, et pidin
Ma taewani hõiskama.

Sest ärkas kohaw kuusik
Ja läikiv merepind,
Ja laulis ilust, õnnest,
Mis maitsnud minu rind.

□

45. Sõrmus.

Kuld sõrmust, kallim, kanna
Sääl sõrmes märgina,
Et üliarmas oled
Mull' üle ilmamaa;

Et kaunim kullakunast
Mu armastus on weel,
Ja sulle minu süda
Ka tussub surma teel.

Ja kui see süda lõhkeb,
Koit kustub kullane,
Siis tea: kõrgest antud
Nii osaks meitele.

Ja katkeb ka see sõrmus,
Siis usu ikka ja:
Weel taewas kofku kõidab,
Mis põrmuks murdnud maa.

□

46. Sa oled wait.

Sa oled wait ja wagufasti
Sa waod minu rinnale,
Ja omast wagast filmast saadad
Mu filma püha sädeme.

Ei lausu sina ainust sõna,
Sa üksi lahkelt naerataid,
Mii hõrnalt, nagu waitjel helgil
Kuu suudleb lille unuwat.

Siis hämaruse imeilma
Ma kaon ihu, hingega...
Ma ainult nüüd weel jeda tunnen,
Et õnnis, õnnis olen ma!

□

47. Kallim kaugel.

Mu kallim, kaugel, kaugel,
Sa wõitlesid walus sääl,
Ei kosutama jõua
Sind minu trööstihääl.

Ma käsi üksi kokku
Wõin panna palwele,
Et inglitüed kaitseks
Sind hädas heldeste.

Ja kui ma õhtuwilus
Mii palun südamest,
Mul on, kui sala lohin
Mii kostaks pilwedeft:

„Oh ära karda, kallist
Sul katab armutiib,
Ju luuaks loidukangast,
Mis teda walgel' wiib!“

31. aug. 1908.

48. Unenägu.

Ma nägin ditswast õunapuust
Und halja rohu pääl,
Ja künnilind, see okste sees
Mii lahkest' laulis sääl,

Ja käre sirutasin ma
Siis sinu järele,
Et südamest sind juudelda,
Mu õunadietle!

Kuid kui ma filmad awasin,
Sääl polnud õunapuud,
Ei kuulnud mina kuisagi
Ka laulwat linnu juud.

Sääl aiateibas ainumalt
Üks wares waakumas —
Jäänd see siis sellest järele,
Mis uni kuulutas?

49. Ma nägin unes.

Ma nägin unes, ja sõudsid,
Mu armuke, paadi sees,
See libises üle laene
Ja päitke peegeldas wees.

Ja siis läks märsule meri,
See vihastas, wahutas sääl;
Ei paati enam näinud
Ma lastuwa laene pääl.

Siis waitis vihane meri,
Kuid paati ei näinud ma...
Ma ärkasin üles ja nutsin,
Ma nutsin waluga!

29. aug. 1908.

□

50. Kuu tõusul.

Ma läbi hämaruse,
Õõ warju wiluda
Näen tõuswat pilwi tagant
Kuu kuldse kumaga.

Ta walab walgušmere
Mäe, oru, aasa pääl;
Mul on, kui hüüaks jala
Nii hörnalt armas hääl:

„Miks kurdab sääl üksi, üksi,
Mu kallim, kurwasti,
Weel tuksub sull' üks jüda,
Truu kuni surmani!“

Ja ta, kes kaugel, kaugel,
Mul seisab hinge ees,
Ta terwišid mull' saatnud
Kuu kuldse walge sees.

Wõnnu mägedel, 23. aug. 1908.

□

51. Sinitaewas.

Sinitaewas, sinu isu
Paistab merepeegli sees,
Koidu kullas, õhtu ehas,
Wirwendawas järwe wees.

Mis see sära kuldsest kodust
Ütleb waese ilmale,
Seda aimasin, kui waatfin,
Kuld, su finifilmisse.

Sinitaewas sääl ka säras,
Kuis see sääl end peegeldas?
Rinna löi see laenetama,
Südame mul joojendas!

See mull' säras suurest armust,
Mil ei kustu koidu kuld,
Mille säde uuest' sülitab
Hinge ifka elu tuld.

□

52. Mu rahu mult läind.

Mu rahu mult läind,
Kui teda ma näind,
Kes kaunim kui koiduilu.
Mull' kumas ta kuld,
Õi hinge mull' tuld —
Ja nüüd mul nii wilu, nii wilu!

Miks tulid mull' ja
Nii ilusana,
Õid mulle elu ja isu,
Ja oled nüüd läind,
Kõik ära mult wiind,
Mu õnne, mu isu, mu elu!

Ei rahu nüüd mul,
Kus leian ma küll
See kodu, kus kustub mu valu?
Oh waike, mu rind,
Säält kutsub ju mind —
Säng waike, nii wilu, nii wilu!

4. aug. 1908.

□

53. Minu kaenlast, kullake!

Minu kaenlast, kullake,
Lätsid ära kaugele,
Maa ja mere taha;
Kes sul ihu, hingega
Oli oma lõpmata,
Selle jätsid maha.

Näertsind nupufesi ma
Nägin unes hulgana,
Mida murdnud maru.
Nende keskel, kullake,
Samm sul astus araste
Ule aasa, aru!

Õnne pole leidnud ja,
Ühes minu õnnega
Kaduma see läinud —
Kui ja lätsid kaugele,
Külmas ilmas ühtine
Umber oled käinud.

Siiisgi, kui ka kustund koit,
Moorusarmu kuldne loit —
Weel meil' ärkab eha!
Tule üksi tagasi
Selle juure julgesti,
Selle jätsid maha!

Ehawalges pühin ma
Sinu palgelt pisara,
Mis nii kahwatanud.
Haige hing siis terweks saab,
Arm ju haawad parandab —
Walust ilu saanud!

□

54. Nüüd tohin.

Nüüd tohin sinu rinna naale,
Mu kallim, üksford waoda,
Su hõlmas õndsä õnnemaale
Ma sõuda luulelaewaga.

Kui hellast' heljub siin mull eha,
Õnn ujub koidukulla sees,
Mis walus ihtand hinge iha —
Kuldrammaka on minu ees!

„Näe, lilled loond siin tuhat idu!“
Sa ütled, ja mull' annad suud —
Kuldrammal taewas peab pidu,
Und näewad paradiisi puud. . .

□

55. Kiri.

Tähe kirja olen katsund
Gugeda ma salaja,
Gille hinge olen püüdnud
Oja kaldal uurida.

Vinnu hüüdu olen kuulnud,
Kui ta ohtas ohtsa pääl,
Kui sääl kiitis lõppemata
Loojat lahke laulu hääl.

Mida täht ja lind ja lilled
Mulle tahtsid ütelda,
Seda, armuke, su filmist
Olen lugend forraga.

Sinu filmis, sinu rinnal
Mulle sulaselgeks sai
Õnn ja ilu, mida hinge
Kuldne armukewad löi.

56. Õnn.

Kõikuväl paadil
Kiigud sa sääl,
Jlu ja õnn, mul
Saenete pääl.

Kõnnin su kumas,
Päikese kuld,
Kiite ju ähwardab
Tormi ja tuld.

Päewake, paista,
Paista mull' sa —
Enam ei ilmas
Jhalda ma —

Kuni mu paat mul
Kaldale saab,
Kannike kaldal
Diesse lääb.

Õisi siis punun
Pärjasse sääl,
Pühendan pärja
Minul' ja hääl'.

Tulgu ka torm siis,
Wältugu tuld,
Õnn sinu hõlmas,
Mu kallim, mu kuld!

31. juulist 1908.

57. Kui kallis.

Kui kallis, kuld, mull' oled sa,
Ma õhtasin õhtu tuulel,
Ja kewad seda kaugele
Wiis omal laulul ja luulel.

Nüüd laulab sellest lilledis,
Kuldtoit ja õhtuwilu,
Ja sina, rooside roosike,
Weel waitid, mu hinge ilu!

Oh tule mu tuisuwa rinnale,
Muud wastust ma ei nõua.
Sa tuled! oh õnne otsata,
Ei seda ma seleta jõua.

Sest, linnuke ja lilledis,
Nüüd laululugu nüüd looge,
Ja sinna, kus siidamed külmad weel,
Te kewade sõnumid tooge!

58. Kuldne wiis.

Ma kuulsin kullast wiisi
Ju koidul warasel,
See saatis päewa püuas,
Wind häältel hõrnadel.

Ja kui siis õhtu tuli,
Wiis kuldne kiigutas,
Wiis magus, nõiduv ilus —
Wind unes õndsamas.

Mul oli, kui suudleks jala
Wind minu armuke,
Ja awaks eluks, iluks
Mull' süttinud südamet.

Wiis kuldne kostab kaugel
Nii taja, taja veel
Ja walged roosid õitsma
Läind minu akna eel.

10. juulil 1908.

□

59. Ma kuulsin laululugu.

Ma kuulsin laululugu,
See kostis kuldsest a'ast,
See hõiskas armuilust
Ja hüilgwast isamaast.

Üks noormees laulis seda,
Ja rüppest roosifid
Ta wiskas oja wette,
Et wiiks nad terwisid!

Et kannaks terwisid kallil',
Kes madala maja sees
All asus järwe kaldal,
Kus ija tal kalamees.

Ei kalamehe koda
Sääl enam leia ja,
Ka noormees ja ta neiu
Nad ise kadund ka;

Ja died, mis oja wesi
Wiis mängibes edasi,
Need kolletand, kahwatanud
On ammu, ammugi.

Kuid ojakene oowab
Weel läbi kodumaa,
Ja selle kallas katab
End uuest' õitega.

Ja kui sa koidukullas
Näed kodu jällegi,
Siis imelaulu kuuled
Sa ikka uuesti.

Sa kuuled laululugu:
Sel hingeks isamaa,
Ja armu noorusilu,
Mis ei wõi närtsida.

60. Rooside aeg.

Rooside aeg, see ammu on läind,
Tormi ja tuuli olen ma näind,
Elu tõi walu ja wilu;
Siisgi weel praegu mõtlen see pääl,
Kuidas mull', rooside roosite, sääl
Hinge tõid ilu, jah, ilu.

Taline oli olnud mu tee,
Sõudnud üle wahuse wee
Saewake, tuisusel tuulel.
Kaldale, kaldale aitasid sa
Wäsinud, wäsinud rändaja,
Hüüdsid tall' hõrnemal huulel:

"Tule nüüd, tule, hinga sa siin,
Mingu meelest sul mure ja piin,
Maitje rooſide mõnu!"
Mõnda su kõrmas, kevade roos,
Balmis mull' walusgi ilude woos,
Ei see ilmas mul unu!

29. septembril 1908.

□

61. Sa tõid mull' õnne ja ilu.

Sa tõid mull' õnne ja ilu,
Mul olid mu päikene,
Ja siis sa tagasi wõtsid,
Kõik tagasi äkiste.

Nüüd nagu lapsuke olen,
Kes sündinud pimena,
Da mängis, laulis ja naeris,
Õed tundis ta ükfinda.

Üks lausuja ime wäega
Siis andis tall' walguje;
Da nägi, kuis paistab meil' päike
Ja loidute kullane.

Siis taganes aga see wägi —
Õe ümber tal otsata!
Miks tulid sa elul ja ilul,
Ja tegid nii waeseks mind sa?

Safia teele järele.

□

62. Kuldilus päike läinud looja.

Kuldilus päike läinud looja,
Kõik on nii wait ja pühalik,
Ja wäsiind ilma hõrnalt hõlma
On wõtnud jahe widewik.

Weel pärna ladwad liikwad wähe,
Ja taja, taja kohab hiis,
Kui kostaks alla isakojast
Weel lahke, lahke lauluwiis.

See on nii kaunis, kuld, ja tule,
Mu soojal rinnal hinga sa,
See ütleb sull', mis ilmutanud
Mu hingel' uinuw ilmamaa!

□

63. Pifar.

Su sinisilmateses
Ma nägin pifara,
See oli nii walus, walus,
Ei feda unusta.

See pifar langes maha
Siis palawa põrmusse,
Kuid teisi tungis ikka
Tall' uuest' järele.

Meist pifaraist on jõgi
Ja jõest meri saand,
Ja selle wetewihas
Su pale kahwatand.

Mul aga lõhkes süda,
Kui nägin pifara
Su palge üle wool'wat
Nii ilma otsata.

□

64. Kuju rinnas.

Nii uhkest me lahkusime,
Su kaju mu rinda jäi,
Ei seda kustutada
Siit üksigi võimus wõi.

Kui ärkan, su kuldne kaju,
See ärkab minuga,
Kui uinun, temast näen
Und mina üksina.

Nii kustumata kaju
Mu rinnas mu omaks saand —
Miks siis, oh saatus, sa kare,
Meid oled lahutand?

Miks südame südame küllest
Sa kiskusid armuta,
Wind sundisid õnnest ja ilust
Dö udusse eksima?

□

65. Aratuslaul.

Ohtudhud sõudwad sala
Üle unistawa maa,
Doowad taewa rahu alla,
Hüüdwad: Armsam, uinu ka!

Uinu, armu hoiul oled,
Kuu nii kumab kullala,
Särawad nii tähti tuled,
Soowiks sulle: hinga ja!

Hinga, kuni koidukuma
Sumbleb roosihuuultega,
Aratab sind — armastama,
Rutsub: kuld, oh ärka ja!

Und ja näe armu ilust
Seni süüta hingega,
Ja siis widewitu wilust
Ärka, õnneks ärka sa!

□

66. Õhtul.

Kuu tõusnud metsa tagant
On ime iluga,
Ja wärsind maa, see uinud
Nüüd rahus magama.

Puu ladwad liikwad tase
Mäel õhtuõhu sees,
Kui tahaks kummardada
Weel kord nad Looja ees.

King taewa sinimereft
Mull' tähed säravad:
Me walwame, neil' warjuks,
Kes wagad uimujad!

Siis orust armsa aknast
Näib wiimne tuluks --
Silm märg mul, ja mu käed
Läind kofku palwele.

Mul on, kui mängiks inglid
Weel kuldsel kandsiga...
Siis on nii wait ja waga
See ilus ilmamaa!

□

67. Kaugel.

Kaugel oled, kaugel,
Armukene sa,

Siisgi sinu ligi
Olen lõpmata.

Päeva ajal wiibid
Minu hinge eel,
Õpsi unenäos
Näen sind ikka veel.

Suruda sääl soowin
Sinu käekest,
Suud ja mulle annad
Soojast südamest.

Kui ka tuhat haawa
Pahumine ldi,
Armu kuldsel sillal
Hing meil ühte jäi.

Kaugel ligi oled,
Kallim, mulle ja,
Seda teades olen
Oh nii õnnis ma!

Juulil 1908.

□

68. Sa olid kui unenägu.

Sa olid kui unenägu,
Nii ilus kui koidukuld,
Sind nägin, ja hinge sadas
Null' taewast õnne tuld.

Mu süda, mu waene süda,
Mis wõidelnud waluga,
See ärkas mu põues ja põles
Ja hõiskas ilula:

Sa oled kui unenägu,
Nii ilus kui koidukuld;

Mu ainus, mu hinge süüta
Mull' ikka armu tuld.

Jas' oma rinna najal
Mind õnnest sääl unista,
Siis koidu kullal kumab
Mull' terve ilmamaa.

69. Su ette.

Su ette tahaks heita
Ma põlvile,
Suud anda sinu kätel',
Mu ainuke, —

Kuni ju roosihuultelt
Ma kuulda saan,
Et ütled sala, sala:
„Sind armastan!“

Ja sinu armuhõlma
Siis waoks ma,
Et unistada õnnest,
Mis otfata.

Sest, kuldne, sinu käsi
Mind õnnistaks,
Arm läbi tormi randa
Meid juhataks.

70. Emakene, ära sõitle.

Emakene, ära sõitle,
Jõudsin hilja koju ma,
Kui on rõskeks saanud riided,
Juukfjed koidu kástega.

Kägu kuffus kasemetjas,
Died õitšid aasa pääl,
Armutene, see mind ootas
Õitswa wilja wahel sääl.

Kui see walmind kuldawalges,
Kuldaförmus förmesse
Pühäs paigas mulle pannaks,
Ära sõitle, emake!

Kuuramaa aine järele.

□

71. Neitsi laul.

Mu aias mu nelgikene
Purpuri tähega,
See kuwab, see kaunikene,
Sest kaugel sa.

Mu lees see leegikene,
Mis armul hoidnud ma,
See kustub, see kallikene,
Sest kaugel sa.

Mul kadund ilma ilu,
Ma õie ja täheta,
Mul surnud südames elu,
Sest kaugel sa.

E. Geibeli järele.

□

72. Arm laulis nagu künnilind.

Arm laulis nagu künnilind
Kord roosioksa pääl,
Sest mägi, mets ja oru pind
Nii kaunist' kostis sääl.

Ja kus ta laulis, lehkasid
Küll tuhat roofi õit,
Puu ladwad taja õhkasid,
Õht oli waga, wait.

Kus ojad mäelt firanud,
Need waitinud on nüüd,
Hirw nagu unest wangistud
Sääl kuulab imewiit.

Ja öieilma helemalt
Nüüd woolab päewake,
Mäe, oru ehil ülewalt
Kiir werew-kullane.

Teed käies kuulsin hiljuti
Kord seda laulu ka,
Sest saadik pean isegi
Ka teda laulama.

E. Weibeli järel.

□

73. Kuldkäharaid nüüd kroonin ma.

Kuldkäharaid nüüd kroonin ma
Sul finilillebel,
Kuis särab imeiluga
See kuldsel alusel!

See sinipärg on minu õnn,
Ta ütleb uuesti:
Mu armuke nii ustaw on,
Kui muud ei ilmasgi.

Ja siis ta taewasina weel
Nii sõnab salamast:
Mull' taewariik su armu teel
Saand ofaks ülewaft.

E. Weibeli järel.

□

74. Sind armastan.

"Sind armastan!" ja ütled mulle,
"Sind armastan!" ma vastan sulle,
Ja süda südamele waob
Ja hing, jee armu merde kaob.

Ja kahe õndsja hinge üle
On taewas arwand oma süle,
Meid ühendawad inglifäed
Ja õnnistawad waimuwäed.

"Sind armastan!" oh, sõna püha,
Mis täidab hinge wiimse iha:
Arm, see meid kutsub ühte lauda
Ja paneb wiimaks — ühte hauda.

□

75. Kaebaja meremees.

Merele oli sõudnud ta,
Kaldale maha jäänud ma,
Meri siis märsule läinud.
Woogudes wõitles paadike,
Kadus siis lafsuwa laenesse,
Ei enam teda ma näinud.

Kaldala ükfi kaeban ma nüüd,
Kaugele kostab mu kaebehüüd:
Oh mina wilets, ma waene!
Kaldala kaunila kõndisin ma,
Kallima jätsin ma kaitseta,
Kuna lafsus jäl laene!

Tõuse sest, tõuse, sa tormihoog,
Sülle wõta mind, wahutaw woog,
Kaugel' mind, kaugele kanna!
Sääl kus kadus mu kullane,

Uinuta mindgi unele,
Rahu ta rinnal mull' anna!

□

76. Kuu walgel.

Kuldkuu, kuis nõiduskumal
Sa kuldad metsa, maa,
Ja katad ilma kaared
Kui rahu tiiwaga.

Sa ütled õhtutuulel :

„Müüd ära tuhise!“
See waitineb, ja wiimaks
Jääb päris rahule.

Ja õis, mis päewapõuas
On olnud kätte all,
See awab su waitjel' walgel'
End õhul hõrnemal.

Ei sarnast rahu pole
Nii kaua näinud ma!
Mu arm, nii armus ole
Kuldkuu ka mulle ja.

Th. Stormi järel.

□

77. Sa nutad nupufeste pärast.

Sa nutad nupufeste pärast,
Mis närtfind sügistormi ees,
Et see on tulnud wara, wara,
Su finifilmake on wees.

Ma aga kauni, kuldse roosi
Näen oma õues õitsema,
Kel üksi märjaks saanud pale
On jahke koidufastega.

Ja suud ma annan sinu käele,
Ja hõiskan: „Oh mu roofike,
Kui minu õnneks õitses sina,
Arm wiib meid läbi marude!“

□

78. Ilus ja walus.

Ilus ja walus,
Ja mõtete wäes,
Dotes ja lootes
Ka piinade käes,
Hõisates taewa,
Kurb surejana:
Õnnelik hing
Dn, kui armastab ta!

W. v. Goethe j.

□

79. Nad käiswad käsi käes.

Nad käiswad käsi käes
Kuldewadel dite sees,
Ja õppik armuwäes
Õdi lugu nende ees.

Ja kui siis sügis tuli —
Meid teise rinnala...
Dis aasjal närtsind oli,
Ja kaaren, kuis karjus ta!

See peiul ta palawa were
Dn laskuwa laenele wiind,
Ta üle mässawa mere
Dn kaugele, kaugele läind.

Ja kui ta tagasi tuli,
Siis oli kewade,

Kuid süda tal murdunud oli,
Ta pandi hauasse.

Ja ööpik armust, mis wale,
Tõi lugu oksa pääl,
Ja pisaräs roosi pale,
See ujus pisaräs jää! —

80. Laikujad.

Mull' wiimast korda, kullane,
Nüüd anna oma käsi,
Siin korraks weel mu rinnale
Sa pane oma peake,
Kui woolab jul filmawesi.

Küll olid died ilusad,
Kui kuldäs koidu sära
Meil armu õnne õndsamat,
Kõel died hõrnast' õitšiwad . . .
Ka died närtšiwad ära!

Jah, rutta weel mu rinnale
Sa korraks, mull' waata filma;
Suud wiimast korda, kallike,
Sull' annan suu ja käele,
Ja lähen siis kurja ilma.

Sää! paju all sa seisad weel —
Mul lõhkeda tahab süda . . .
Üks langend leht on sinu eel,
See liigub, kaob tuule teel,
Ei näe sa enam seda! —

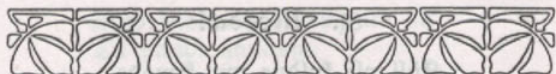
81. Mõõda!

Küll oli kuldne mu kewade,
Õitsis mul roosidieke,
Oli nii ilus, nii ilus;
Utlefin õnnetunnile:
„Wiibi, wiibi sa, kullane,
Ära mine sa mõõda!”

Siis tuli sügise tormiga,
Pani mu kaja kõikuma,
Kõhkuma walus ja vihas;
Tormas m'ust üle armuta,
Waewalt wõisin ma küsida:
„Kas kõik mõõda on, mõõda?”

Surm ju suudelnud roosikest,
Maha on murtud marudest,
Mis nii ilus, nii ilus...
Kuna nad matwad mu kannikest,
Hüüan lõhkewast südamest:
„Mõõda, mõõda kõik, mõõda!”

III. Ilus ja walus.

n. heine jälgedes.

Saulumeister, viisenooli
Wistad ilma armuta,
Ja nii heallalt armuilmal
Uwab põhja salama.

82. Ülewal, kus tähti ilu.

Ülewal, kus tähti ilu,
Alles algab rõõmu elu,
Mis siin oli tundmata;
Alles surma külmas käes
Elu leegib wõidu wäes,
Dü saab walgeks korraga.

□

83. Ma suwises koidukullas.

Ma suwises koidukullas
Näin aia käikude pääl,
Eil lillega ajab juttu,
Ma waitides kõnnin säääl.

Eil lillega ajab juttu,
Mull' ütleb ta, filmake wees:
„Me' õel' sa hõel ära ole,
Sa jumeta, waene mees!“

□

84. Kuusf põhjas.

Kuusf kurdab põhja pinnal
Mäerünkala üksina
Kui unes; tal walgets waibats
Jää langenud lumega.

Ta mõtleb palmi pääle,
Mis kauges idas sääl
On üksi mure wangis
Wait põlewa kalju pääl.

□

85. Tasa tungib südame.

Tasa tungib südame
Kuldne kella kõla,
Kõla, kewadlaulute,
Kõla, ilma hela,

Kõlise ja kojani,
Kus on lilled käsul;
Näed jääd roosi, talle wii
Terwisid mu käsul.

□

86. Ma olen unes nutnud.

Ma olen unes nutnud:
Ma nägin sind haua sees;
Ma ärkasin üles ja filmad
Mul olid weel woolawas wees.

Ma olen unes nutnud:
Ma nägin, mind põlgad sa;
Ma ärkasin üles ja nutsin
Weel kaua waluga.

Ma olen unes nutnud:
Ma nägin, sa heaks mul jäid;
Ma ärkasin üles ja filmist
Weel woolas pifaraid.

□

87. Täht langeb taewast maha.

Täht langeb taewast maha
Ja hiilgawast kõrgusest,
See armutäht, mis nägin
Ma lang'wat ülewest.

Ka õunapuust õisi langeb
Ja lehti küll otsata;
Ja petelik tuuli, see tuleb
Ja mängib sääli nendega.

Üks luige tiigis laulab
Ja liigub, liigub wees,
Ja taja, nii taja lauldes
Ja kaob laente sees.

Kõik on nii wait ja tume!
Veht, õis siit lennelnud,
Täht, see on praginal purund,
Ja luigelaul waitinud!

□

88. Mu armu imeilu.

Mu armu imeilu,
See läigib tumeste,
Kui muinaslugu, täis walu,
Mis suweõöl kuulufje:

„Kuldaasjal kesketa õisi
Kats noort on, wagad ja wait,

Dõpik lõõb armuviisi,
Kuul kuldne kuma ja läik.

Neid seisab kui marmorkuju,
Ees rüütel põlvili.
Siis hiest näib hiiglaroju,
Neid põgeb ätisti . . .

Ju rüütel meresse sattus,
Siid koju siis komberdand" —
Kui kord on minu matus,
See jutt siis otja saand.

89. Üksik pisar.

Mis tahab üksine pisar?
Mu waadet warjab ta.
Ta jäänud wanast ajast
Mu filma segama.

Hulk heledaid õdesid oli
Tal enne, need kadunud,
Mu walu- ja iludega
Nad tuulde on tuisatud.

Kui udu ka ära kadund
Sinitähti tuluke,
Mis kõik seda ilu ja walu
Wull' naeranud hingesse.

Ja minu arm ka ise,
See kadund õhuna!
Sa wana, üksine pisar,
Siis kao nüüd sina ka!

90. Sul teemandid on ja pärlid.

Sul teemandid on ja pärlid,
Mis iganes nõuab su meel,
Sul kaunimad finisilmad —
Mu arm, mida tahad sa veel?

Su finisilmi pääle
Loond minu luulekeel
Küll tuhat igavest laulu —
Mu arm, mida tahad sa veel?

Su finisilmadega
Mul waeraks ja olid mu eel
Ja wõtsid mult elu ja õnne —
Mu arm, mida tahad sa veel?

□

91. Su ligi, armsam, õieti.

Su ligi, armsam, õieti
Saab avaraks mu hing;
Ma olen rikas, küsin nii:
Mis maksab ilmaring?

Kuid olen jälle lahtunud
Su luigekaenlast ma,
Siis on mu kiillus kadunud,
Ma waene otsata!

□

92. Kui lilleke sa oled.

Kui lilleke sa oled
Õrn, ilus, kullane;
Sind näen ma ja mure
Mull' hiljub hingesse.

Mul on, kui peaksin käsi
Sull' pääle panema
Palwel, et Jumal sind hoiaks
Suld-ilusa, hõrnana.

□

92. Mu paat, see tumeda purjega.

Mu paat, see tumeda purjega
On tormisel mere teel,
Kui kurb ma olen, tead sa,
Ja pahandad mind weel.

Kui tuule tuju tuiskaja,
Mii wale on su meel,
Mu paat, see tumeda purjega
On tormisel mere teel.

□

93. Kalaneiu.

Sa kaunis kalaneiu,
Paat sõua kaldale,
Mu kõrwa sa tule ja istu,
Mu käes su käeke.

Mu rinnal' peake pane,
Oh ära sa kardada nii,
Kes lastuwa laene hoolde
End annad alati.

Mu süda on kui meri,
Torm, tõus ja mõõn ka tal,
Ja mõni pärli hingab
Sa põhjal sügawal.

□

95. Masti najal.

Ma lugesin jääs masti na'al
Küll laenet laene järel.
Hääd õnne, ilus isamaa,
Mu laem, see lendab merel!

Ma käisin armsa atna eel,
Sääs nägin läiki, leeki;
Küll selle poole wahtisin,
Ei terwitand mind keegi.

Te piisab, filmist kaduge,
Et mul veel selgiks taewas,
Oh süda, ära lõhke ja
Viig suure walu waewas!

96. Lootuslill.

Küll lootuslill, see kardab
Sääs päitest hiilgawat,
Ja nõrkend peal ta ootab
Und nähes böd jahedat.

Kuu, tema kuld, see wõtab
Ta walgela ärata,
Ja armula talle awab
Vill palge wagama.

Ta õitseb, leegib, läigib,
Bill kurdab tal kõrguses;
Ta lehtab ja nutab ja hirmub
Kuldil- ja waludes.

97. Kewade finifilmad.

Kewade finifilmad
Sääl rohuft waatarwad,
Need kaunid mahlakannid,
Mis kimbuks kallimad.

Ma nopin neid ja mötlen,
Ja mis ma mötlen tääl,
Mis süda sala õhka,
Sest laulab ööpik sääl.

Jah, mis ma mötlen, laulab
Ta kulbse kõlaga,
Mu hörna saladuse
Nii teab mets ja maa.

98. Kuldeha kallas mere pääl.

Kuldeha kallas mere pääl'
Weel wiimast õhtu läiki,
Me kurtšime kalamajal sääl —
Nii üksi, wagusad, waiki.

Su udu tõufis — paisund weest,
Ja kajataid oli näha;
Su armufilmakeste seest
Langesid piisad maha.

Neid nägin su käele langewat,
Siis põlwil' kummardasin,
Ja walgelt käelt su pisarad
Ma huuli juua lasin.

Sest saadik ihu mul kiduraks saand,
Ja hing mul sureb ihal,
Wind õnnetu naene kihwtitand
Ta filmarwee kangel wihal.

99. Wesiroos ja kuu.

Weeft waatab sirge liilia
Kui unenäos ülesse sääl;
Ja kuldses armuwalus
Kuu kumab lille pääl'.

See peatse häbenedes
Weel' kallab kulda ees —
Ja näeb, et ta jalge eele
On asunud jumeta mees.

100. Ilus häll mu waludele.

Ilus häll mu waludele,
Ilus haud mu ilul ka,
Ilus linn, nüüd lähen teele, —
ütlen: Jumalaga sa!

Jumalaga, püha raja,
Kus mu armuke on käind,
Jumalaga, püha maja,
Kus ma teda esmalt näind.

Poleks ma sind iial näinud,
Kaunim hingeilu sa,
Poleks see ka tulla wõinud,
Et nii waene olen ma.

Ei su südant soowind süüta,
Armu ma ei ihanud,
Tahtsin waitfelt aega wiita
Sääl, kus hing sul õhanud.

Kuid mind ise saadad ära,
Kibe, kibe on su keel,
Riffes ju mu waimuvara,
Saigeks jäänud hing ja meel.

Siikmed on mul lödwab, raugel,
Kaldun kepi najale,
Kuni wäsiind pea kangel
Panen külma hauasse.

101. Küll tuhat, tuhat aastat.

Küll tuhat, tuhat aastat
On tähed üleweel
Üks teise otja waadand
Sääl armu leekidel.

Kui kaunis nende kõne,
Kui rikas selle keel!
Ei keeletargad ole
Ta siisu seletand weel.

Kuid mina sain selle selgete,
Ei unu tiial mul ta,
Mul õpikirjaks olid
Su filmad, kuldarmuke sa!

102. Kewade ööl.

Mis kewade ööl sääl hulguwad sa,
Et lillesid nõnda hullusta:
Mäe, finilill peitnud end põrmus,
Ja roosid on häbist nii punastand
Ja liljad surmana kahwatand,
Nad kaebawad, kardawad hirmus!

Oh kuldne kuu, kui wagurad
On lilled, nad õieti kaebawad:
Muu patt on pahandaw wäga!
Kuid kuis ma teadsin, et kuulanud

Nad, kuna armust ma joovastud,
Sääl rääkisin tähtedega?

□

103. Silmawett ma soowiks näha.

Silmawett ma soowiks näha,
Armumalu, iluga,
Ja ma kardan, et see iha
Hakkab täide minema.

Oh, ju armu magus häda,
Kibe ilu, uueste
Tulnd, et kuldsest ahastada,
Baewalt kosund hingesse.

□

104. Kuis waatab fewad-öö kuldne film.

Kuis waatab fewad-öö kuldne film
Kui trööstides minu pääle:
Kui sind siin alandand armuilm,
Arm wiib sind jälle mäele.

Sääl ööpik pärna oksale
End laulma asutanud:
Kui laul mull' tungind hingesse,
See juba awaraks saanud.

□

105. Karjapoiss.

Karjapoiss, see kuningas on:
Haljas mägi tema troon;
Kõrgel pea kohal päike
On ta uhke, kuldne kroon.

Jalgu ees tal kallid lambad,
Meelitajad magusad ;
Wafikad on wahwad rüütlid,
Kuis nad kõrgilt kõpsuwad.

Õuenäitlejad on fikud ;
Sinnud, lehmakari ka,
Oma kella-, kuljustega
Makswad mooskandina.

Sääl on ilu, sääl on elu,
Sellel lõbu lišamas
Kõse kōhin, kuuse kahin —
Ja siis uinub kuningas.

Ministrina kõrget kohust
Täidab nüüd ta asemel
Kõer tal, kelle haugutus
Kuulda juurel taugusel.

Kuningas, see kaebab unes :
„Känk on walitsuse oht,
Oleks, kus mu kuninganna,
Kodus mul ju pehme koht !

Minu kuninganna kaisus
Kuningana hingam ma,
Ja ta armsais filmis särab
Kiik mull' õnnis otjata !“

□

106. Suweõhtu hämardades.

Suweõhtu hämardades
Mund metsa, aasa pääle,
Kuldne kuu, see sinitaewast
Kumab alla, kōjutades.

Sirt, see laulab ojal rohus,
Jaene liitele on läinud,
Teele kuulub wete sulin,
Hingetõmbus waitfes õhus.

Ojas, üksi, õhtu wilus
Kaunis näkneitsi ujub,
Ola, käsi, hörnu, walgeid,
Kuu tal kuldad nõidusilus.

107. Kuis uinud waitfes unes?

Kuis uinud waitfes unes,
Ja tead, weel elan ma?
Mind wõidab wana wiha,
Siis murren ma ahela.

Kas tunned tutwat lugu:
Kuis surnud peinke
Kord wiinud kesköö wiivul
Ka armugi hauasse?

Oh, usu, laps, ja lahke,
Sa kaunis kõigiti:
Ma elan ja olen kaugem,
Kui surnud iialgi!

108. Ma kurtfin nagu unes.

Ma kurtfin nagu unes
Ja waatfin ta pildi pääl,
Ja tema kallis nägu
Siis hakkas elama sääl.

Ta hellad huulekesed,
Kuis naeratafid nad,

Ja nagu kaebepiisad
Ja filmades paistivad.

Ka mul siis piisad kuumad
On filmist nõrgunud,
Ei wõi ma uskuda seda,
Et fina mull' kadunud!

□

109. Mull' ööseti unes ilmud sa.

Mull' ööseti unes ilmud sa,
Tood terwisid mull' mu teele;
Ja nuttes põrmu langen ma
Su jalakeste eele.

Sa waatad kurwalt minu pool'
Ja raputad peakest, walget,
Ja pärlipiisakeste wool
Sul hiljub mööda palget.

Süis lausud sõna mull' salali,
Ja annad mull' elupuu wõsu;
Ma ärkan — wõsu ei kussagi,
Ja ka unund sõna süsu!

□

110. Mu wanad, kurwad wiisid.

Mu wanad, kurwad wiisid
Ja wiirastused ka,
Meid tahan maha matta —
Seks kirstu otfin ma.

Ta sisse mõnda panen;
Mis? Pärast kuulda saad;
Kirst see veel suurem olgu,
Kui sakste õllewaat.

Seks kandraam ka tooge,
Puust, mil ei katke kild;
See palju pikem olgu
Kui Neerwa lossifild.

Siis tosin kangelasi
Ka otfige kandijaks,
Kes Kalewistgi kuulsast
Weel peetaks kangemaks.

See kirst nad siit ära kandu
Ja heitku merde nad;
Sest waja nii suurel kirstul
On hauda awarat.

Kas teate, miks see kirst küll
Nii suur peab olema?
Ma panin oma armu
Ja walu sisse ka.

—

III. Narrife ratsanik.

Puud ägawad sügisetuules,
Õb külm ja märg on ka,
Ma ratsutan hallis rüüis
Sääl metsas üfsina.

Ja kuna ma sõidan, on sõitnud
Mu mõtted ees mujale,
Nad kannud mind kiigitades
Mu kalli kojasse.

Ju hau'wad loerad, ja teenrid
Tuld näitawad tulijal,
Keerdtrepist üles tormand
Ma kannuste kõlinal.

Näe, säravas waibade saalis
Nii pehme on patjade pääl;
Mu armuke siin ootab —
Su olen ta kaenlas sääl.

Tuul sahistab langenud lehtis,
Ja tammepuu ütleb mull':
"Kuis, narrike ratjanik, lasid
End unes narrida küll?"

□

112. See on üks walge kajak.

See on üks walge kajak,
Mis lennul lehwima
Näen kaudu kohawat woogu;
Ja kuu nii kõrgel on ta!

Sääl hai ja tema hõimud,
Need lampfawad laenesta,
Ja kajak, see tõuseb ja langeb;
Ja kuu nii kõrgela.

Oh heitlik hingekene,
Kui wäga kardad sa:
Piig ligi on sul wesi,
Ja kuu, nii kõrgel on ta!

□

113. Kaudu waikest mere kallast.

Kaudu waikest merekallast
Õb on hiljund ilma pääle,
Kuu, see tungib pilwi wahelt,
Laene tõstab tafa hääle:

„Ons see mees sääl narrikene,
Koguni ehk armukires?

Ta on kurb ja ta on rõõmus,
Rõõmus ja ta siisgi mures.“

Kuu, see naerab suure suuga,
Kõstas nii ta hääle kaja:

„Ta on narr ja armukires,
Päälegi veel luuletaja.“

□

114. Kuu kumab merel kullane.

Kuu kumab merel kullane,
Boog tasakesti kiigub;
Mul mure täitnud südame
Ja lugu meeles liigub —

See lugu, kuis kord linnadest
Käind üle wetewäli
Sääl, kusja kuulub laenetest
Weel palwet, kella heli.

Kuid tea, sest palwest, helinast
Neil linnul kaju pole;
Sest mis kord maha maeti,
Ei enam koju tule!

□

115. Täis uudishimu meid kajak.

Täis uudishimu meid kajak
On võtnud waadelda,
Et sinu huulte ligi
Mu kõrwa surund ma.

Ja tahaks teada saada,
Mis woolab sul huulte päält,
Kas sõnaz, või suudlustega
Mu kõrwa täitsid ja säält?

Oh kui ma ise teaksin,
Mis hinge mul hiljunud!
Siin suudlused ja sõnad
Nii kaunist' segatud.

—

116. Mu laulud on wiha wili.

Mu laulud on wiha wili —
Mis muud ka ootate?
Sa waland ju wiha ja sappi
Mu õitswasse elusse.

Mu laulud on wiha wili —
Mis muud ka ootate?
Mu südames ussifid sada,
Ja sa, mu armuke.

—

117. Nad on mind waewand wäga.

Nad on mind waewand wäga,
Mind pahandand piirita,
Küll ühed jääd oma armu-
Ja teised wihaga.

Nad tegid mu leiwa mõruks,
Mu joogi sapiks ka,
Küll ühed jääd oma armu-
Ja teised wihaga.

Kuid see, kes kõige enam
Mind piinand, pahandand,
See pole mind iial wihand,
Mind iial armastand.

118. Nüüd palaw suwi asub.

Nüüd palaw suwi asub
Su põsekeste pääl,
Ja talw, nii külm ja nii wali,
Su põuekehes sääl.

See pea, pea muutub,
Mu kuldne armuke,
Talw põskede pääle asub
Ja suwi su südame.

119. Et sa mull' hea, ma teadfin.

Et sa mull' hea, ma teadfin,
Ma seda ammu näind,
Kuid kui su suu sest rääkis,
On see mull' hirmu teind.

Ma tõufin mägedele,
Ja laulfin pilwe raal,
Ning mere ääres nutfin
Ma päewa looja a'al.

Mu süda on kui päike,
Ta kiir on kullane,
Ja armu mere woogu
Ta waob kauniste.

120. Und kuningalapsest nägin ma.

Und kuningalapsest nägin ma,
Märg, kahwatand ta pale;
Me ist' sine halja pärnala,
Mind waonud rinna naale.

„Ei meeldi mull' ju isa troon,
Kuldwalitsuskepi ilu,
Ei kutsu mind tema teemandikroon,
Ma tahan sind ise, mu elu!“

„Ei wõi see olla,“ vastas ta,
„Ma haura ukse taga,
Sõl üksi siia tulen ma,
Et armastan sind wäga.“

121. Mu kuld, meie kurtšime paadis.

— Mu kuld, meie kurtšime paadis
Üksteise ligidal;
Dõ waikis, laene see saatis
Wee teel' meid awaral'.

Waimude saari, see ilus
Kuuvalguses wirwendas;
Kuldhääli kuuldub, wilus
On udutants heljumäs.

Sääl kõlas ilu, elu,
Boog keerles kullane;
Kuid mööda, südames walu,
Me merel' sõudšime.

122. Kui kuulen lauluheli.

Kui kuulen lauluheli,
Mis laulis armuke,
Siis täidab walutuli
Mul lõhkewa südame.

Ja salamal sunnil mäele
Väen metsa warju ma;
Sääl wõimu filmaweele
Oht annab otjata.

□

123. Kõik lilled, need waatawad sinna.

Kõik lilled, need waatawad sinna,
Kus kullane päewake,
Kõik jões woolawad sinna,
Kus meri on kullane.

Kõik laulud mul, lehwivad sinna,
Kus arm mul kumab, mu kuld —
Wõtke ühes mu piisjad ja õhked,
Mu laulud, täis walu ja tuld!

□

124. Kindlus.

Arm nii laululoojal' ütles:
„Enne kui mind omaks tahad,
Bead mulle kindlust andma,
Kindlust — ajad on ju pahad!“

Naerdes laulujumal wastas:
„Jah, need ajad, need on sandid,
Kuid sa mängid kaubajuuti,
Kes sell' laenab, kellel pandid!“

Oh, mu wiimsjeks waraks kannel,
Kannel kullast, kas sa kuuled?
Mitu suudlust selle pääle
Andwad, armsam, mull' su huuled?"

125. Haawatud rüütel.

Mull' muinane lugu kaebab,
See kostab kurwaste:
Üks rüütel end armus waewab,
Kuid wale ta armuke.

Kui walet — põlgama peab
Ta ainust armukest;
Kui häbi — walu ta neab,
Mis leegib tal südamest.

Ta sooviks nüüd waenul' sõita,
Et hiidusid tabaks ta hiiüd:
„Kes julgeb mu armu laita,
See tulgu wõitlema nüüd!“

Siis waitiks küll kogu koda,
Kuid mitte ta walude hääl,
Ta pöbrama peaks oda
Oma kaebawa pöuesse sääl!

126. Mull' muinaslugu näitab.

Mull' muinaslugu näitab
Kui walge käega,
Säält hinge täidab, läitab
Mull' tõlaw laulumaa.

Sääl hiiglalilled lehk'wad
Kuldehal kastewees,
Ja öied armus öhk'wad
Kui pruudiehte sees.

Sääl räägib puude mühin
Kui koorilauluga,
Ja lätte laene kohin
On tantju muusika;

Sääl armuviis nii kõlab,
Kui mujal ei kogunist',
Kuni ta hinge walab
Sull' iha imelist!

Oh mõiks ma sinna saada,
Sääl südant rõõmusta,
Kõig' waewast wabastada
End õnnes otsata!

Oh, imeilma läige,
Sind tihti ma unes näind,
Kuid tõusis jälle päike,
Siis kõik on tuulde läind.

127. Kui hirm ta põgenes mu eest.

Kui hirm ta põgenes mu eest,
Nii ruttu, hirmu wangis,
Ja ronis kaljust kaljule,
Ja tuul ta juukstes mängis.

Kus kalju merel' kaldumas,
Ma sääl ta kätte saanud,
Ja pöues sooja sõnaga
Jää olen sulatanud.

Sääl istufime taewa raal,
Meil hinges taewa läige,
All meiteft mere hauasse
Nii tafa waos päike.

Jah, kuldse päikse meie all
Meil' mattis mere wilu,
Ja tema üle kohises
Weel lakswa laene ilu.

Oh ära nuta, päewake
Ei lõpnud laeneteesse,
Ja peitis kõige leegiga
End minu südamesse.

128. Warjuarm ja warjumusud.

Warjuarm ja warjumusud,
Warjuelu, imemaa!
Narrike, kas kõite usud
Jääwat tõeks, muutmata?

Warad armsjad uduks jaawad,
Kaowad unenäona;
Siidamed, need unustawad,
Suldne film, see kustub ka!

129. Eähen õhtu laane poole.

Eähen õhtu laane poole,
Unistawa hiiesse,
Jffa minu kõrwal kõnnib
Sinu kuju, kaunike.

Näen jääl su walget loori,
Sinu lahket palgefest?
Wõi on kuu ka kullal kumand
Läbi kuuski katuksest?

Kuulen oma filmapiisku
Sirisewat palge pääl?
Wõi, sa kallim, tõesti kõnnid
Nuttus minu kõrwal jääl?

130. Kalamajal.

Me kurtšime kalamajal,
Silm waatas merele,
Ju tõusis õhtuudu
Ja fertis kõrgesse.

Ka tuletornis pandi
Ju küünlad põlema,
Ja siis weel kaugel merel
Saew ilmus korraga.

Meil kõneks on meri, maru,
Kuis elama meremees
Peab taewa ja wete wahel
Küll ilu ja walu sees —

Ja kaugema ilma kalbad
Säääl põhja, lõuna raal,
Kus wõerad rahwad ja kumbed
On leitawad wõeral maal;

Kuis Kangesel lehtab ja õhtab,
Ja dies hiiglapuud,
Ja ilusad hinged andwad
Säääl lootuskillel' suud;

Ja Bapis on raugakssed rähmas,
Pää lame, suud awarad;
Nad tulel — feedawad kalu,
Ja kumuwad, karjuwad.

Kui tõsiselt neiud kuul'wad,
Kõik lõppend siis rääkimast;
Saew kadunud kaugel merel,
Dö kohutas kolelast!

131. Põst pane minu põsele.

Põst pane minu põsele,
Siis pisarad kokku meil läewad!
Põu suru minu püuesse,
Siis leegidgi ühte lõwwad.

Ja woolab meil suurde leeki ka
Woog filmawete walust,
Ja hoian sind kaenlas kangesti ma —
Siis suren armuulust.

132. Kui waatan sinu filmisse.

Kui waatan sinu filmisse,
Mu walu kaob täieste;
Ja kui sull' suud weel annan ma,
Saan terweks ihu, hingega.

Kui olen sinu rinna naal,
Siis jõuan taewa ilmaal';
Kuid ütled sa: „Hää olen sull'!“
Siis tibe mutt on käes mul.

133. Kui nad teakšivad!

Kui lilled, need väikesed teakšid,
Kuis walus peksab mu rind,
Oh, siis nad nutma peakšid,
Et kosutada mind.

Kui õõpikud teakšid seda,
Kui turb ja haige ma,
Nad parandaks minu häda
Küll lahke lauluga.

Ja teakšid minu waerwast
Kuldtähed wähegi,
Nad tuleks mu trööstiks taerwast
Mind maatma heldesti.

Nad kõik sest sõna ei saanud,
See tuttam ainsale:
Ta ise purustanud
Mül puruks südame!

□

134. Kui tumedad unenäod.

Kui tumedad unenäod
On majad sääl hulgana;
Ja soojas mantlis sammun
Neist mööda waitides ma.

Keskööd ju templitornist
On kuulutand ilmal' kell;
Nüüd armsam ootamas ihal
Mind ilul ja suudlustel.

Kuu kuldne on mu saatja,
Ta läigib mull' lahkesti;
Ju olen armsa majal
Ja hüüan ülesse nii:

„Ma tänan sind, wana hää tuttav,
Et teed mulle näidand ja;
Nüüd võid ja mujal' minna,
Muu ilmale hiilgada!“

Ja leiad ja armastaja,
Kes kurdab libedalt,
Sa tröösti teda, kuis mindgi
Sa rõõmustand enamalt.“

□
135. Nii kurb.

Nii kurb on kevad'-unenägu,
Nii tõsine, ja valu näib
Ka lille filmas; kaebelugu
Meil' õõpik üksi hüüda võib.

Oh ära naera, armufene,
Nii lahkelt ära naerata!
Ma palun, nuta, nuta enne,
Su palgelt suudlen pisara.

□
136. Meiu noori, roosisuuga.

Meiu noori, roosisuuga,
Sulajäral filmades,
Nupufene, neiu fene,
Sind ma ihtan ükšines.

Pikk on talvedõhtu, tahaks
Soojas toas sinuga,
Sinu kõrvas, ja mu armas,
Magust juttu ajada;

Tahaks huultel' pigistada
Sinu walget käekest,
Silmameega niisutada
Walget, wäikest käekest.

137. Saul pimedas.

Skuldne kuju, see kord kumas
Minu kurwa elusse,
Nüüd see kuju kahwatanud,
Dõ mind wõtnud warjule.

Kui on lapsed pimes paigas,
Kangesti nad kardawad,
Ja et pelgu peletada,
Saulu laulma hakkawad.

Mina, weider lapsõgi, laulan
Siit nüüd pimeduse seest;
Kui see laul ka lõbus pole,
Hirm on põgenend ta eest.

138. Kuu tõusnud kulla karwa.

Kuu tõusnud kulla karwa
Ja läigib laenetel,
Mu armuke asund mu kõrwa,
Meil süda südamel.

Da kaisus mere müha
Mind laulab rahule;
„Miks tuuled ja tuule koha,
Miks tõmbab su käeke?“

„Ei kosta sääl kohavad tuuled,
See näkkide laulu hääl,
Mu õdede taebet kuuled,
Kes merde uppund sääl.“

□

139. Oh kui minu walud end walaks.

Oh kui minu walud end walaks
Küll ainsasse sõnasse,
Ma lafeks ta tuhise wail tuulil
Siis tuhise da kaugele.

Nad, kuldne, su kätte kandma
Peaks sõna kibeda,
Et kuuleksid igal tunnil
Ja paigalgi seda sa.

Ja on julle waewalt ka waond
Õks sõba kord filmile,
See sõna peab piinalks saama
Su sügawa unesse!

□

140. Su lumena walguwal' õlal'.

Su lumena walguwal' õlal'
Pea olen toetand,
Ja jala saan ma nüüd kuulda,
Mis hing sul ihaldand.

Sääl sinised husarid mängul
Nüüd sõidawad linnasse;
Ja homme ära mult minna
Sa tahad, mu armuke.

Ja lähed sa homme ka ära,
Kuid täna mu oma weel sa,
Ja kaksford su kaunis kaisus
Saan õnne ma maitsema.

□

141. Kus?

Kus saab raugend rändajale
Wimne rahuwoodike?
Palmi warju lõunamaale,
Pärna alla põhjasse?

Watab mind ehk wõeras käsi
Kõrbes põual palawal?
Kustub kord mu filmawesi
Suuas mereliiva all?

Wganes mind sängi saatwad
Taeawäed siin ja sääl,
Õbl kui furnulambid waatwad
Tähed alla minu pääl'.

□

142. Wõersil.

Sa rändad kohast kohasse,
Miks? ei sa ise tea;
Siis õhus heljub sõnake —
Sa ümber pöörad pea.

Arm, mis sul maha jäänud on,
See on sind hüüdnud sääl:
„Oh tule tagasi, mu õnn,
Mu kallim ilma pääl!“

Kuid ikka, ikka edasi,
Ei mõi ja seisata;
Mis kallim sul, ei ilmasgi
Ea seda näha saa!

143. Puu kroonid kahwatanud.

Puu kroonid kahwatanud,
Ja lehed, need langewad,
Kõik närtsib ja sattub hauda,
Mis hingel siin ilusat.

Näe, päikese walutaw paiste
Näib metsa latwade pääl;
Nii wiimaselt teda juudleb
Wist lahkuja suwi sääl.

Mul on, kui peaksin nutma
Ma ägest', ärdaste;
See pilt mull' tuletab meelde,
Kuis lahku läksime.

Mul tuli minna, ehk teadsin:
Pea pidid sa surema!
Ma olin lahkuja suwi,
Mets sureja olid sa.

144. Mu pääle sinisilmil.

Mu pääle sinisilmil
Nii lahkest' waatad sa,
Mind nõidund kui unenägu,
Et ei saa kõnelda.

Su finifilmi pääle
Ma mötlen ükfine,
Mull' finimötete meri
On wooland hingesse.

□

145. Juba wilu warjudega.

Juba wilu warjudega
Kuri õõ meil' läheneb;
Meie hinged wäfind wäga,
Jgawus meid ümbritseb.

Wana näid ja, ma weel wanem,
Kadund meie kewade;
Jahe näid ja, ma weel jahem,
Lähene me talwele.

Oh, see ots, see on nii kole!
Armuwalu järel' käib
Walu, kellel armu pole —
Surm meist elu hauda wiib!

□

146. Sa soowid mu kaisus kurta.

Sa soowid mu kaisus kurta,
Pääd panna mu rinnale;
Ma olen su terve taewas,
Sa minu täheke.

All, meie all sügawas mäsjab
Sääl narride rahutu riik;
Nad karjuwad, kiruwad, wandwad,
Kui oleks see õige koiik.

Nad kolawad kannustega
Ja riidlewad asjata;
Nad kolgiwad footidega
Pääd weriseks wemmal ka.

Kui õndsad oleme meie,
Et jääme neist kaugele —
Sa peidad omas taewas
Pääd siin, mu täheke!

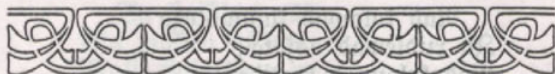
—

147. Paas kaldub merde, firi pääl.

Paas kaldub merde, firi pääl,
Sääl unistan kalju lael;
Tuul hulub, tormis kajata hää,
Wood weerewad, wahuwad wäel.

Laft ilusat mõnda suudles huul,
Mõnd' sõpra mul armu ihal —
Kus on nad jäänd? Sääl hulub tuul,
Wood wahuwad, weerewad mihal.

□

IV. Laul.

Laululugu lüstiti ärtab,
Kevad wiib ta kõlama,
Hamaa tall' hinge annab
Dma puhta armuga.

148. Kannel.

Kui, mu rahwas, ükfi olid
Dma walu, waewaga,
Kannel, kuldne kannel oli
Sinu ainus saatija.

Sinu kaebtust tema kandis
Üles ija järjele,
Sinu waewa, sinu walu
Walas kuldakeeltesje.

Kuldakandle kuldne kõla
Sulle sinu hädas sai
Sillaks, mille kaudu lootus
Sulle kuldse koidu ldi.

Kannel, kuldne Gesti kannel,
Sellepäraft mullegi
Oled kallis, oled kaunis,
Kallim kõigest koguni.

Minu hingel' annad ilu,
Wähendad mu walu ka,
Ole ükstord wiimses walus
Ka mu waga saatija!

—

Eõkene, luulerikas,
Zuhi lahke lauluga
Windgi selle ilma hädast
Taewa poole tõusema.

Sääl ta selges, wabas õhus
Walud, waewad unugu,
Ilma waewad, ilma walud,
Ilma mure määratu!

Eõkene, laula, laula,
Kuni laulan minagi,
Tõusemiseks taewa poole
Seian kuldse redeli.

—

151. Eauljate teretus.

Minu laul on lustil ärgand,
Nagu koidu kättega
Kannikesi kaldal tärgand,
Hakand kannel kõlama;
Kewadele kiidame:
„Kosju, kosju, kullane!“

Mehe näeme rahwa raale
Polehigi palawat
Ohwri andeks isamaale
Wahwais töödes walawat;
Meile lahkest' laulame:
„Gesti pojad, elage!“

Meile näeme hörnu käsi
Pärjaks õisi palmivat,
Waimustuses, mis ei wäsi,
Gesti kodu ehtivat —
Südamest teil' soowime:
„Gesti tütreid, elage!“

Saulikule öied öitšwad
Kodu öues hörnasti,
Kui siin püha priiust kaitšwad
Gesti poeg ja tütargi —
Mölemaile hüüame:
„Tuhat korda elage!“

Saulikute lahket soowi
Möta wastu, kodu pind,
Siis ta kannab kulla proowi,
Siis tal üksi öige hind —
Köstab ilma otšata:
„Ela Gesti ifamaa!“

□

152. Sauliku soowid.

Saul, köla ja:
Muu hüüid on arm ja ifamaa!

*

Mind rinnala,
Käsi käesja,
Mii lennakem läbi ilmamaa,
Kui sõbrad lahke lauluga.

*

Oh köla, kuldane,
Mu lahke lauluke,
Neid armus ühenda,
Kel üks on ifamaa!

*

Vahke lauluviis,
Kösta kaugele,
Mmugu sull', Gesti hiis,
Kuldne kewade!

*

Mu kannel ja mu süda,
Neeb kokku laulatud,
Kui kändli hävitab häda,
Ka süda mul murdunud.

*

Mu süda laulule
End kihlanud,
Mu süda ja mu käsi
On sõbral' pühendud;
Kuid laul ja käsi ja süda,
Su oma on, isamaa rada!

*

Mu hing ja süda
On laulu sees,
Maailma häda
Kaob selle ees.

*

Mu laulus tõuseb hingede
Siit hädaorust ülesse,
Ja kui veel kostab koorilaul,
See murrab mure tormijõuul.

*

Paul ilu ilmaft ülewast,
Ta antud meile kõrgemast,
Kui sinna soovid lennata,
Siis hakka lustil laulama!

*

Paul, ela ja,
Paul, kõla ja,
Nii kaua kosta kullala,
Kui Cesti aas läeb ditsema!

*

Sa laulu tuld,
Soo püha tuld,
Sa süüta filmad särama
Ja põued õnnel põlema.

□

153. Kannel kaugelt.

Ma kuulen: kaugelt, kaugelt
Kuldkannel kõlamas,
See liigutab mu hinge
Ja põhjas salamas.

See kostab noorusajast,
Mu isa õue päält,
Ja kuldjes kõlas kuulen
Ma hella ema häält;

Ja minu pääle waatab
Ta lahke sinifilm,
Ja selles särab, leegib
Mull' armu imeilm.

Kuldkannel isakojust,
Mull' itka kõla sa,
Ei suures laias ilmas
Ma saa siis eksima.

□

154. Pime neitsi.

Pime neitsi mängis
Õma kandli pääl,
Kurvalt selle saateks
Kostis laulu hääl.

Kuningapoeg, see kuulis
Hääli haledaid,
ütles: „Minu kotta
Tule sedamaid!“

Kuulus arst ta käsul
Silmast lõikas kae,
Arvas armetumal'
Walgus'ilma wäe.

Kuidas neitsi kael
Kannel kostis nüüd?
Taewa poole tungis
Dnnis hõiskehüüd!

Kannel kõlas kullal
Armu imetööst,
Kuis see ilu, elu
Loob weel jurmatööst.

Pimedaid siin paelus
On weel otsata,
Kuningapoeg, kas tuled
Meid ka trööstima?

□

155. Kingitus.

Wanemuine waatas alla
Ilma hirmund laste pääl,
Hüüdis: „Waesed, mida waraks
Wõiksin anda teile sääl?”

Ilma wara mul ei ole;
Seda riisuks päälegi
Sortsid, saagihimulised,
Teie kojast kiiresti.

Mis teil' annan? Annan kandli,
Oma kandli kullase,
Selle sisse oma ilu,
Oma walu walage.

Selle keelte kuldafillal
Minu kotta pääsete,
Saate piina pigistusest
Wabaduse walgele."

Wanemuise waga kannel,
Kõla nii meil' ikka sa
Priiuskoibuks, kannel kullast,
Mida ei saa riisuda.

□

156. Kannel waga, kuis sa kõlad.

Kannel waga, kuis sa kõlad
Kurvalt kaebehäälega,
Kuldakeelte siise walad
Walumere otjata,

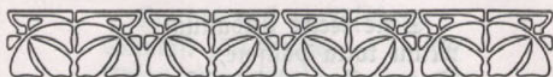
Kuis su häältēs ärkab elu,
Siida lähēb leegile,
Sinu keeltes ilmub ilu,
Ommis, pūha, taewane!

Kuldne kannel, luba feda,
Et su keelde minagi
Walan oma hinge häda,
Mis mind rõhub alati;

Oma walu, oma waewa —
Ja siis tohin waadata
Selgind filmal sinitaewa
Kuldse tähekumaga.

Nii sa saada, kannel waga,
Walu orust läbi mind
Oma waga wiisidēga,
Kuni raugeneb mu rind!

V. Loodus.

Maatan lahke lille filma
Baga meelega,
Näht, kes on loonud ilma,
Mulle räägib ta.

157. Päike.

Kus päike kuldseid kiiri
On puistand kaldale,
Sääil ärkab diekene
Ja laulab linnuke.

See päike paistnud sulle
Ka väga lahkesti,
Ja kuldseid kiiri anna
Ka sina edasi.

Sa päewapaisteks ole
Su ärk'val isamaal',
Et kostaks laululugu
Su jälgis õieraal.

158. Kuldne koha.

Kuldne koha,
Metja müha,
Lahke lõuna tuuleke,
Tõuse jälle,
Õhtajalle
Behvi iluks hingesse.

Ajal, arus,
Ojal, orus,
Die õhus lae mind
Jalutada,
Jõudu saada,
Kuni kosub haige rind.

Ja ta kosub,
Waim mul wõsub,
Vähvad lilled õitsema,
Saadab päike
Kuldse läike
Ule aasa ärkawa.

Õite ilus,
Metsa wilus
Siis sull' laulan lahkestē:
Glu tõid sa
Õnne löid sa
Mulle, kohaw kewade!

□

159. Kewadel.

Kuldlaulu jälle laulad
Mull', õõpit, õtsala,
Ja minu hingest ajad
Ea mure minema.

Mu palgelt waikne pisar
On weerend kaldale,
Ja selle afemele
On ärgand dieke.

Oh õõpit, kallis õõpit,
Su feltõis mina ka
Nüüd tahaks laulda, laulda
Küll ilma õtsata.

Ma tahaks sellest laulda,
Kuis, kowad kullane,
Sa muudad diemereks
Ka woolwa filmawee.

□

160. Kuldtähed sinitaewas.

Kuldtähed sinitaewas,
Kuis mulle särate,
Kui sõuan walus, waewas
Ma üle woogude.

Kuldböied waitfel ojal,
Kuis terwitata mind,
Kui käies okasrajal
Nii raske on mu rind.

Ja laululinnumekene,
Kui okjal löörid ja,
Kuis minu hingekene
Siis hakkab hõiskama :

"Mull' hüüab sinitaewas
Ja õitsew oru pind,
Ei unusta mu waewas
Sa iial, Jsa, mind.

Ja kuidas kattis laua
Mull' kuldne kewade,
Nii saadab üle haura
Arm weel mind elusse."

□

161. Palwe.

Tume film, mu üle wiibi
Oma täie wõimuga,
Waike, lahke, unistaja,
Magus öö ilmaotsata.

Wõta oma nõiduswarjus
Kõik see ilm mult koguni,
Et mu elu üle üksi
Lehwid ainult alati!

M. Senau järel.

162. Ma kuulen mere koha.

Ma kuulen mere koha,
See kostab kangesti,
Ja kaisju kustub maru,
Mis mul on põuesgi.

Ta laente koori kaob
Mu häda, kaebehüüd:
Ma aiman kauget sihti,
Kus lõpnud maine püüd.

Oh meri, püha meri,
Oh tohiks uinuda,
Su kaldal, kuni näen
Und õndsja õnnega —

Nii õnnis, et näen, kuis sõuab
Laew läbi tormide,
Ja sõuab, sõuab ja jõuab
Kuldkoitudul rannale.

17. juulist 1908.

163. Kiigelaul.

Kiigekene, kiigu
Kõrgesje, hurraa,
Kiigu, sinna liigu,
Kus on ilumaa!

Tahaks üles jõuda
Jlu ilmasse,
Jõuda, üles jõuda
Pilve piirile.

Tahaks taewa helki
Wabalt waadata,
Näha kullast telki
Selge filmaga.

Kiigekene, kiigu,
Kiigu kõrgesse,
Kiigu, lustil kiigu
Pilve piirile!

□

164. Oh roofite!

Oh roofite, su pääle langes
Kord kaste koidukullaga,
Nüüd kahwatab ja külmas kanges
Ja närtsid, oh nii noorena!

Ma suudlen sinu nõrkend õisi —
Need naeratawad surses weel:
„Kui üks meist langeb, tuhat teisi
Sull' tõuseb saatjaks eluteel.“

Siis kustu, kuldne roofiilu,
Sull' waatan waitset järele,
Ja usun: pääle hauawilu
Meil' koidab parem kewade!

□

165. Sügisel.

Kui libe kaebamine kostab
Mull' sügisese tuule seest,
Ja tormi tuhin lendu tõstab
Maast langend lehed minu eest.

Ning förgel nagu hirmu waewast
Sääl pilwed pääs'da püüawad,
Ja juba pimenenud taewast
On langend rasked pifarad.

Ju woolab külma wihma jõgi,
Ja kuuse alla rändaja
Poeb maanteest, mida tema nägi
Sääl kingul halja krooniga.

Ta palub: „Jsa, kelle käsi
Meil' kuldseid õiji istutas,
Meid waesid warja, warja ise,
Kui talwe tormid tõufemas!“

□

166. Üks ingel hiljub.

Üks ingel hiljub üle aasa
Ja murrab maha lillekse,
Mis ise istutanud eile
Ta iluks ärgand ilmale.

Müüd tema saatjaks raske sadu
Ja walus winguw tormituul.
Kätt tahaksin tal takistada
Ja wärisedes hüüab huul:

„Miks nii? Miks, lahke elulooja,
Teed surmakäsil oled käind?“

„Et koidaks sulle parem kewad,
Kui see, mis närtsima sa näind!“

Mii ingel. Väbi paksu pilwe
On puhkend sügispäewake,
Ja langend lehte pääle alla
Ma waon waitse palwele.

□

167. Oh määratu, mäsſaw meri.

Oh määratu, mäsſaw meri,
Kui läinud ſa laenele,
Ma waene, ſu kohlund kaldal
Waon põrmu waitſeſte.

Kui ſinu weeremat woogu
Torm paiſanud pilwini,
Siis aiman, kui armetu olen
Su wäe ees dieti.

Oh määratu, hingaw meri,
Kui hiiglapeeglina,
Sa hiilgab ſääl, nõiduw-iluſ,
Pean jällegi paluma.

Oh meri, ſa kuninglik meri,
Nii wäikſeks teeb mind ſu woog,
Ja ſiis nii awaraks, suureks
Saab korraga hinge hoog.

Ma kuulen, mull' hiiuab ſu koha:
"See käſi, kes käſutab mind,
Wiib üle woogude wälja
Ka rahule, rahule ſind!"

□

168. Mere kaldal.

Siin päikſe kullas kurdan
Ma mere kalda pääl,
See on nii wait ja waga
Kui hiiglapeegel ſääl.

Mu põues aga meri,
See mäsſab otjata,
Ta laene tõuſeb, langeb
Nii raske rõhuga.

Oh päike, kuldne päike,
Kes mere hauagi
Sa kuldad koidul, kuma
Ka minu hinge nii.

Mu mure mere pääle
Kuldküri kalla sa,
Kel algus Jsa õues,
Kes last ei unusta.

Siis vaikineb mu valu,
Boog märsaw, wihane,
Wind lootus kuldsel laewal
Wiib kuldsse kaldale.

16. juulil 1908.

—

169. Näidul närtsinud on rohi.

Näidul närtsinud on rohi,
Kingul hulub kõle tuul:
Õksi on ta murdnud maha
Tugewalgi tammepuul.

Ja ma waene, wäetifene,
Seisan sügistormi sees,
Seisan julgelt, juba waimus
Kewad kosub minu ees,

Kewad, kuis ta tuleb alla
Jsakojast, kullane,
Paneb pärja laste pähe,
Jlu nende hingesse.

Õdo lõõrib lusti lugu...
Seda üksi küsin ma:
Tohin ma ka talle kosta
Dma lahke lauluga?

Rõidan kimbus kannikesi
Niidu nõlval minagi,
Kui on kavad külwand õisi
Kodu kaldal uuesti?

□

170. Närtsiw roos.

Roos närtsiw ja päiksepaistel'
Ta sõnab surres weel:
"Sind tänan, et küdawalgel
Mind saatjid eluteel!"

Ja siis ta langenud lehed
On tuisanud tuulesse,
Neil' õhtupäike waatab
Kord kurwalt weel järele.

Ja roosid, kes aasal weel dies,
Need ujuvad kaste sees,
Nad leinawad lahkunud õde,
Silm walges, woolawas wees?

□

171. Üks ainus leht.

Üks ainus leht jääb pärna ladwas
Weel wilus tuules warijeb,
Ja siis ta langeb, tormi tuisus
Ta kaugel', kaugel' kaduneb.

Ja paljaks saanud puu all kurdan
Ma ise, langerw lehele,
Kes elutormis pea kaob
Ka igawiku meresse.

Ma üksi seda soovin sala :
Et, kui ma suitund sügifel,
Mu kalmul külwaks armukäsi
Siht lillekesi kewadel.

19. septembril 1908.

172. Tuled tagasi?

Wilu tuul, see wingub
Längend lehte sees,
Märtšind diši näen
Oma jalge ees.

Märga udumerde
Waaatan waluga,
Mind nii raske, raske,
Aralt küsin ma;

Kaunis kewad, tuled
Mull' weel tagasi,
Nopin sull' weel diši,
Kuld, ma kunagi?

173. Talw.

Waat' talwe, see on õige mees,
Kel kindel käik ja käsi,
Ta on kui rauast, sapiwees
Tal weel on kärjemesi.

Ta tubli, terve koguni,
Ei tõbe tema põues,
Ta on kui karu kõigiti,
Kes magab külmas õues.

Sääl färgi selga ajab ta,
Ei soojenda ta feda,
Ei haiged hambad ahasta,
Ei kõhukrambid teda.

Kus linnulaul ja lilleke,
Ei tema feda taha,
Kus jook on soe, hääll hellane,
See kõik ta meelest paha.

Kuid nälgib nõmmel rebane,
Puud koldel fragisevad,
Kui isand ja ta sulane
Beel ahjul wabisevad ;

Kui kivi murdub külma eel,
Ja järwe jääll on pragin,
Oh, siis on rõõmus tema meel,
Tal päris naeru plagin.

Ta kants on kaugel põhjamaal,
Jääst selle seinad, laed,
Kuid suvelojs tal lõune raal,
Kus uhted Alpi mäed.

Kord on ta siin, kord on ta sääl,
Et walitseda ilma,
Ja kui ta seks on reisi pääl,
Siis kannatame külma.

M. Claudiusse järelt.

VI. Elu.

Eluacvakene lennab
Läbi tormi mul,
Rahurannal ford ta peab
Kulbhel foibiful.

174. Elu.

Kui waevanud mind walu woog,
Ma nutsin ärdasti,
Ja wõitis wahel röömu hoog,
Ma nutsin jällegi.

Kui imelik see karikas,
Mis, elu, pakub ja,
Rõõm tema põhjast woolamas
Ja walu otsata.

Ja alles kui ford purustab
See peekri surmaõõ,
Rõõm lootes tiiru lehwitab
Ja lõpnud walutõõ.

□

175. Ära mõista kohut!

Kui veel pole tormi tuisus
Jial seisnud sa,
Kiusatuse väginõimu
Sa ei tunne ka.

Ära siis ka kohut mõista
Wenna üle sääl,
Kes wast langes, kui ta wõitles
Pakswa laene pääl.

□

176. Kohtus.

Nad seadnud walmis kohtukoha
Ja istwad kõrge järje pääl,
Ja walju kohut nende wiha
Mu waeje wastu peab sääl.

Mis siis mu süü? Et, Gesti ema,
Mull' armus säras sinu film,
Ja iial ei saa ununema
Mu hinges selle imeilm;

Et, sugurahwas, sinu ilu,
See minu ilu olnud ka,
Ja sinu walu minu walu,
Kui kannatanud isamaa.

"Ja süüdlane!" neil wiimne sõna,
Kel pole rahwast, kodugi;
"See otjus wale!" wastan mina
Ja waatan üles julgesti.

Mind mõistnud õigeks minu süda;
Weel tunnen teda tufsuwat:
„Kes võtab omaks wenna häda,
See täidab käsku kõrgemat!“

Ja kui ma kohtust lähen ära,
Mull' kumab wastu koidukuld,
Mu iluks hiilgab tähti sära
Ja õisi kannab kodu muld.

□

177. Ära kaeba!

Oh ära nõnda kaeba
Sa ilma otsata,
Kes kandsid mõne waewa,
Sa kannad seda ka.

Ei tohi sind mõita walu,
Sind siduda sidemed:
Näe, sinu ees on elu,
Ja pühad kohused!

Ta jekka rutta sinna,
Kus mehed maelnud;
Eks kuld saa kalli hinna,
Mis tules sulatud?

□

178. Kuldpuuris.

Kuldpuuris ilus linnuke
On kulbse warwa pääl,
Kuldpuuris kurgus kustumud
Tal lahke laulu hääl.

Und näeb ta waesest warblasest
Ja tema hinge ees
On see nii rikas, õnnelik
Ja halli wati sees.

Sel kojaks ilus ilmaruum,
Nii awar otsata;
Ja kurdab — hluas, kõidetud
Kuldjidemetega!

□
179. Koduta.

Näe, noormees sammub sääl üle mäe,
Suus lahke lauluke:
„Wii terwišid kodus mu kullale,
Sa tuuleke tafane!“

Oh wõiksin ju wiisil minagi
Nii laulda, ja rändaja,
Su seltsis tahaksin sammuda
Siis üle mere ja maa.

Nüüd aga mu meel nii kurb, nii kurb,
Ei kodu mul kussagi,
Ei hüüa ta uksest armuke:
„Oh tule kord tagasi!“

Mul üksi palawad pisarad
On paisunud palgela
Ja, otjatu oht mu südames,
Nii pean õhkama:

"Koor rändaja, kui sa kord koju saand,
Siis palu nende eest,
Kes koduta võõrsile kurtma jäänd,
Kus ojad filmameest!"

□

180. Ikbal (Õnn).

Kes võib sind hoida, sind peatada,
Kes võib, sa file, sull' siluda rada?
Walguse lendaw ja läigitsew madu,
Häda mull', nõuan su pikemat pidu!
Kullane koit, kui wiibid sa wähe,
Suudled mind korrats ja lahkud siis kohe,
Äkine iha ja igatsew ilu,
Hõiskaja algus, lõpp pisar ja walu —

Tuhandes ringis ja käid oma rada,
Kes võib sind hoida, sind peatada?

Bernhardine Schulze-Schmidt'i j. Türgi teelest.

□

181. Miks?

Sa tõusid kui tähetene
Mull' uduise ilma seeft,
Sind leidfin, lillekene,
Kord võtsemas oma eest.

Kuid äkki siis kadusid ära,
Sind nägin ma närtsima;
Ma waluga küsin: nii wara —
Miks kolbusid, kõbusid sa?

Miks kustub täheke taevas,
Maas lahvatab kannike?
Miks ise püuases päevas
Läen vastuöö hirmule?

□

182. Mahajäetud.

Sa andsid mull' palju, palju:
Suldamu ja südame;
Ja siis sa ära võtsid
Kõik jälle äkiste.

Sa nõidusid taeva ilu
Mull' tõusema hinge ees,
Ja üksi, siis üksi jätsid
Mind piinama põrgu sees.

Nüüd varats mul otjata valu,
Ja minu kaebehääl,
See tühjas, külmas ilmas,
Ta tornis kustub jääl.

Kui kuuled, kuidas hulub
Ta kaudu kaljude,
Siis tea, ta õhkes saatsin
Sull' viimse terwise.

□

Üksi, üksi,
 Üksi ohkan ma ojala,
 Üksi kaeban ma kaldala,
 Kuhu mul langewad pisarad,
 Kuumad, nii kuumad, libedad...
 Üksi, üksi!

Üksi, üksi,
 Üksi jättis mind emake,
 Hella emake, kullane;
 Kannedi musta firstuga
 Jsa kõrwa sääl hingama...
 Üksi, üksi!

Üksi, üksi,
 Üksi temagi jättis mind,
 Selle rinnal mul hingand rind,
 Kuna meid kewade kallistand,
 Omnest ja ilust ma unistand...
 Üksi, üksi!

Üksi, üksi,
 Kadund kullane kewade,
 Vilelt langenud leheke,
 Kõik on kadunud, kadunud,
 Sied on tuulde tuisatud...
 Üksi, üksi!

Üksi, üksi,
 Üksi ohkan ma ojala,
 Üksi kaeban ma kaldala,
 Kuhu mul langewad pisarad,
 Kuumad, nii kuumad, libedad...
 Üksi, üksi!

184. Seeder ja paju.

Mäe harjalt waatab alla
Kange seeder kõrgiste,
Waatab waike paju poole
Drus, oja kaldale.

„Kuningatel seedrikojad,“
Nii weel nimelt mõtleb ta,
„Karjalapsed tralli lõowad
Wäike pajupilliga.“

Kuid mis kuulub? Tuul on tõusnud,
Hirmsast hulub tormi suu,
Marus uhke seeder murdunud,
Kattend kuningate puu.

Aga paju priskest paisub,
Kaswab oja kaldal sääl;
Karjalapsed lustilugu
Lõowad pajupilli pääl.

□

185. Rauf merel.

Sääl mere kaldal kurdab wana mees
Ja tema jalgul weereb wahtuw wesi,
Kõik seisab korraks tal weel silma ees,
Kuis elu tormis käinud tema käsi;
Ju kuna õhtu päike naeratab,
Kuldkuju maalib laenes lahkemasti,
Ja süda tuisub, film tal märjaks saab,
Ja hing, see palub nii tal palawasti:

Oh ilma looja, eks mu elu tee
Ka olnud nagu sääl see lafjuw laene,
Kus pidin sõudma läbi wahurwee

Ja olin tormis tihti wilets, waene.
Kuid kõige wiletsuse, waewa sees
Mull' ikka uuest' paistis armupäike
Just nagu nüüdgi nägin oma ees
Weel enne õhtut wiimse kuldse läike!"

See waga rauga kõrwa, wennad, õed!
Ka meidgi peksab merel laente wiha,
Ja wiisi tõusku meilgi palwe käed
Ja nõnda hiiüdku meie hinge iha:
"Meil', helde Isa, ole saatijaks,
Kui elu wetel wätime kord ära,
Et kuldse koidu hinge sütitaks
Weel õhtu päikse kustuw waike sära!"

□

186. Ma kuulen kanget mere koha.

Ma kuulen kanget merekoha,
See koha kostab otsata,
See kostab üle mäe ja oru
Ja üle kogu kodumaa.

Ma näen lainid laene kõrwal,
Nad walges wahus weerewad,
Mul on, kui hiiüaks sala helin:
Need kõik on filmapijarad!

Mis nutnud ilmas inimene,
Sest saanud mere sügawus,
Sääl leidnud lõppemata haua
Ja hädaoht ja ahastus.

Kuid, waata, maa ja mere üle
Wõlhw kummib ennast kullala...
Sest looda, waene kannataja,
Ei mure woog sind uputa!

Näe, armupäite paistab taewas,
Ja kumal wiimaks kuiwawad
Kõik ohkajate walu ojad
Ja surmamere pisarad!

187. Ma olin mere kaldal.

Ma olin mere kaldal,
Tuul oli tormine,
Ja walges wahus tõusid
Sääl laened ülesse.

Kuid üle mere taewas
End laotas löpmata,
Ei selle wõlwil' wiga
Teind meri mäsfaja.

Ma olen mere kaldal
Ka elu tormi sees,
Siin tuhat hädaohtu
Mul ähwardades ees.

Ta laenel' lisaks jaawad
Mu kuumad pisarad,
Mis oma wõla pärast
Mul filmist weerewad.

Kuid siingi mere üle
End taewas wõlwiib ka,
Ta sambad kõikumata —
Sääl armu otsata!

Siis waata sinna üles,
Hing, usu, looda weel:
Kuldannale ja jõuad
Ka raske tormi teel!

188. Isfanda päew on see.

Isfanda päew on see!
Ma üksi, waitje wälja päält
On kuulda kaugekt kella häält;
Kõik, wait, nii wagune!

Maas põlwil olen ma:
Kui awaksid end südamed
Ja palusid sääl tuhanded
Nüüd ühes minuga!

Näe, taewas särale
On läinud püha ilu sees
Kui lahti minnes minu ees:
Isfanda päew on see!

L. Uhlandi järel.

189. Ma nägin mõnda maru.

Ma nägin mõnda maru,
Oh kuidas mäsfas ta,
Ja minu pääle tormas
Ta wiha wäega.

Kuid, kõrgem, sinu käsi
Käis üle laenete,
Sa wahutawaißt wetest
Mind wiisid kaldale.

See käe naale kindlast'
Siis tahan toeta,
Kui minu wastu maru
Peaks uuest' tõusema.

Ma tean ju: wete wiha
Ta käsul waitineb;
Hirm kaob, wagas tänus —
Hing üksi wärišeb.

190. Rändaja õhtu.

See tolmus, kus sa läinud,
Sa hingust ihaldad;
Ju päike looja läinud,
Kuldähed tõusevad.

All sinust mööda tõttab
Sääl orus ojake;
Siis widewik, see matab
Sind wilu warjusse.

Küll oli kuumal päewal
Sul raske rännata,
Nüüd olgu ots su waewal —
Oõ hõlmas hinga sa!

□

191. Rändaja öölaul.

Latu üle rahu
Kuldwäed,
Hagudes õhu
Vehwet näed
Waewalt küll sa;
Wait laanesgi linnuke hea.
Dota nüüd, pea
Hingad sa ka!

W. v. Goethe järel.

□

192. Tutu lutu.

Karjake, end kogu, kogu!
Kostab kallis õhtu lugu:
Tutu lutu, tutu lutu!
Tule wälja metsa warjust,
Dodataks ju karja, karjust.
Tutu lutu, tutu lutu!

Perel oli palju tööda,
Nüüd ta palehigi mööda;
Tutu lutu, tutu lutu!
Keda muljus mure enne,
Suus sel lahke laulukene:
Tutu lutu, tutu lutu!

Perenaesjel pererahvast
On nüüd kostitada wahvast';
Tutu lutu, tutu lutu!
Kerjake, sul muret kanda,
Et tal waagnast walget anda.
Tutu lutu, tutu lutu!

Sest siis koju, kodu õue!
Olgu meie ainus nõue;
Tutu lutu, tutu lutu!
Kodu! oh sa sõna kuldne,
Olgu ilm ka muidu muldne.
Tutu lutu, tutu lutu!

Kerjamaal küll oli ilus,
Kaunim — hingus kaste wilus,
Tutu lutu, tutu lutu!
Hüütaks läbi õhtu õhu:
„Kuju, koju, sääl saad rahu!“
Tutu lutu, tutu lutu!

193. *Waike haud.*

Üks rahuaed on mäel
Ja haudu palju sääl,
Kus kuulsad nimed näha
Kuldkirjas risti pääl.
Sest mööda, mööda lähen
Ma alla orusse,
Kus waene rahwas leidnud
On wiimse woodikse.

Süäl kangel aia kolgas
Üks haud on alamal,
See on nii wait ja waga,
Metsroofid waibaks tal.

Viht ristil lihtne kiri:
„Siin hingab koolimees,
Kes seemneteri külwand
On pika elu sees!“

Mul on, kui laulaks liisaks
Sel kirjal' ingliskeel:
„Omn maal' kus valgusseemet
Weel külwab waga meel.

Näe öied on ju ümber,
Meis kosub kodumaa,
Nad kaswand, et neid kastnud
Ta palehigiga.“

Ma waitin, pisar palgelt
Mul weerend hauale,
Käed läinud risti, nõnda
Ma palun waitjeste:

„Oh wõiksin, kui ka seemet
Ma tohtind külwata,
Su kõrwas rahu leida,
Sa ustaw külwaja!“

194. Maa pisarad.

Küll waene maa, siin peab
Nii palju nutma,
Ta oma surnud lapsi
Peab ise matma.

Nii rohke filmawesi
Ja osajagu,
Et arm ta waese pääle
Kord halastagu!

Kuid nõnda palju wäiksid
Weel hauda matta,
Et tuhat, tuhat aastat
Tal weel on nutta!

Garmen Sylva j.

□

195. Kord unes.

Kord unes kõrgel mäel
Ma seisin ülewal,
Ja linnad, kantsid, külad
Mul olid jalge all.

Ma olin pilwe piiril
Sääl walgusmere sees,
Ja ütlemata ilu
Mul hiilgas hinge ees.

Siis ärkasin ma üles
Nii waene, waene ma,
Ja kahwatanud palgelt
Ma pühkisin pisara.

Ja siis ma koidu küünla
Sääl nägin mägedel,
Kui tahaks hinge hiiüda
Ja salawägedel:

„Hing, oota wähe, wähe,
Sull tõuseb täheke,
See pimedusest saadab
Sind walgusmerele.

See poole sõua, sõua,
Ju näikse püha tuld...
Pea lõppemata ilus
Sull' leegib koidu kuld!"

□

196. Merel.

Ma vaatlesin laente mängu,
Need tõusid, langesid,
Ja päike puistas alla
Kuldšäral jädemid.

Ma nägin: walges wahus
Woog kallast ähwardas,
Kuid päike taewa telgilt,
See alla naeratas.

Oh tõusewad, langewad laened,
Mu elu te sarnane,
Ta koidul kergib, ja kaob
Siis õhtu hõlmasse.

Kuid, lootus, ja taewane päike,
Wiid läbi tormi mind,
Sa kumad kallimal šäral
Just siis, kui rauged rind!

Majorenhofis 18. juulil 1902.

□

197. Üks kord ja nüüd.

Prohwet läks kord wälja
Oma eesliga,
Inglit oma kõrwal
Ei jääl tundnud ta.

Gesel aga ütles:
"Ingel minu eel,
Ei ma waene jaks
Stäia keeldub teel!"

Meie aja eeslid
Ilma juhita
Läh'wad laia ilma
Inglit otsima.

Ingel imeilus
Seisab nende ees,
Milla! selle hinda
Tunneb wilets mees?

Ja kui wimaks waesed
Inglit eht aimawad,
Aga oma kaju —
Seda ei tunne nad!

□

198. Kosjakaup.

Peeter oli kosjakaupa
Teises talus tegemas,
Kaasawara pärast kängest'
Anna jaoks angeldas.

Peeter ütles tõistre Toomal':
"Mis sul asja Annaga?"
Toomas: "Lehtu Anna otjuft
Ise, kelle oma ta!"

Anna wöttis luuawarre
Peosse, näitas Peetrile,
Waatas waikselt naeratades
Soojalt Tooma filmisje.

Peeter hirmul plehku pani,
Kurtis: „Kahju, kahju küll
Punust, Päitjust, mida isa
Kosjakaubal lubas mull’!“

199. Noorus, kalli koiduga.

Noorus, kalli koiduga,
Kuhu oled jäänud sa?
Kuis su died õhtasid,
Sinu lilled lehtasid!
Dns see kõik siis mööda läind,
Mis ma üksford unes näind?
Noorus oma koiduga,
Dled tõesti kadund sa?

Kusja koitis sinu kuld,
Sääl ma näen nüüd suitsu, tuld!
Kõik on tume minu ees
Rauge, külma udu sees.
Mõnda nägin närtsiwat,
Millel died ilusad;
Elu tormis rauges ta,
Kadus päewa põuaga!

Kadusid ka, kullane,
Ei ma weel ei wäriſe;
Wägewam kui walu wõit
On see, mis ju kuldne koit
Minu hinge istutand,
Uſul, armul röömustand
Mind, et läbi pilwete
Waatan elu, iluſe.

Ilusse ja elusse
 Waatab weelgi filmate;
 Chataht mull ütleb sääl:
 Ei see olnud petushääl,
 Mis ma emarina naal,
 Kuulnud kuldseel noorusaal.
 Noorus, kuldse koiduga,
 Oled nii siis kadund sa?

—

200. Hiidlased.

Kord hiidlased läksiwad rändama,
 Nad soovisid Pärnus peata;
 Seks panid nad pampsud paunasse,
 Mis tulus on ihu ja hingele;
 Mis tarvitab tubli reisimees,
 Kõik seda sääl oli pauna sees.

Siis kohe ka pampsu ja paunaga
 Ju hakkasid mehed minema,
 Nad saidwad tõistre talule
 Ja kõrgeoo Peetri palule,
 Siis oli ju jõud neil lõppenu,
 Nad waesed ju puruväsinud.

Seks mõtsid nad paunast ja pudelist
 Sääl walget, kollast ja rohelist.
 Nii kaua nad kastet katsusid.
 Kui unele kõik uinusid:
 Küll oli see rõhuv rahutund,
 Kui magasid nad surma und!

Kuid, waata, sääl wäsinud meestele
 On naesed tulnud nüüd järele,
 Neil olivad kõigil kotid käes,
 Kott otse nii avar kui igrames:
 Oh teie, raugend rändajad,
 Mis löbud sest teile nüüd tõusewad?

Näe, lahti ju kõikide kotti suud,
Ei meestel siis olnud oota muud,
Nad armetud kotti aeti
Ja kotis koju weeti —
Ja mis neid sääl ootas ärgates,
Ei sellest nad rääkinud iganes.

Seft pole sa ise ka hiidlane,
Siit õpi, kui minna sul reisile,
Et hoiad end paksu pauna eest,
Kel siju rõhub reifimeest:
Ei tule sul iial siis wäsimust,
Mis rännates tooks sull' takistust.

Ja on sul weel kodukanake,
Kes waatab korra järele,
Siis ära sa sellest pahanda,
See mõib eht asja weel aidata,
Kui reisil wäärad wähegi,
Et koju saad sa siis kuidagi.

Kuis sündinud see, ka aja sees
Küll wiimaks eht unub ilma ees,
Sa küljekondile annad suud,
Ei kellelegi sa soowi muud,
Et, kui ta lord lähleb reisile,
Tal koju jääb wahwa kaasake.

201. Kas tunned waenlast.

Kas tunned waenlast, kes su were higi,
Mu rahwas, sõbnd ju aastafadasi,
Kes lõbutoojana sull' astus ligi,
Kuid saagiks jättis surmahädasi?
Kas tunned teda, kelle saatjaks wanne,
Kes riisub sinult wiimse eluõnne?

Näe, kihwtikarika nad lastnud täita
Süül kõige esmalt kehwa mehele!
Küll wõiwad selle walmistajad wõita
Uut kulda oma täide krukusse,
Kuid waene mees, see waewleb häda wõrgus,
Kel paelad punutud on otse põrgus.

Näe, maantee kraawil tuiujate kari,
Näe, wangikojas kadunute koor,
Näe, haigemajas wiletsate wari —
Neid ootab juba homme furnuloor. . .
Kas tunned waenlast, kes nii rikkund meele,
Ja tuhanded on saatnud surma teele?

Kas kuuled kohkund naeste hädatija,
Ja waeste laste walu, leinamist,
Kel joomaorjaks saanud mees ja isa
Ja meelel teenib wastast wihalist?
Kas kuuled? Kaudu nende waeste waewa
Nii raske kaebtus tõuseb üles taewa!

Oh minu rahwas, tunne ükskord ära,
Kes sinu hirmsam weriwaenlane,
Kes püüab sinu wiimast aja wara
Ja luurab sinu hinge järele:
Kes orjapaelu nii sind kinni sidund,
Et Kalew kange on nii kidund, kidund!

Sest orjameest ärka üles, üles,
Nüüd wastu pimeduse wõrstile!
Näe, taewas kumab juba koidutules,
Tund tulnud seks, et ükskord tõuseme:
Et häbiikfest wabastame kaela
Ja purustame wiimse orjapaela!

Jah, paelad puruks, mille all sa ägand,
Sind wõeras isand pannud orjama,
Kes surmarohtu sulle saagiks jagand,

Ja siis sind riifund paljaks armuta:
Kas tohid tall' veel anda wana mahti?
Ei ilma pääl! Last tee end lahti, lahti!

Seks, joomakomme, meie kojast kao,
Ja, alkohol, siit sina tagane,
Ea kiusaja, ja põrgu põhja wao,
Kust sina tõusnud ristiks rahwale.
Me kijas walitsegu puhtus, kainus,
Ja karstus olgu käsuandja ainus!

Kas tunned waenlast? Wälja piha sõtta
Ta wastu, wälja wiimse meheni!
Siis koljat langeb — ja siis Eesti kotta
Kuldpriius koidab esmalt täiesti:
Kui, sugurahwas, jõuame kord sinna,
Siis alles loome tulewiku linna!

—

202. Pärn waremete wahel.

Üks pärnapuu, see kaalub
Mäe wanal waremel
Küll haljast oksakrooni
Nii kõrgel ülemel.

Maad kloostri rusu kingib
Ta sügawa juurele,
Ta selle kattedeks fergib
Just taewa sinasse.

Et müüri kõngis kiltjaks
Tal õht ja walgus jäi,
Ta tungis seni üles,
Kui walgele ta sai.

Ta ümber neli müüri
Kui selleks määratud:
Et kõrget kaswu kaitsta,
Mis pilwil' tõusenud.

Kui oru põhjas olin
Ma käimas waitfel teel,
Siis uhke pärna juures
Mul mõltus üfti meel.

Kui waremete wilus
Ma kurtfin jällegi,
Siis tema liikuw ladu
Mull' kohas kaunisti.

Ma kuldse koidu nägin
Ja wiivat leekima,
Ja teda walgustawat
Weel päikse kustuma.

Ka Wittenbergi flooftris
Kord wõsus wägew taim,
Ja selle wõlwi murdis
Ja okste hiiglawõim.

Oh walgus-kir, ja tungid
Ka alla hauasse,
Oh priius-waim, ja lehwid
Ohusje walgele.

S. Uhlandi järel.

□

203. Ülestõusemise pühaks.

Mu hing, nüüd hõiska, rõõmu tules
On ärgand ilul' ilmamaa,
Kes hauda pandi, hauast üles
On tungind wõidu wäega;
Ja ees on põrmus põrgu wäraw,
Ja waenu pitsar purustud:
Mäe, taewast leegib päike särav:
Meil' eluwürst on tõusenud!

Oh, kuula, selle müürsti võitu
Ka looja loodus kuulutab,
Ta kiidab kooris armu koitu,
Mis närtjind ilma uuendab.
Sest laulab Ido pilve piirel
Ja oja orus wuliseb,
Seks päike palawamal kiirel
Müüd elu ilma helkineb.

Kuid seda tõusemise wäge
Sa märkad filmal selgemal,
Kui risti tormis leidsid tuge
Sa siisgi ainult risti all;
Kui märgi ees, kus suri looja,
Sa kummardasid usuga,
Siis sullegi kui elu tooja
On tõusnud Ündsakstegija.

Ses usus, oh mu rahwas, ärka,
Su Siilo tõusend sullegi,
Ta käsku mööda käia märka
Müüd uues waimus wagasti;
Sest lahku wanast wiisist ära,
Mis meelitas sind eksima,
Näe, selleks tõusemisejäre
Sull' paistab taewast otjata.

Säält tõusend Isfand: „rahu, rahu!“
Weel hüüab hinge armu wäes,
Meil' jaadab uue elu õhu,
Et kõnniksime käsi käes.
See sündigu! Kus enne wiha,
Sääl õitsku uue armu taim,
Siis meie kalmul kuldse eha
Kord sülitab päästja elu waim.

Siis kakkend wiimsed surma köied,
 Ja wangid tulnud tagasi,
 Siis haura väljal ditswad died,
 Ei närtsi enam ilmašgi.
 Ja kes on pääsnud, päästijale
 Uuu pühäs kooris annawad,
 Nad „halleluuja“ laulwad talle
 Ja kiitwad surma wõitijat.

204. Samaks pühaks.

Wõitja wõitnud, põrmu pannud
 On ta surres surma wäe,
 Hauast tõustes heldest' andnud
 On ta meile päästjakäe.
 Hauda ahela ta jättis,
 Haudse, raske, rufuwa,
 Meilt ta süü ja mure wõttis
 Oma raske ristiga.
 Pääsend rahwas, pää nüüd tõsta,
 Hinged, ilul ülesse,
 Tänu laulu laulage
 Wägewale wõitjal' wastu.

Wõitja wõitis, et ta wõitles
 Tõde eest kuni wereni,
 Hinge, ihu wäega heitles
 Kuni põrmus põrgugi,
 Heitis ennast käsu alla,
 Wendi pärast waeseks sai —
 Nii ta surus surma walla,
 Glu kalmust kaaja tõi.
 Wõitja wõitis wõidupalmid,
 Hõiska talle, hingele,
 Kes ja muuks ju lehwike,
 Tänuks lahked laulusalmid.

206. Woogudesse.

Woogudesse tahtsin mina
Oma ohtu uputa;
Vaene ütles: „Õnni sina
Ise oma koormaga!

Üksi siin su filmaveele
Saagu vaikne moodike,
Et see jduaks sinu eele
Igapäitu meresse.“

„Minu mure, filma wesi
Need on üks!“ nii wastan ma,
„Paf' mind nende kõrwas ise,
Sääl ka õndsast uinuda!“

□

207. Surew mets.

Mets sureb ja suwe ilu,
See sureb temaga,
Ja õite haul tahab
Mu süda murduda.

Sääl näitse koldund lehtis
Weel korraks päikse kuld;
See süütab südamesse
Mull' uue walu tuld.

Ma tunnen: surew suwi
Ka olen minagi,
Dis die järel närtfib
Mu elust nobesti.

□

Kus iial käin, üht kella
 Sääl kaapas kannan ma,
 Kui palju ka tund on lõõnud,
 Mull' ikka ütleb ta.

See on üks imemeister,
 Kes selle on ükskord loond,
 Ehk pole küll ka ikka
 Ta löögid mull' löbu toond.

Ma sooviksin, et ta oleks
 Kord rohkemalt rutanud,
 Ja jällegi, et ta poleks
 Siis tormil nii tõtanud.

Kas oli walu ehk ilu,
 Päew tuult ehk waikest tõi,
 Mis iial ka sündis elus,
 Ta takti juure löi.

Ta löi mu isa haul,
 Kui sõbra matsin ma,
 Väi kullajel armukoidul,
 Väi laulatus-altaril ka.

Ta löi nii ka wäetima kättil,
 Ja saab wist löõma weel,
 Kui paremaid päiwi annab
 Ehk arm mull' elu teel.

Ja läks ta ka kord nii laisaks,
 Käis wahel liig waijeste,
 Siis tõmbas helde meister
 Ta uuesti ülesse.

Kuid jääks tema ükskord seisma,
 Siis oleks otsas ta,
 Sest ainult ta algataja
 Wõiks teda paranda.

Mul minna meistri juure
Küll oleks kaugemal' raal',
Kes elab pilwete taga
Ja jäädawa ilu maal.

Tall' tagasi annaks kella,
Kui laps ma lausuks nii:
„Ei mina teind tall' wiga,
Ta ise seisma jäi!“

E. Löwe järel.

209. Ei kao sa.

Sa ütlesid filmapilgul':

„Oh wiibine!“
Ta aga ruttas ära
Nii kiireste.

Sa ütlesid roosi diel':

„Oh õitse weel!“
Ta aga närtsis ära
Ju õhtu eel.

Kuid waata, wankumata
On ilu ilm,
Mis kuldakoidul näitab
Sull' usufilm.

Ta tähed: tõde, digus —
Kui need su ees,
Siis eluwilja lõikad
Ka filmawees.

Ja wäsid sa ajawoolus
Ja närtsid ka —
Ei ilmas ära kao
Sa jäljeta!

VII. Küla wainult.

Kimbuke jutulaulusid.

Mis rahwaid rahwaks teinud,
Ist, truudus, wabadus —
See, sugurahwas olgu
Su hingegei igatus.

Mis wiinud walgufele
Reid elu wägebil,
Sa sedit waimu waraks
Ra nõua enesel'!

210. Breslawi kellameister.

Breslawi linnas oli
Kord kellawalaja,
See oli kuulus meister,
Tark nõuu ja teoga.

Nii mitme kella waland
Küll waseft, hõbest ta,
Et püha kotta kutsuks
Mad rahwast paluma.

Ja tema kella kõla,
See oli kullane.
Sest usku armu seltsis
Ta walas wormisse.

Kuid kõige krooniks peetaks,
Mis walmistand ta iial,
Süüdlaste surmakella
Breslawi linnas seal.

Näe, Magdaleena=tornis,
Sääl on see meisfritöö,
See hüüdis mõnda hinge,
Et selgis furma öö.

Kuis on see kella pärast
Auus meister muret näind!
Kuis seks tal hooljad käed
Ööl, päewal tööd on teind!

Ja kui on korda läinud,
Mis meister walmistand,
Worm juba müüri wahel
Ja waff on sulaks saand —

Siis oma poisi paneb
Weel tuld ta walwama:
"Jää pilguks ajaks siia
Ja katalt hoia ja!

Ma tahan tilga juua
Weel enne walamist,
See wase wedelikul'
Toob waba woolamist.

Kuid ära, taewa pärast,
Sa haani puuduta,
Sa meeletu, wõid maksta
Pea seda eluga!"

Pois seisab katla kõrwal
Ja waatab leegitse,
See weerleb, keerleb, pöörleb,
Et saada wallale,

See kihiseb ta kõrwu
Ja mühab meeldegi,
See tõmbab sõrmi pidi
Ju teda haanini.

See on tal ise käes,
Ja selle keerul' wiind,
Poiss, see on furnuwalge,
Ei tea, mis ta teind.

Ta jookseb meistri juure
Ja süüdi tunnistab,
Ja põlvedel ta palub:
Kas ta veel armu saab?

Kuid waewalt poisi sõna
On meister kuulnud weel,
Kui tema targa käe
On wõitnud wihameel.

Ta poisi rinda pistab
Nüüd noa terawa,
Ja ruttab katla juure,
Kui oleks meelest ta —

Oh päästa, peatada
On wool weel kuidagi,
Kuid, waata, töö on walmis
Ta wiimse wiiruni.

Ta koorib ümbert kesta,
Oh imet, mis ta näeb?
Kell walmis, ilma weata,
See ees ta seisma jääb!

Kuid seda kõike enam
Poiss põrandal ei näe.
Oh meister, kuri meister,
Miks tõstsid walju käe!

Ta koha kohtu kätte
End ise annab nüüd;
Sel auusast mehest kahju,
Kell polnud muidu süüd.

Ja jaoks armu pole,
Werd makstaks werega,
Ja seda surmaotsust
Mees kuulab kartmata.

Ja kui siis wiimse teele
Nad wiivad ekhijat,
Weel enne sööki, jooki
Nad talle pakuwad.

„Ma tänan,“ ütleb meister,
„Teid, kallid isandad,
Ma siiski täna soowin
Teilt armu ülemat:

Mind uue kella kõla
Kord laste kuulda weel,
Et näen, kas korda läinud,
Mis walminud mu töö!“

Ja palwe kuulda wõeti,
Mis ju nii wäike ka,
Siis jeda kella löödi,
Kui surma wiidi ta.

Nüüd meister kuuleb, kuulab:
Hääl kella kullane,
Ja filmist wesi woolab,
Wist röömu pisar see;

Ja tema pale paistab,
Silm tal kui seletud:
Ses hääles küll ta enam
Kui häält on kuulanud!

Siis kohtu mõega alla
Ja astus julgesti;
Ja mis surm tõotanud,
Ei murra elugi.

See krooniks kelladele,
Mis tema waland ial,
Kell Magdaleena tornis
Breslawi linnas seal.

Süüdlaste surma kellaks
Sest jaadik tema sai,
Ei tea, kas aja muude
See kohta muutust tõi.

Wilhelm Mülleri j.

21. Wana pefunaene.

Ea näed sääl hõbejuukse ilus
Tõõs seda hoolsat pefijat,
Ehk aastaid teda raskes elus
Kolmveerand sada rõhuvad.
Nii palehigis ikka sõõnd
Ja oma leiba, koormat kandnud,
Ja truuste kutsje juure jäänd,
Mis Jumal talle kätte andnud.

Ja armastas, kui noorus ditsis,
Ja lootis ja läks mehele,
Ja naese rõõmu, muret maitfis
Ja kõndis üle okaste.
Ja haiget meest on talitand,
Kolm armast last tall' sünnitanud;
Siis selle hauda süngitand —
Ja pole usul' wõderaks saanud.

Siis tuliwad need lapsed toita;
Ja algas seda rõõmuga,
Et auule, tõele hing neil wõita,

Ta nägi waewa otsata.
Siis lapsed oma leiwale
Ta õnnistusel ilma läewad ;
Ta on nüüd üksi, raugake,
Kuid tema usk ja rõõm tall' jääwad.

Siis korjas, hoidis kofku ema
Ja haris linu päew ja öö,
Neid peeneks lõngaks kedras tema,
Et korda läheks kangrutöö.
Pea neid ta walmis kangas nägi
Ja ise kääri-, nodelaga
Neist oma käega omal' tegi
Siis surmasärgi laitmata.

Ta särk, ta surma särgikene,
Mäe, auusal kohal kapis jääl,
See tema wiimne, esimene,
Ta ülem wara ilma pääl.
See tõttab pühapäiwiti
Ta sõna kuulma püha kotta,
Ja peidab siis ta jällegi,
Et see wõiks wiimjelt teda fatta.

Ma soowiks, tuleb õhtu wilu
Mull', et ma kui see naenegi
Õõik oleks täitnud, mida elu
Ja kohus nõudnud, kõigiti,
Et oleks mõistnud mina ka
Nii elupeekrit tühjendada,
Et wõiksin wiimaks rahuga
Ma surmasärgist rõõmsaks saada.

A. v. Chamisso j.

212. Weinsbergi naesed.

A. 1140.

Küll wahwa Konrad Wolmas, see Hohenstaufi poeg,
Weinsbergi linna piirand on ümber mõni aeg,
Welf wastane on põrmus, kuid pesa mõitmata,
Kus Saksa linnad seiswad ta wastu wäega.

Mälg tuli siis, see kole! Ta hammas okkane.
Nüüd palusid nad armu, kuid würst sai wihale:
„Siin mõne rüütli rinna on taband surma lõõk,
Kui awate see wäraw, teid murrab maha mõõk!“

Siis naesed põrmu langend: „Kui lugu tõesti nii,
Oh, las' meid wabalt minna, meist kangel were süü!“
Sääl nende waeste häda ta wiha waikeks teind,
Ta kangelasesüda, see otse ärdaks läind.

„Jah, naesed wabad olgu, neil' seegi lubataks:
Mis nemad ära kandwad, mis neile kallimaks,
See koorm neil omaks olgu, kui nad on minemas,
Nii kuningas on mõelnud, on belnud kuningas!“

Ja kui siis hommik koitis weel märja udu sees,
Siis imepilti nähti sääl sõjaleeri ees:
Kui tafa, tafa teewad nad lahti wärawa,
Kong naifi astub wälja nii raske sammuga.

Koorm rõhub rängast' selga, mis nemad kannawad,
Nad kandwad oma mehji kui wara kallimat.
„Need kurjad naesed kinni!“ Nii ütleb mõnigi,
Ja kantsler weel: „Ei nõnda see mõeldud ilmaşgi!“

Kui waga würst sest kuulnud, ta naernud lahkesti:
„Polnd mõte nii, nad siisgi teind seda õieti.
Mis belnud, see on belnud; kuringa-şõna jääb,
Kantsleri käändest, wäändest murdmata täide lääb.“

Nii krooni kuld jäi puhtaks, ta paistis pühasti.
Nii loeme wanust kirjust: kui aastaid arvati
Ükstuhat ja üksjada ja nelikümmend ka
Kuninga sõna maksis siis maa pääl muutmata.

A. v. Chamisso j.

213. Weider lugu.

Ford keegi ennast pahandas,
Et pats tal taga rippumas,
Ta tahtis seda muuta.

Ta mõtleb: „Kuis see toime saab?
Kui pööran end, see korda lääb“ —
Pats taga pool tal ripub.

Siis kiirul ta end keerutas.
See manal paigal püfimas —
Pats taga pool tal ripub.

Siis pöörab ta end teifiti,
Kuid ford ei muutu kuidagi —
Pats tagapool tal ripub.

Kätt paremat, kätt pahemat
Ta pöörab, ei sest paremat —
Pats taga pool tal ripub.

Küüd nagu muri weereb ta,
Ei aita, ühe sõnaga —
Pats taga pool tal ripub.

Ja waatke, ta weereb ikkagi,
Ring mõtleb: „Ehk aitab see ommeti“! —
Pats taga pool tal ripub.

A. v. Chamisso j.

214. Küll päike toob kõik walgele.

End einelaul kosutas
Just praegu meister Nigolas,
Door naene täitis peekri tall',
Kui päike paistis üleval —
See päew, mis toob kõik walgele.

Päew läikis kauki ääre pääl',
Läit wirwendas ringides seinal sääl,
Ja meister, kui hell ta filmi löi,
Siis kogeles, kuna ta jumetuks jäi:
„Ei seda too sa walgele!“

„Kes ei? Miks ei?“ Nii abikaas,
„Miks wahid nii, pale sul kahwatas?“
Kuid mees: „Woit ole, wait ole ja,
Ei welda wõi, ei tahagi ma.
Ei päike too seda walgele.“

Nüüd naene ta pääle käib enam weel,
Kord hirmu ja siis armu teel,
Ta hää ja kurja sõnaga
Nüüd waewab meest nii otsata:
„Mis päike ei too walgele?“

„Ei üttele!“ „Sa ütled ommeti!“
„Ei ilmas!“ „Sa ütled peagi!“
Ja wiimaks mees ka nõdraks saab,
Ta kiusajal' asja awaldab —
Küll päike toob kõik walgele.

„Katskümme aastat sest mööda läind,
Siis haruldast teed ma olen käind
Kord raha ja pauna ja kingata;
Ma näljas ja jänus, ja wihane ka.
Ei päike too seda walgele.“

Üks juut siis tuli samal teel,
Kõik oli wait mu taga ja eel:
„Sa koer, mind aitad mu häda sees,
Kus raha? Sa muidu kadund mees!“
Ei päike too seda walgele.

Ta ütles: „Mu werd ära wala sa,
Wiis kopikat ainult mul warana!“
Ei seda ma uskund, ja temale
Ma hoobi andsin, kes raugate —
Ei päike too seda walgele.

Nii seljal lamas weres ta,
Silm päiksesse waatas weel kustuja,
Käel raugewal üles ta tähendas
Ja korij'des kõrwu mull' kirjendas:
„Kord päike toob kõik walgele!“

Nüüd wiimse õhu ma wõtsin talt,
Ta taskud sorisin hoolsamalt:
Wiis kopikat üksi ma leidsin sääl,
Ja matsin ta sama koha pääl —
Ei päike too seda walgele.

Siis rändasin kaugele, kaugele ma,
Sain siia, et koda rajada. —
Mu saladust nüüd sina tead,
Kuid hoia, et sa suud ka pead;
Ei päike too ise walgele.

Kui sääl ta wirwendab filmi ees,
Küll märkan, mis ta mõtte sees,
Kuis ta end waewab, kurjaks saab,
Sa möbda waata, see kindlaks jääb:
Ei päike too seda walgele.“

Kuid päikesel oli nüüd ka üks keel,
Ei naeste keel pole waitkind weel. —
„Oh Jumala pärast, tädike,

Nüüd pidage kinni, mis teate!
Mii päike toob kõik walgele.

Näe, kaarnad karjuvad kooljamäel,
Kus saaki saada neil rohtel käel;
Kell' wiimne tund sääl wõllas löi?
Mis teinud ta? Kuis see ilmsiks sai?
Kõik päike töi kord walgele.

A. v. Chamisso j.

215. Hiiglamängufann.

Wist kantsist oled kuulnud, mis muiste Munamäel
On warjuvalliks olnud sääl kangelaste wäel.
Kants on nüüd põrmuks purund, ta kadund koguni,
Ei kangelastest kuulda nüüd enam midagi.

Kord tuli hiiglaneiu sest kantsist kõndima
Ja wärawa ees wäljas ta wiibis ütfina;
Ja mäe harjalt alla ta lustil liikunes,
Et elu, olu näha, mis orus ilutses.

Mii kiirel sammul neiu siis metsast läbi sai
Ja Haanja aru ligi ta peatama jäi.
Kus esmalt inimesti sääl nägi tema film,
Ja põllud, külad, mõisad tal olid wõeras ilm.

Ja kui ta maha waatas, ta nägi: jalge ees
Sääl haris oma põldu üks hoolas talumees;
See maimuke ta meelest maas roomas madalas,
Kuid tema ader helkis sääl päikses hiilgawas.

„Näe, kanni! Selle koju wiin mina ülesse!“
Ta ütleb, ja siis põlle ta laotab laiale,
Ja mis sääl kiigub, kiigub, kõik pääle pühib ta
Ja sõlmib selle hoolsalt siis kofku paelaga.

Ja minema siis hüppab kui laps ta kunagi,
Mäel isa poole hüüab ta üli rõõmsasti:
„Oh isa, kallid isa, kas minu kanni näed!
Ei jarnast sünnitada või iial meie mäed.“

Just laual isa istus, jõi viina karikast,
Ta vaatas tütre otja, ja küsis mahedast:
„Mis kribu, krabu kannad sa oma põlle pääl,
Kui tallete ja hüppad — mis on siis imet sääl?“

Neid teeb nüüd põlle lahti ja üles seab ta
Siis laual' talumehe ta adra, hobuga;
Ja kui nüüd kõik on kohal, nii pisu-, peenike,
Ta hüppab, pekjab käsi ja hõiskab kõrgesse.

Kuid kortsund kulmul wana nüüd hüüdis tütrele:
„Mis teed sa? Mänguasi see pole tõesti!
Kus selle oled leidnud, wii tagasi nüüd ta:
Kas maamees mängukanniks? laps oled arust sa!“

Seepärast, mis ma käsin, nüüd täida kiiresti;
Kui talupoega poleks, sul poleks leibagi;
Ka kangelaste kätki on talutare sees,
Ei mänguasjaks ole — ei ilmas — talumees!“

Wist kantsist oled kuulnud, mis muiste Munamäel
On warjuwalliks olnud sääl kangelaste wäel;
Kants on nüüd põrmuks purund, ta kadund koguni,
Ei kangelastest kuulda nüüd enam midagi.

A. v. Chamisso j.

216. Jumala müür.

Sündinud loo järele 5. jaan. 1814.

Schleswig'-linna ligi asub
Baesid palju wärawal,
Oh, kuis waenlane just rufub
Neid sääl rõhul raskemal.
Mööd küll puhkab, rahu pole,

Wälja ööks läind Taanlane,
Roots ja Wene, oh mis kole,
Murdwab sisse linnasse.
Schleswig'-linna ligi wäljas
Ükfi on üks onnife.

Dnnis Schleswig'-linna ligi
Paulab waga emake:

"Jsfand, mures sa mu tugi,
Annan end su hoolele!"
Kuid ta poja poeg ta juures,
Noormees ilma ujuta,
Ei ta tea, kuis elu mures
Peiul' lampi süüdata.

Dnnis Schleswig'-linna ligi
Paulab waga emake.

"Meie ümber müür ja raja!"
Paulab waga emake,

"Oo meil' kantsiks kindel maja,
Et meid kardaks waenlane!"

"Ema," ütleb noormees uhke,
"Müür ja kants nii äkisti!"

Teie Jumalalgi rohke
Pole jõud seks ilmasgi!"

"Meie ümber müür ja raja!"
Paulab waga emake.

"Eapõ, mu lootus liikumata,
Tahab Jumal ehita,

Kants on walmis kõikumata,
Mis ta soowib, sünnib ka."

Kaugelt kostab trummi põrin,
Sarwe hääled segased,

Hobu hüüd ja wantri kärin,
Sisse tungind waenlased!

"Meie ümber müür ja raja!"
Paulab waga emake.

Mujal majadesse jäävad
Bõerad sõjaseltfiga,
Joovad, wandwad, kära teewad,
Meie maja puut'mata.
Noormees üksi kardab ohtu:
„Ema, laul meid ilmsiks teeb!“
Aga päewast ju saab õhtu,
Sõja lärm siit mööda läeb.
„Meie ümber müür ja raja!“
Laulab waga emake.

Ja siis tuisul tormitsema
Jlm läeb öösi hirmsasti:
„Lapsed, luugid finni!“ ema
Laulub, laulab jällegi.
Aga tuiskwa lume marus
Tuiskwad linna kajakad,
Kuu- ja kahetsmaklimne arus
Jga kongi kipuwad.
„Meie ümber müür ja raja!“
Laulab waga emake.

„Meie ümber müür ja raja!“
Laulab öösi üksi ta,
Waiksel koidul naabrimaja
Pool' ta käsib piiluda.
Üks on tupp teha lahti,
Muidu pois ei poolegi
Pääseks waatma taewa mahti:
Wäljas lumi harjani!
„Meie ümber müür ja raja!“
Laulis waga emake.

„Müüri, jah, wõib Jssand teha,
Tule, hella ema, nüüd,
Wõta Sooja imet näha!“
Kõstas wagalt poja hüüd.

Määri a'al tuhat kahetja sada
 Neliesteft — arm tõeste
 Wõttis müüri ehitada,
 Mida kartis waenlane.
 „Meie ümber müür ja raja!“
 Saulis waga emake.

Clemens Brentano j.

□

217. Lehm.

Küll nuttis Malle, käes wiimane leib,
 Ei süüa wõind mures teda,
 Di, leskede käsi, see kurvemalt käib,
 Kui õnnes ehk aimataks seda.

„Oh risti, mis mulle küll määratud,
 Kui sinugi suhu ma pannud!“
 Jah, wiimane wara tal kadunud,
 Lehm, kes talle walget on annud.

Küll kelluke kumises koduteel
 Neil teistel, kes täis ennast sõbnud,
 Kuid Malle pool' müügides wärawa eel
 Ei kesgi nüüd seisma sääl jäänud.

Ja nagu rind wõdetaks wäetina käest,
 Ja lapsute kibedast' nutab,
 Nii päewa ei pääse ta walude wäest,
 Ööks tule ta pišaral matab.

Nii wiletsa woodile langes ta nüüd,
 Meelt häda sees ära heites,
 Ei mõlgu ta mõtetes ühtegi hiiüt,
 Ta liikmed kui painaja kõites.

Und piinawal ööl film pole tal näind,
 Tal hinges weel tõusenud häda,
 Ja kui üks tunnike mööda läind,
 Ka kellalööf hirmutas teda.

Ja wara siis karjase pasuna hää!
Uut walu sümmitas talle,
Ja möttel: mis teeks ta ka ülewal sääl?
Waos õlgede pääle ta jälle.

Kuis muidu sest häälest ta ilutses,
Et kiita helduse Isa,
Müüd selle wastu ta nurises,
Kes waesemal' walmistab pesa.

Kuid, kuula, kiwil siis koormawal
Teda tabanud kolisew kärin,
See ihust ja hingest käind läbi tal,
Sest laudas kui müügmise mürin!

„Oh taewas, mull' anna ja andeks mu süüd,
Ja et ma meeletu olnud!“
Ja arwab, et tõusenud waimude hüüd,
Kes teda nuhtlema tulnud.

Kuid waewalt on kustunud kohutaw hää!,
Ja kaja sest kadunud ära,
Ja jälle kuuleb weel selgemalt, sääl
See tõesti müügmise müra.

„Oh heldene taewas, mind päästa ja
Müüd kurjast, ja pööra kõik heaks!“
Pää waos tal padjusse koguna,
Et ühti ta kuulma ei peaks.

Kui lõhkuja wafar ta süda tal löi,
Ja ihu pääl ujus tal higi;
Siis kolmas müügatus kuuldawaks sai,
Kui oleks see toas ta ligi.

Müüd wälja hirmus! Ei muud tema wõind,
Ja luugi akna eest wõttis;
Ju koiduke walge sääl wõidule wiind,
Kus widewik maad enne kattis.

Kui püha ristikse ette ta teind:
„Oh Jeesand, kaitse mind põrmu!“
Eiis wärisdes lauda poole ta läind
Sell' nimel, kel abi ja armu.

Mäe imet, lehm ilusam näitas tall' sääl,
Kel peegliüle on keha,
Müüid otsa, kus hõbene täheke pääl —
Mall kookus, riiv sadand tal maha.

Ja lehtaw ristikhein lakagi suus,
Sein laudas, et toiduks tall' saada.
Ka ämbergi sääl, üsna walge ja uus,
Et udaraid tühjendada.

Ja siis weel kirjaga lehekse
Ta sarwede ümbert leidis:
„Hääks trööstiks kallile Mallele
Hää sõber mind siia kütis.“

Tall' antud sest aru, kui kurwasti käib
Neil waestel käsi, kel häda,
Tal Jumalast antud päewalik leib,
Ei üksi wõind süüa ta seda.

Mul näib, kui oleks mul määratud ka,
Mis hea ja lõbus on, kiita;
Seks just oma lihtsa lauluga
Sul tahtsin ma aega wiita.

„Nii,“ wandus üks müürsepp, „see sündinud tdest!“
Kuid nime ta mulle ei wõlnud.

„Arm kaitsku ise nii kallist meest!“
Ka paludes olen ma mõelnud.

218. Keiser ja flooftriabt.

Teil jutustan jutu, mis koguni kentfak.
Kord oli üks keiser, kes päriselt pentfak;
Ka oli üks abt, kes mehine mees,
Kuid, kahju, ta karjus tast tarkuses ees.

Tõõs higistas keiser, ehk päewake meeres,
Raudriides ta tihti on maganud leeris,
Wett filgu-leiwa jaoks tihti tal polnd,
Ja sada kord nälga ja jänu tal olnd.

Kuid papike paremat teadis sest teha,
Et laual ja woodis kosuks ta teha.
Tal pale kui täiskuu paisuma läind,
Kolm meest ta kõhtu ei piirata wöind.

Sest keiser papile wiperust tegi
Küll tihti; nii jällegi flooftrile ligi
Ta wäega jõudis sui kuumemal a'al,
Kui papike jalutas warjatud ra'al.

„Ha,“ mõtles nüüd keiser, „aeg paras see minul,“
Ja terwitas pappi nii pilkawail sõnul:
„Mees püha, kuis elu on? Nagu ma näind,
Teil palwe ja paast pole naha pääl' käind.

Kuid siisgi weel aega teil üle peab jääma,
Ja olete rõõmsad, kui tööd saate saama.
Mull' öeldaks, te olla siin oiukam waim,
Kes kuuleb, kuis kasvab rohugi taim.

Et aeg siis kergemalt lõpeks teil wäha,
Kolm pähkliit te hammastel puruks on teha.
Kolm kuud seks määrän, see aja sees
Kolm küsimust kosta teil on minu ees.

Nii esmalt: Kui järjel ma würtstide wäes
Mu keisrimundris, kuldkepp minu käes,
Siis ära teil kaaluda kindlasti,
Kui kallis mu wäärtus kopikani.

Ja teiseks: teil ütelda, millal ma ratsa
Saan sõites kuni maailmamaa otsa?
Kuid õige see olgu ka sekundi pääl!
Ma tean, see pole teil midagi veel.

Ja viimaks sa ütle, würost wagade seas,
Mis mõtted mul mõlkumas dieti peas;
Neid tunnistan mina full' täiesti,
Kuid tõtt ärgu olgu neis tähekestgi!

Ja pole neid kostusi kõiki sul anda,
Ei karjasekpeppi sa enam wõi landa;
Siis eesli seljas nii sõidab mul sa,
Et faba sul käes on ohelana."

Siis keiser naerdes süält kihutas ära;
Pääd papike murdis hilja ja wara;
Nii polnud kimbus küll uial üks mees
Ka siiski, kui wõllas tal filmade ees.

Ka üks, kaks, kolm, neli univers'teti,
Ja üks, kaks, kolm, neli fakulteti
Pääd waewasid, palkagi palju nad said;
Kuid wastuse doktorid wõlgu kõik jäid.

Nii mured nüüd abtile wõersile jäiwad,
Tal tunnid päiwiks, need nädalaks jäiwad,
Ja nädalad kuudeks; ju termin on käes!
Must, walge tal wahetas filmade ees.

Tal jume on kadund, luukereks ta saanud,
Maas, metsas üksi ta ümber on a'anud;
Nii jälle kord sonimas leidis ta süäl
Hans Bendiks, ta karjus, mäekaljude pääl.

"Oh abt," ütles Hans, "teid waewab suur mure?
Kui warjaks te jäänd, et täna wõi sure!
Maria ja Joosep, kuis kõdund te jõud!
Sa taewas, teil' teind seda kurjade nõund."

Dh kallis Hans Bendiks, mu häda ju näha,
Näe, keiser, see tahab mull' kimbatust teha,
Kolm pähklit ta andnud mull' purusta,
Kust Peeltsebub ifegi jagu ei saa.

Nii esmalt: Kui järjel ta würstide wäes
On kullases mundris, kuldkepp tema käes,
Siis pean mina kaaluma kindlasti,
Kui kallis ta krossi ja kopikani.

Ja teiseks: mul ütelda, millal ta ratsa
Saab sõites kuni maailmamaa otsa?
Et õige see oleks just sekundi pääl!
See polla mul midagi, ütleb ta weel.

Ja siis, ma waesem wagade seas,
Tall' belgu, mis mõtted tal mõlguwad peas;
Neid tahab ta tunnista täiesti,
Kuid tõtt ärgu olgu neis tähekestgi!

Ja pole neid kostusi kõiki mul anda,
Ei karjasekpepi ma enam wõi kanda,
Siis eeslil mul sõita nii üle maa,
Et saba mul käes on ohelana."

"Ei muud?" ütles Hans, ja tal naerul on nägu,
"Et karta teil poleks, see olgu mu tegu;
Kuid kübar ja rist ja ka kuub omast käest
Mull' andke, siis päästan teid wastase wäest.

Küll Vadina keelest ma ühti ei tea,
Kuid ahju päält siisgi toon koera ma pea.
Mis iial, te targad, ei raha eest saa,
Ju ema käest enesel' pärisin ma."

Abt hüppas nüüd rõõmus kui sork üle mäe,
Ja kübar ja rist ja ka mantel ja krae
Hans Bendiksil abtiehteks nüüd said,
Kes keisri õue läks sedamaid.

Sääl keiser just järjel on wüerstide seas,
Kuldkepp tema käes, kuldkroon tema peas:
„Nüüd arwake, abt, mulle dieti,
Kui kallis ma krossi ja kopikani.“

„Kolm' kümne kuldna eest müüdi me Jssand,
Siis enam ei wõi, kui ka wastu te ksjand,
Te maksta kui kaks kümme üheksa,
Wist ühe wört olete alwem kui ta.“

„Sm,“ ütles nüüd keiser, see põhjus ehk makjab
Ja kuninga kõrkuftgi murda see jaksab;
Mu wüerstidna! Ei uskuda wöind,
Kui odawaks hinna poolest ma läind.

Nüüd aga sa ütle mull, millal ma ratsa
Saan sõites siit kuni maailmamaa otsa?
Et õige see wiimse sekundini!
Kas seletad sedagi kergesti?“

„Kui päikse tõusul te ratsutand wälja,
Ta kiirul te sõitnud wara ja hilja,
Siis, tõuseb ta jälle, reis lõpul on wist,
Kui mitte, siis wõtke mult kübar ja rist!“

„Sm,“ naeris nüüd keiser, „toit tubli teil wäga,
Teil hobuste kaerad on „kui“ ja ka „aga“,
Wees, kes selle „kui“ ja „aga“ on loond,
Wist haganaišt kulda on walgele toond.“

Kuid wiimaks weel kord, mis sa wöid, mulle näita,
Sest muidu saad ikka weel eesliga sõita:
Mis mõte mul wale? sa seleta nüüd,
Kuid „kui“ ja ka „aga“ jäägu kaugele siit!“

„Sanft Galleni abt mina olla, te mõte!“
„Jah muidugi, ja ka see mõte on tõde.“
„Ta käsjalg, oh keiser, — teid petab te meel —
Hans Bendiks teil üffi, ta karjus, on eel!“

„Mis pagan! Sankt Galleni abt sina pole?“
Nüüd keiser sääl hiiüdis ja kohtus, mis kole,
Ja ütles siis rõõmsama tuju sees:
„Nüüd pead seks saama, ja imelik mees!

Sul sõrmuse kepiga tahan ma anda
Ja abtile velda: „nüüd eeslil ja rända!“
Ja õppigu enne, et midagi teab,
Kes lõigata tahab, see külvama peab.“

„Oh kuule mind, keiser, ei oleks see kena,
Ei loe, ei kirjuta, rehkenda mina,
Ei mõista ka Vadina sõnagi ma,
Hans Hansutse töös enam korda ei saa!“

Oh, kallis Hans Bendiks, sest kahju on minul,
Teist armu siis palu, see omaks saab sinul,
Su nali on teinud mull' meelegahead,
Sest rõõmu nüüd sinagi nägema pead.“

„Oh keiser, mis minusugusel waja,
Kuid siisgi, walgustab arm minu raja,
Siis palgaks just seda mull' lubage,
Et annate armu mu isandale!“

„See hea, mu sõber, nüüd märkan ma seda,
Pää kõrval ka parajal kohal su jüda,
Sest saagu siis armu su isandal',
Ja pajuti-piletgi palujal'.

Sankt Galleni abt saab täna ju käsu:
Ei enam ta karjas Hans Bendiksi asu,
Ja seniseks abti prii leiwale jääb,
Kui ükskord ta õndsasti hingama lääb.“

G. A. Bürgeri j.

□

219. Polykratese sõrmus.

Ta seisib oma kantfi lael
Täis rõõmu, et ta võimu väel'
End Saamos võtnud alanda.
"See kõik mu ette põrmu heitis,"
Egipti kuningal' ta kiitis,
"Eks ole õnneline ma?"

"Hääd jumalad full' palju andnud,
Kes ükskord sinu kaju kandnud,
Nad seotud sinu võimu ees.
Kuid üks veel nõuab neile taju,
Ei ole sinu õnnel asu,
Kui walwamas veel wihamees."

See kõne waewalt lõpnud oli,
Mileetusest ju saadik tuli
Ja kuningale kuulutas:
"Suurt ohwrit võta ohwerdada
Ja kullast kulmu ehitada
Sul loori ilus lahkemas!"

Su waenlast tabas jurmaoda,
Truu päälil Polidoorus seda
Mind kähib sulle kuuluta" —
Ja siis — oh kole — langeb kate,
Ja waagnal weres nende ette
Ta paneb pää sääl tuttawa.

Täis hirmu võderas pöörab pale:
"Ei nüüdgi õnn sul kindel pole,"
Ta ütles sõbral' murega.
"Sest waata, kõikwa laene seljal,
Kus torm wõib tõusta wete wäljal,
Su laewu õnnel ujuda."

Kuid waewalt kustund tema sõna,
Kui juba hõiskab noor ja wana,
Doob mereft rõõmusõnnume.

Waat', ofatuma mõera wara
On laewa wägi mõitnud ära,
Weab selle kodu kaldale.

Eest mõeras peab imetsema,
„Su õnn on kuldne,“ ütleb tema,
Kuid kardä, tema kõigub weel.
Weel Kreetä walitseja wahwas
On sinu wastu, tema rahwas
Su kaldal' juba sõja teel.“

Weel enne aga, kui ta waitib,
Ju laewult ime ilu läigib,
Ja tuhat suud sääl hüüdwad: „mõit!
Me waenu hädast wabaks saanud,
Torm Kreetä laewad purustanud,
Müüd sõda mööda, rahul koit!“

Mõik seda kuuldes mõeras kohtus
Ta ütleb: „suur su õnne lahtus,
Kuid selle lõpp weel kahtlane.
Ma kardan, jumalus on kade,
Ei segamata rõõmu jäde
Saand osaks surelikule.“

Ka mina olen õnne näinud,
Mis riigi kasuks olin teinud,
Mull' õnnistati ülewest;
Kuid kes mu krooni pidi kandma,
Ta pidin surma suhu andma,
Ma palju maksin õnne eest!

Kuid tahad pettuse eest hoida,
Siis palu taewast, et sa leida
Mõiks ilu kõrwal walu ka.
Ei rõõmu kaisju keegi jäänud,
Kes jumalateelt andid saanud
On waraks ilma ofjata.

Ja kui sind jumalad ei kuule,
Siis tee, mis sõber ütleb sulle:
Ea otsi risti omale;
Ja mis sul kõige kallim ilmas,
Ja mida hoiad hellas hõlmas,
Ea jeda heida meresse!"

Küüb walitseja wastas hirmus:
"Siin saare piirides see sõrmus
On üksi minu ülem hülis.
Ma toon ta jumalatel' pandiks,
Ehk saan nii oma õnne andeks!"
Ja wara merde wiskas siis.

Kuid juba teise koidu walgel
Ta ette astub rõõmu palgel
Üks kalamees ja ütles tall':
"See kala, isand, wõrku läinud,
Mis sugust mina pole näinud,
Ea luba, et ta kingin sull'."

Kui kott siis selle awand oli,
Ta kohtund näoga pea tuli
Ja hüüdis imestusega:
"See sõrmus, oh mu isand, leidus
See imekala maos peidus;
Küll sinu õnn on otsata!"

Täis jälkust pöörab külaline:
"Siis lõpnud siin mu wiibimine,
Ma, sõber, wiimast kord sind näind.
Sind huttas jumalate kohus,
Ma põgenen siit surma ohust."
Nii weldes oli ta ju läind.

F. Schilleri j.

220. Jhykuse kured.

Kus wõidujooks ja laululugu
 Korintusesse kreeka sugu
 On kutsund, pidul' Jhykus
 Ka läks, kel sõbraks jumalus.
 Apoll ¹⁾ tall' andnud, et ta keele
 Teind lahkeks rohke laulu kuld;
 Nii Regiumist ²⁾ läinud teele
 Ta kepi wäel, täis waimutuld.

Korinti kants ju mäe seljalt
 Tall' wastu paistis lõuna wäljalt,
 Ja Poseidoni ³⁾ hiide ta
 Siis astus waga hirmuga.
 Kõik wait siin; üksi kure salgad
 Ta seltsis kõrgel sõuawad,
 Seft lõuna poole nende hulgad
 Müüd hallis parwes jõuawad.

„Oh kallid kaimud, tere, tere,
 Kes saatsite mind üle mere,
 Häaks täheks mulle olete,
 Neil siht on ühesugune:
 Pikk tee ei lastnud rahu leida,
 Müüd waja puhkepaigakest,
 Hää sõber, wõtku see meid hoida
 Kui wõeraid häda, häbi eest!“

Nii kerge sammuga ta jõudis
 Ja juba kesket metsa jõudis:
 Siis äkki kitsa raja pääl
 Raks rööwlit tema eel on sääl.

¹⁾ Kreeka muinasus: walguse- ja laulujumal.

²⁾ Regium on kreeka kaubalinn lõuna-ida-Italias, praegu Reggio (Rebschio). ³⁾ Poseidon on mere- ja weejumal.

Tal mõitlemijel' valmistada,
Kuid pea käsi alvatud;
Kui oli keeli kõlistada,
See poleambu tõmmanud.

Ta hüüab appi maad ja taevast,
Ei päästa teda keegi vaevast,
Kui kõvasti ta hüüab ka,
Ei keegi teda kuulma saa!
„Siis pean üffi surma saama,
Siin leinamata, võeral raal,
Siin riisujate saagiks jääma,
Kell' tajujat ei tõuse maal.“

Ju weresse ta langend maha,
Sääl kuulub kure sulge koha;
Ta kuulab — otjas filma jõud —
Kui kole nende häälte jõud:
„Oh kured kõrgel, teie kostke,
Kui muidu vaikib terve ilm,
Mu were pärast kaebtust tõstke!“
Ta hüüdis, ja siis kustus film.

Müüd leiti tema furnukeha,
Ja ehk ta hirmus oli näha,
Pea linnas tundis sõbramees,
Kes weres oli tema ees.
„Nii pean sind siis näha saama,
Kus jumaliku laulikut
Ma walmis pärjal ehitama,
Mis auuks ta kulmul' langenud!“

Däis hirmu võerad seda kuulnud,
Kes Poseidoni pühaks tulnud:
Kõik Kreekamaa on filmavees,
Ja pärast leinab igamees.
Mad tormavad sääl kohtu ette,

Rind pühäs wihas põlemas,
Et koke makstaks selle kätte,
Kes kalli mehe mõrtsukas.

Kuid kus seks jälge meeste merest,
Kes pärit mitme rahwa perest,
Ja pidu ilul' ilmud sääl,
Mis näitaks kole mehe pääl'.
Kas rõõwliid, kes ta surmuks löönud,
Wõi mõni kade waenlane,
See üksi päikse teada jäänud,
Kes paistab alla põrmusse.

Ehk käib ta praegu ülbel sammul
Kest Kreeka mehi täiel rammul,
Ja kuriteost ta tulu saab,
Kui weri taewa kiskendab?
Ta pillkab templis kogunisti
Weel jumalaid ehk praegugi,
Päeb rahwa woos ehk julgemasti
Nüüd näitemängul' ühtlasi?

Sääl pinki pingi kõrwal näed,
Pea murduwad ju lawa toed —
Sest rahwast kogund otsata
Nii kaugele, kui on Kreekamaa;
Kui meri, mis läind laenetesse,
Woog kaswaw tungib kaugele,
Kaar kaarest ikka kõrgemasse
Ta tõuseb taewa sinasse.

Kes loeb rahwaid, tunneb nime
Neil, keda kogund piduime?
Theseus'i linnast, ¹⁾ Aulis' raalt,
Phocis'e ²⁾ ja ka Sparta ³⁾ maalt;

¹⁾ Theseus — Attika maakonna rahwatangelane, selle
päälinna Atheena asutaja. ²⁾ Aulis ja Phocis — Kreeka
maakonnad. ³⁾ Sparta — pääle Atheena — tähtsam
Kreeka riik ja linn.

Kes kauge Aasia kaldalt tulid,
Ja kõigi mere saarte päält;
Sääl lama ees nad kurtmas olid,
Kui kuuldi kole koori häält.

Sel tõsine ja püha nägu,
Kui tagaseinast tema kogu
On wälja astund, waikides
Teatri ümber kõndides.
Need lihtsad naesed iial pole,
Kes lihast, wereft sünnitub,
Sest waata, eks neil liikmed ole
Ju üle loomu kerkinud!

Must mantel peksab nende ihu,
Ja nende lahja, luine pihu,
See tõrwalonti hoiab sääl;
Ei jumet nende palge pääl.
Ja kus meil juuksed kulmu katwad,
Kuldtukas kalli ehtena,
Sääl maod pääd ja öla matwad
Neil paisund kihwtikehaga.

Ja koledama tantsu tiirus
Nüüd hakkab nende kooritiirus,
Mis ihust hingest läbi lääh,
Ja kurjal' kohtu kõieks saab.
Meelt, mõtteid uimas-, tuimastades
Erinnijad ¹⁾ nüüd laulawad,
Guus kuuljal üdi häwitades,
Ei kandli kaudu räägi nad:

„Omm sell', kes elab ilma süüta
Ja keda lapsöks weel wõib hiriüda,

¹⁾ Erinnijad on saatuse jumalannade õed, õiguse teenijad, kättemaksjad waimud, kes kurja karistawad.

Ei teda meie karista.
Tal waba rada kõndida;
Kuid häda, häda, kui ta sala
On toimetanud weretöö,
Ta jalal seame oma jala,
Need hirmsad, kelle algus öö!

Ja kui ta walmis põgenema,
Ju wõrku tõmmand meie tema
Nii, ehk ta jooksis täies wäes,
Tal juba langemine käes.
Me teda ikka kihutame,
Ei päästa teda kahetsus,
Ja katab haud ta, säälgigi jääme
Ta hirmuks — tema hukatus!"

Nii nende tants ja laulu siju,
Kõik waikib nagu haua asju,
Säälgil terwe koda kurdab nüüd,
Kui kostaks jumaluse hüüd.
Neil tõsine ja püha nagu
Teatri ümber kõndides,
Siis kaob jälle nende kogu
Säälgil tagaseinas waikus.

Kas on see tõsidus ehk wale?
Näe, kohkunud on nende pale,
Kes seda wõimu aimamas,
Mis nuhtleb kurja salajas,
Mis, kuna meel ei mõista seda,
Siin saatusõlmi palmitseb;
Wõim, mida siiski tunneb süda,
Ehk ta küll walgest põgeneb.

Siis kuuldataks äkki kõrgelt astmelt,
Kuis keegi hüüab oma istmelt:

„Timoteus, kas näed, kas näed,
Kus Jhykus'e kure väed!“
Ja taewas pimedaks on muutund
Teatri üle äkiste,
Sest kure rong on sinna puutund,
Mis lendas lõuna rajale.

„Kus Jhykus?“ See nime ilu
Toob iga hinge jälle walu,
Ja nagu woog läeb laenele,
Suu hüütab juule rutuste:
„Kas Jhykus, kes raugenema
Meil waluks pidand were sees?
Mis kuulub nüüd? Mis ütleb tema?
Mis kure rongist teab mees?“

Ja kõwemaks saab küsimine,
Ja aimamine äkiline.
Ju hinged wõitnud: „Waadake,
Siin tapjad teind otfuse!
Werd kallist nuhtleb kohus kange
Ja tapja ilmub ifegi!
Kes rääkis nii, ta kinni pange,
Ja kellele nii wõlbi.“

Küll sõna, mis nii ilmsiks saanud,
Mees oleks nüüd weel takistanud,
Kuid hilja, pale jumeta
Teind selgeks kurjategija.
Rad seoti, uurimisel' wiidi —
Mii näitlus kohtuks muutunud —
Sääl tapjad tumistawad süüdi,
Maas tapuwälguft tabatud.

Fr. Schilleri j.

—

221. Kämees.

Umber 345 a. enne Kristuse sündimist.

Mõel warjul, Mõõros waitjesti
Dionysuse ¹⁾ telki tungis,
Ja kurtis siis wahtide wangis.
"Mis tahtsid ja mõgaga dieti?"
"Tall' wihane kuningas hüüdis nii.
"Maal' priiuft timukast tuua!"
"Ma lasen sind risti puua."

Ta wastas: "Ma walmis surema,
Et koguni tee see mull' hirmu;
Kuid tahad sa anda mull' armu,
Kolm päewa wõta mull' kinkida,
Et mehele kihlaksin sõjara.
Käemeheks mu sõber sull' jäägu,
Koon mina, see surma siis saagu!"

Siis naeris kawalast' kuningas
Ja wastas peatselt talle:
"Kolm päewa kingin ma sulle,
Kuid tea, kui siis weel wiibid sa,
Ja mina sind ootan asjata,
Su sõber siis eluga tafa,
Kuid wabadus olgu su osa!"

Siis sõbrale nõnda hüüdis ta:
Mu süü eest mul kannatada
On risti pääl surma häda;
Kolm päewa aga saan armu ma,
Et mehele kihlaksin sõjara:
Mu asemel pandiks jää sina
Kuni tulen ja päästan sind mina."

¹⁾ Dionysus Noorem — kuni 343 a. e. Kr. walitseja
Sitsiilia saarel, päälinnas Sirakususes.

Truu sõber sõpra kaisutand
Ja timuka kätte end andnud,
Teist kangel' ta jalad on kandnud.
Koit pole veel kolmat kord tõusta saand,
Kui de ta mehega ühendand:
Siis murel ta reisi rajal,
Et linna saaks õigel ajal.

Kuid wihma nüüd sajab kangeste,
Weed woolavad orgu wainult,
Õed kaswawad, puhkewad ainult.
Nii kepi naal jõuab ta kaldale;
Sild kistud sääl woogude woolusje:
Ju lahuwa laenete käes
Wõlhw murdub tal marude wäes.

Mees efsib rannal nüüd rahuta
Ja kuhu ta filmab ja waatab
Ja hüüdija hääle ka saadab,
Ei lootfik lähe sealt liikuma,
Kus jõuaks tall' oodatud päästija,
Ei kusjagi kiprit sääl pole,
Woog ütki saand mereks, mis kole.

Siis põrmu ta langeb filmawees
Ja taewa tõuseb ta iha:
"Zeus, keela sa woogude wiha!"
Nag lendab, juba on lõuna käes,
Ja olen veel reifil ma õhtu ees,
Et pole ma jõudnud siit linna,
Mu sõbral on surma minna."

Kuid laenete tiir, see tõuseneb weel,
Woog woogude jälgisje ruttab,
Tund tunni järele tõttab.
Sääl tabab ta hirm, tal julgeneb meel,
Ta heidab end wocgu, see lahkeb ta eel:

Wett lõhub ta kange käega,
Ja jumal, see halastab wäega.

Ta kaldal; siit teele lendab ta
Ja jumalat tänab ta süda;
Kuid metsast siis tungind, oh häda,
Dõ paigast on rõõwlihelts riisuja
Teed keeldes, et werdgi walada:
Ei lasse ta ruttajat käära
Ja üles ju tõstnud on nuiat!

„Mis tahate?“ Hüüab ta hirmu wäes,
„Mu elu mu ainus wara,
See andagi kuningal' ära!“
Ta nuiat rabab, mis lähema käes;
„Heitke armu, mu sõber on häda sees!“
Kolm rõõwliit ta maha siis löönud,
Kuid teised on putkama saanud!

Siis päikene põletab otjata,
Mees peab nii raugenema,
Ja põrmu langebgi tema:
„Sa aitsid rõõwli käest armuga,
Weest pühale kaldale peasin ma:
Kas närtstida siin mull siis tuleb —
Ja sõber, see ustaw sääl sureb?“

Kuid ime! sääl sorinal siriseb
Nii ligi, kui wulijew wesi,
Ta kuulatab tasakesi.
Waat', kaljust sääl tõesti kohiseb
Üks hallitas, müdinal mühiseb;
Ta põrmu põlwile sõuab,
Ja kehale karastust nõuab.

Päew okste läbi näib kullala
Ja ehitab aasafid ilul
Puude hiiglawarjude wilul.
Kahw rändajat näeb ta rändama,

Meist tahaks ta mööda lennata,
Kui kuuleb ta nende hääle:
„Nüüd puuaks ta risti pääle!“

Uut jõudu annab tall' ahastus,
Ja mõitlemas surma valus;
Siis kaugelt sääl õhtu ilus
Ju kumab kullane Sürakus,
Ja vastu tall' tuleb Philostratus,
Kes ustavast' hoiab ta vara,
Ja tunneb ta kohludes ära.

„Oh tagasi! Sõpra ei päästa sa,
Siis päästa sa enese elu,
Ja maitseb ju surma valu!
Dund tunni järel küll ootas ta,
Ja lootis, et sõber saab tulema —
Ei mõitnud ta usu iha
Ka timuka naer ja wiha.“

„Jäin hiljaks ma, et äpardas
Ka päästmiseks mul minu rada,
Surm mõtku meid ühendada!
Argu kiideldgu sellest nüüd timukas,
Et sõber kord sõbra unustas.
Kaht ohwrit ta ohwerdagu,
Ja ustavust uskuma saagu!“

Nüüd weereb päike; sääl wärawal ta,
Kus rist ju kõrgesse sihib
Ja rahwas ta ümber mahib.
Üles sõpra ju kifutaks kõiega,
Sääl lõhub mees hulga tiheda.
„Mind, timukas, tapa!“ hääle kostab,
„Mina see, kelle eest tema wastab!“
Mis sündinud, imestab iga mees;
Sääl sõber ju sõbral on hõlmas,
Walul, ilu piifarad filmas.

Ei puudu neid teistegi filmi sees,
Juba imejutt on ka kuninga ees:
Ja tunneb inimlist iha
Ja troonilt ta tahab neid näha.

Kui sõpru ta kaua waadelnud siit,
Ja ütles: „Teil korda on läinud,
Mu südamel uueks te' teinud!
Ja truudus, ei ole se jampsihüüd;
Mind omaks wennaeksgi arwate nüüd.
Ma palun, et tohiksin tulla
Ja kolmas te sõpruses olla!“

F. Schilleri j.

222. Mäekütt.

„Eks ja taha talle hoida,
Talleke on tajane,
Mängib kaldal, kus on leida
Loiduks rohu taimeke.“ —
„Ema, ema, las' mind sinna
Mäele wibul wälja minna!“

„Eks ja taha karjas käia,
Seda sarwel kutsuda?
Kell, see läbi laane laia
Kõstab kuldse kõlaga.“ —
„Ema, ema, las' mind sinna
Karet kõrgust katsma minna!“

„Eks ja taha diiji kasta
Pahke lillepeenartel?
Mäel ei tule aiad wasta,
Kare tuul on kaljudel.“ —
„Died jäägu — aeda sinna,
Ema, ema, las' mind minna!“

Pois läks nõnda wibul wälja,
Tungis ifka edasi,
Kiirul üle kalju palja
Mäe kole kurguni:
Ges kui tuul, mis tuhisemas,
Hirmund hiru tal põgenemas.

Kõrge kalju kaarudele
Konib waene rutuga,
Kattend kari prao üle
Julge hüpe kannab ta.
Säälgil tema kiiret sammu
Mhastamas surma ammu.

Müüd ta mõtnud peatada
Mäe tipul, harja pääl,
Kusja järju kaljurada
Kaob kuristikkü säääl;
All tal haud, mis sügaw wäga,
Wihamees, see selja taga!

Kord weel waatab pilgul halel
Walju kiiti filmi ta,
Kuid see juba, amb ta palel,
Tahab winna puutuda.
Säääl siis kaljupraost wälja
Astub äkki mäe-haldja.

Ja siis oma hiiglakätel
Hirmund hirwe warjab ta
Veldes: „Tungid waenu mõttel
Kuni minu kotta sa?
Küll on laiad ilma rajad,
Miks mu karja taga ajad?“

Fr. Schilleri i.

223. Maailma jagamine.

"Sääl on maailm!" Zeus järjelt inimestel'
Mii hliüdis; „teie olgu tema kõi!
Ma kingin teda omaks oma lastel';
Kuid wenna wiifi jagage see riit."

Kel käfi, see niüid oja saama ruttab,
Seks wälja läinud noor- ja wanamees.
Mäe, põllumees, see põlluwilja wõtab
Ja junkur kütib halja metsa sees.

Sääl kaupmees kuuri palju wara kannud,
Munk kallil wiina walind omale,
Teed, sillad kuningas on kinni pannud,
Ja käfib: „Künnist mulle tafuge!"

Kui jaotus mööda, sinna ilmub hilja
Weel laulik — tulles tagant kauge maa;
Ei olnud enam saada wara, wilja,
Ja kõigel oma kindel käskija.

"Oh häda, kas siis oma truimat poega,
Mind üksi unustand ja ilma pääl?"
Mii tõstab laulik kaebtust kange wäega,
Ja Zeusi järjel on ta põrmus sääl.

"Kui uneilmas oled unistanud,"
Tall' ütleb Zeus, „siis ära kaeba ja,
Kus olid ja, kui maad ma jaotanud?"
"Su juures olin!" lausub laulaja.

"Mu film, see waatas minu palge poole,
Mu kõrwu taewa kõlad kojutand,
Oh, wabanda, kui waim on aja hoole
Sääl igawiku ilus unustand!"

"Mis teha?" ütleb Zeus, „ilm antud ära,
Põlb, mets ja turg — ma selle jaganud;
Siis asu minu taewas, hilja, wara,
Kui tuled, ifka ta sull' awatud."

Fr. Schilleri j.

224. Pime kuningas.

Miks seiswad põhja wehklejad
Küll mere kalda pääl?
Miks näikse pime kuningat
Ka hõbejuukses sääl?
Ta rinnas walu woole,
Kui oma kepi naal
Ta hiiab mere poole,
Et kuulda saaremaal:

„Too, rööwel, kalju kantsi seeft
Mu tütar tagasi,
Ta laul ja luul mind wanameest
On trööstind kallisti:
Sa oled tantsu wainult
Ta rööwind, koledam,
Sul on see häbiks ainult,
Mind hauda wiib see samm.“

Siis kaljukoopast korraga
Mees hirmus ilmsiks saab,
Ja hiiglamõeka tõstab ta
Ja kilbil' koputab.
„Sul olid wahid ligi,
Miks nad siis uinunud?
Sul wehklejate wägi,
Miks see ei wõidelnud?“

Kõik wehklejad weel waitimas,
Ei üks' end liiguta,
Ju hiiab pime kuningas:
„Kas olen üksi ma?“
Siis kuumalt isa kätte
Poeg hakand, nooruke:
„Taj' astuda mind ette,
Mul jõudu rohkeste!“

„Mu poeg, liig tugew vihamees,
Kõik hirmu ajand ta.
Kuid kallid üdi sinu sees,
Su käest märkan ma:
Siit wana mõel ja wõtku,
Kõel kiitjaks laulu lood,
Kui langed ja, siis katku
Wind rauka mere wood.“

Ja kuula, laenes lastuwas
Paat läinud merele;
Ka kuulab pime kuningas,
Kõik hingab waitseste —
Kuis saarel sõjakisa,
Kõilp, mõel säääl kõlawad,
Ja waenust, mis nii wiisa,
Maa, meri helawad.

Siis walus, ilus hüüab raut:
„Mis nägite nüüd säääl?
Nüüd kuulus isesugu pauk,
See minu mõega hää!“
„Nüüd raugend rõõwel tugew,
Kord täis sai tema lõeg,
Dnn sull', ja wõitja wägew,
Sa wahwa wüerstipoeg!“

Ei kuulda jälle ühtgi häält,
Siis kurdab kuningas:
„Mis tuleb üle mere sääält?
Kui sõud säääl kohamas!“
„Nad tulnud waenu walust,
Poeg mõega, kiltbila,
Kuldrukal saare talust
Kunilde, su tütar ka.“

„Oh tulge!“ Kaljult teretab
 Küüd pime wanake,
 Mu wanus jälle rõõmsaks saab,
 Mu wiib mind hauale:
 Poeg, las' mu kõrwa jääda
 Mõet kõlaw kullala,
 Mu tütar, hauda saada
 Mind priiuslauluga!“

E. Uhlendi j.

225. Sauliku tagasitulek.

Sääl laulik waiifel lamal magab,
 Kel suu on surma suitunud,
 Voor kõrgel' kulmul' warju jagab,
 Kus waimu wälgud waikinud.

Ta wiimsed laulud, need on pandud
 Ta kõrwa kauni kimbuna,
 Kuldkannelgi ta kätte antud,
 Kuid see on wait ja hääleta.

Mii õndsas unes uinub tema,
 Ta laul weel kõrwu kõlamas,
 Kuid sest peab oht weel suurenema,
 Et kadund häälte kuningas.

Kuud, aastad sellest mööda läinud,
 Küpressid kaswand kalmule,
 Kel tema surm on muret teinud,
 Need langend ise hauasse.

Kui aga kewad jälle koidab
 Meil' oma wõiduwäega,
 Siis uues noorusilus näitab
 End uuel' ajal' laulaja.

Ta kaasaliseks kosum elu,
Ei hauast enam aimugi,
See ilmg, kell' ta surm tõi walu,
Ta laulus ärgand ühtlasi.

S. Uhländi j.

226. Karistus.

Kord surmanud ifanda sulane,
Et ise saaks rüütli auuste.

Ta surmand ta metšas pimedas
Ja matnud ta jões sügawas.

Ja rüütli rauase riide sees
On hobu selga siis hüpanud mees.

Kui aga ta jõe sillale saab,
Siis hobune kohtub ja püsti a'ab.

Kuldkanmustel looma ta kihutab,
Kuid see teda lainisje wirutab.

Mees ujub ja rüüseleb wäega,
Kaudrüüd aga põhja rõhub ta.

S. Uhländi j.

227. Mõet.

Sepp mõega tagund tugewa,
Noor wägimees on tellind ta;
Sai aga see ta käesse,
Piig raske näis see temale.

Sepp habet silus, sõnas nii:
"Mõet pole raske, kergegi;
Jõud puudub weel ta kandijal,
Kuid homme saagu abi tal!"

"Ei, täna, olen rüütel ma,
Mu jõuu, ei tule wäega!"
Nii beldes noormes langenes,
Mõel õhust läbi wuhises.

2. Ushlandi j.

□

228. Kaks sõjameest.

Kaks sõjameest läksiwad Prantsusmaal',
Kes Wenemaal wangi on saanud;
Ja kui nad jõudsiwad Saksamaa raal',
Suur mure neid ahastanud.

Sääl kuulsid nad kurwema sõnume:
Et isamaa hädasse jäänud,
Ja wahwad, need wõidetud täieste,
Ja ka keisergi, wangi see saanud.

Siis kaebasid mehed sääl libedast',
Mis ohtu neile see teinud.
Üks ütles: „Wäga walujast'
Saaw uuest' mul lahti läinud.“

Ja teine jälle: „Paul otsas nüüd,
Ka lõpnud minu päewad,
Kuid naene, lapsed mul kaugel siit,
Kes minuta hulka läewad.“

„Mis naesest, lapsest küsin ma,
Hing ülemat ihaldanud.
Kui nälga neil, las' nad kerjata ---
Mu keiser, see wangi on saanud!“

Kui suren, mull' luba lahkesti,
Et sa mind siia ei jäta,
Mu ihu sa Prantsusemaale wii,
Ja Prantsuse mulda mata.

Nuurist siin punase paelaga
Mull' pane rinna pääle,
Ka püts mull' anna kätte ja
Ja mõel mull' pane wõble.

Nii seni hauas siis hingata
Kui tunnimees tahan ma hilju,
Kui suurüfid lähewad mürisema,
Hood sõtkuwad hirnudes wälju.

Eiis keiser küll üle mu haa jääl
Saab mõdegul särawail sõitma,
Eiis tõusen ma mundrisgi hauast weel
Mu keisriga, keisriga wõitma."

S. Heine j.

229. Kaks furnufirstu.

Kaks furnufirstu seiswad
Waißes templis altari ees,
Ühes kurdab kuningas Gustaw,
Laulik hingab teise sees.

See kuningas oli kuulus
Kord isade järje pääl,
Mõel oli ta paremas käes
Ja kroon ta kulmul sääl.

Jah, kinga kuulsa kõrwas
On lahke luulaja,
Weel tema kortsund käes
Näed waga kandli ja.

Kants langeb kantsi järel,
Waen kostab kolesti,
Ei liigu kinga käes
Mõel siisgi paigastgi.

Sillede hörnad õhud
Tehwivad orgudest,
Paultiku kannel kõlab,
See kõlab igawest'.

J. Kerneri j.

□

230. Kullakaewaja.

Kui katnud maa ja metsa
Õõ rahu-tiivaga,
Ta warjus mäe põhja
Mees püüab tungida.

Just inglid õhtu laulu
Siis laulsid wagamast',
Kui tule filmad tõusid
Kuldtükid fägawast.

"Kord minu oled!" weelgi
Mees tungib märke sääl,
Siis aga — kalju killud
On langend narri pääl.

Nüüd kostwad oru kurgust
Kui naeru plaginad;
Ja õhus inglilaulud
Nii kurwalt kustuvad.

J. v. Eichendorffi j.

□

231. Eese tütar.

Õõ läbi oli kaehanud
Eest ema ärdaste,
Et hauda oli kannetud
Ta ainus tütreke.

Ta walus kurdab kõwasti :
"Ei, Jumal, tunne sa
Me' häda, ema südantgi,
Sa wali, armuta!"

Ja kui ta kaebab walu sees
Nii jälle, jumeta
On furnulinaš tema ees
Laps leinapärjaga.

Ta kurbast' kurdab emale :
"Oh ära nutsa nii,
Ma taewa imeilusse
Ei nõnda tõusta wõi.

Mu riie, raske koguni
Su rohkest filmameest,
See õõsse tõmbab tagasi
Mind taewa ukse eest."

Nüüd ema wõitles, waewa teel
Sai wõidu waludest,
Ja jälle kolmandamal õöl
Ta nägi tütrekest.

Sel paistis lahke palgete,
Ja walge riie tal,
Käes hele küünal, walgete
Ka käsi kallimal.

Ja tema häälest rääkis õnn,
Mis emal hiiüda wõind :
"Kui magus hauarahu on,
Kõik Jumal hästi teind!"

Ja kui laps kadus ema eest,
Ta hakkas paluma,
Ja tänas Loojat südamest
Ja ilma otsata.

J. Mofeni i.

252. Malei ja Maloone.

Kord ühel merejaarel
Kaks karjast olivad:
Maloone ühe nimi,
Maleiks teist hüüdsid nad.

Need kalli lambakarja
Sääl olid pärandand:
Maleil ja ka Maloonel
See hukatuses jaand.

Nad karja ühes hoidsid;
See kaua pole läind:
Kui üks läks parema poole,
Teist kätt on teine käind.

Siis kari jagati ära,
Kuid üle üks lammas jäi,
See raske rahutuse
Neil' kahel' alles töi.

Maloone tahtis tappa:
"Ta katki siis raiume!"
"Tast võtkem enne willa!"
Malei poolt nõutakse.

Tal oli sulle waja:
"Et niitkem täna ta!"
Maloone waidles wastu:
"Ei nüüd weel willu ja!"

"Ma niidan oma külje,
Siis niida sinagi!"
Ja eht Maloone keelas,
Ta tegi siisgi nii.

Nüüd lammas tuule tormis
Üks kaljupraosse,
Ja kui ta wälja wõeti,
Dli kadund ju hingete.

„Malei, see lammas külmas,
Et teda niitfid ja!“
„Ei,“ wastas see, „ta suri,
Et maru haaras ta.

Kuid oleks ja ka niitnud,
See poleks tulla wõind:
Ja kui ka, lammas oleks
Weel tasakaalus käind!“

Nad läh'wad kohtu ette
Ja kängest' kaebawad.
„Ei olnud,“ lauswad herrad,
„Meil asja raskemat!“

Nad kats'wad kirjad läbi,
Niid seni ükfinda
Kui Malei ja Maloone
Jäid lamba- ja willata.

— U. Kowitschi j.

233. Mõistujutt.

Üks mees kord rändas Siirias,
Käel kamelit ta talutas,
Siis aga tõrkus selle aste
Ja loom sai peruks koledaste,
Ja nõnda wihas norstkas tema,
Et saatja pidi põgenema.
Ta jooksis, kuni oma eel,
Ta leidis kaitsema kaewu teel.

Voom norstas veel ta selja taga,
 Kuis kohutas see teda väga!
 Siis kaevu auku kippus ta,
 Ei langend, vaid jäi ripnema.
 Sää! kasvas katkend salve sees
 Üks marjapõesas tema ees.
 Sestjamaast kinni nüüd ta võttis
 Ja mure hoolde hinge jättis.
 Siis waatas tema ülesse
 Ja nägi, walmis hüppele
 On jälle peletus ta pääle.
 Ja siis ta waatas alla poole,
 Sää! hirmsa lendama ta nägi,
 Kes suu ta surmaks lahti tegi,
 Mis mao kurgus saaks ta kätte,
 Kui peaks kukkuma ta wette.
 Kui kahe wahel nii ta rippus,
 Veel kolmas rist ta pääle kippus:
 Kus kaswand müüri praosse
 Ta kallis põesajuureke,
 Sää! hiirepaari nägi ta:
 Must walge kõrwal weinana.
 Ja järge mööda must ja walge
 Nüüd hakkawad see juure külge:
 Nad kaap'sid, kaew'sid, kist'sid, künd'sid,
 Maad juure ümbert ära kand'sid;
 Ja kui see kaevu pudenes,
 Üks wahtis, suud ju awades,
 Et seda filmapilkü näha,
 Kus mees ja põesas langet's maha.
 Mees oma hirmu häda sees,
 Surm igal pool ta silma ees,
 Nüüd waatas, kus ta saatus kole,
 Kas kusgi pääsmist leida pole.
 Ja kuna ta nii abi nõudis,

Silm ofkatese poole sõudis,
 Mis küpseil marjul talle koitis.
 Neid jaada himu teda mõitis.
 Ei näind ta hirmsat metsalist,
 Ei wetes lend'wa luuramist,
 Ei enam pahu hiiri sääl.
 Kui film tal sattus marja pääl',
 Loom ülewal mõis kära teha,
 All madu awalbada wiha,
 Ja hiired süüa juurekese,
 Ja üksi nõudis marju ise.
 Ja seega suule lõbu löi,
 Ja marja marja pääle sõi,
 Ja selle söögi magus wara
 Tal kaotas wiimse hirmu ära.

Kes on see jõe? küsid sa,
 Kel hädas hirm mõtib unuda?
 See mees sa oled ise just,
 Seks kuule seda seletust:

Näe, madu kaewu koopa sees,
 See surmasuu on sinu ees,
 Ja kole kamel ülewal
 On eluwaew siin risti all.
 Sa elu, surma wahel olles
 Siin rippud ilma pöesa külles.
 Need kaks, kes juurel' walu andwad
 Ja okstel', mis sind külles kandwad,
 Et surmas suiguks sinu waew,
 Need hiired, need on õõ ja päew.
 Must õhtul läheb warju taha,
 On seni töös, kui koit on näha,
 Siis koidust, kuni saanud õhtu,
 Toob walge juurel' hädaõhtu.
 Ja kui see lõik toob ahastust,
 Näib marjana full' lihalust,

Et elu häda — kameki,
 Ja põhjas ussi — surmagi,
 Et päewa, öö, need hiired ka,
 Sa unustad ja üksina
 Siin löbu otsid marjamaost,
 Mis leiad haua salwe praost.

F. Rüderti J.

□

234. Florenzi löwi.

„Lõu lahti, lõu on wabaks saand,
 Raudkangid ta kole on katkestand,
 Kõik tagasi! Et teie asjata
 Viigjulgust ei maksja säääl werrega!“
 Ja igaiüks otsis nüüid teise ees,
 Et warju saaks kufagil maja sees;
 Kõik rahwas, kes turul' end kogunud,
 See korraga kadund, kui pühitud.
 Üks lapsuke ainult, see teadmata
 On jäänud sinna weel mängima,
 Et teda ei hoiatand ema hääl;
 Ta kurtis säääl kaewu salwe pääl!
 Kõik paljudgi waatawad ülewalt,
 Et waesefe hauda saab waremalt,
 Nad käsi wäänawad filmawees
 Ja hüüawad appi häda sees;
 Kuid keegi ennast ei ohmerdanud,
 Et wõeras elu on hädasse saanud.
 Sest ligidal lõu juba mõiratab,
 Mis igaiüht hirmu higile a'ab.
 Silm järab tal wälja tule merd,
 Mis neelata piüiab ju lapsi werd;
 Ju küünise kápagi tõstnud ta säääl...
 Kui kohutaw waadata selle pääl!
 Kas tõesti sel wäetimal päästjat ei ole

Säält surma suust, mis otsatu kole?
 Kuid, waata, säält majast wiimaselt weel
 Nüüd naene tungib, kui tormi teel!
 „Oh Jumala pärast, sa peata!
 Kas tahad end asjata ohwerda?
 Sa õnnetu ema, säält tagasi,
 Ei aita sa, sured küll ühtlasi!“
 Kuid kartmata kipub ta lõwi pääl,
 Ja lapse, mis juba sel suus oli sääl,
 Siis hammaste wahelt weel wigata
 Ta kijub, päästija käega.
 Põu seisab kui tulp! Kui poleks ta näind,
 Et ema ju lapsega warju on läind!
 Nii selgetks sai noore ja wana ees,
 Mis wägimõim emasiidame sees,
 Ja lõwigi juures ta kallismeel.
 Kuid mõni ema, see kurtis weel:
 „Oleks oma laps mul hädasse saanud,
 Ka minagi oleks end ohwerdanud.“

U. F. Bernhardi j

235. Keiser Karl V., Luthेरuse wastane,

Sannt Justi Noostri ees 24. weebruariil 1557.

Dõ kole on, torm hulub hirmsaste,
 Hispania mungad, üks mull' awage!

Mull' andke rahu, kuni kella hiiüd
 Teid kutsub palwel' kabelisse siit.

Mull' andke, mis teil anda dieti,
 Üks ordurüüd ja furnulinagi!

Üks wäike kong — jah, pühitsege mind,
 Pool ilma, omaks nimetasin sind!

See pää, kel tukad lang'wad kääri all,
 End ehtis mitmel kroonil hiilgawal.

Õlg, mis nüüd mungamantlit ootamas,
Kord keisri hermelinil uhkustas.

Nüüd surma eel ma, nagu surnud kõik,
Ja langen rufusse, nii kui mu riik.

W. v. Plateni j.

236. Hobune kohtus.

Kui muiste kuldseid ajad olid
Weel oma imeiluga,
Siis Suure Karli totta tulid
Ta würstid kohut pidama.

Kest hiit sääl rippus kellukene,
Kel kuni kantsi tungis hää,
Ja kes siis oli kohtuline,
See kõiest kella tõmbas sääl.

„Hää kuulub jälle hiie põuest,
Kes kohut nõuab, waadake!“
Kui würstid tõtand kantsi õuest,
Kõbit tõmbas lonkaw hobune!

„Kes sarnast kaebtust enne nägi!
Mis kõneleb loom keeleta?
Ta eest siis, waeste, leski tugi,
Nüüd, rüütel Konrad, räägi ja.“

„Küll kõnemees ei ole mina,
Ja üksi rahu on mu püüd,
Kuid ühe rüütli vastu täna,
Suur keiser, loom siin kaebab nüüd.“

See hobu teda kaua kannud
On wõidul' mitme tormi sees,
Kui uhkesti ta ratsutanud,
Kui tema seljas sõjamees.

Ta hoolsus tõi tall' hiilgwat ilu,
Nuu wahvus aitas omanda,
Kuid hobu päästis tema elu,
Kes waenust wälja kandis ta.

Siis hobul kallid nimed olid,
Ta magas maius-roogades,
Kuid aastad läksid, aastad tulid,
Ka tema rammu raugenes.

Ta juba jalutumaks saanud,
Tal selgus kustund filmi sees,
Ei harjund aset enam jäänud
Tall' üle tema sõime ees.

Nüüd ümber ilmas effib tema,
Kus leidub weel ehk kõrreke,
Ja kus ta peaks ilmumema,
Ta ristiks iga mehele.

Nii pekstud, aetud, kiusu kärast
Ta siia hiide põgenes,
Ja närima kõit nälja pärast
Ta hakkas, — kell siis kõlises.

Wast wöttis osa waese waewast,
Kell kaebas kohtu kangemalt,
Ta nõudis armu kõrgeft taewast,
Ja õigust maa pääl kuningalt.

Nüüd, würestid, wõtku teie sõna
Siin kallist looma kaitseada;
Ei rüütli nime ütle mina,
Ta tegu üksi laidan ma.““

Kõit rüütliid hüüdsid, hüüdis ise
Ka nõnda effind rüütelgi:

„Nüüd kõhuni kuldkaerte sisse,
Kuldwilja kuni kõhuni!“

R. Simrocki j.

237. Waarao.

Mäe, punasel merel häda sees
 On Israel põrmus filmawees,
 Ges meri tal laenetes laksutab
 Ja tagapool Waarao wihastab:
 „Jehoowa, oh halasta ise!“

Ja kepiga Mooses siis laenesse ldi,
 See seisatas, wahuwaks walliks sai;
 Ja Israel läbi läks kuima teed,
 Ja mõlemal pool tal seisiwad weed
 Nii kaua, kui pääsend ta pojad.

Ja Waarao kihutas kaldale,
 Käes mõel, süda toledast wihane;
 Ka wägi, see tormas edasi,
 Kuldehtes hood ja mehedgi;
 „Oh taewane kuningas, aita!“

Ju mehed ja wantrid on meresse läind,
 Kuid surma hobu neil eel on käind!
 Ja kui nad weesängis sääl koguna,
 Woog laksus, et jälle end ühenda,
 Ja weereda wilund rajal.

Raudrüüd oli raske ja sügawad weed,
 Ei hobu, ei mees näind kaldale teed . . .
 Kuid Juuda on põlvedel Isfanda eel,
 Ja wood on waitind, ja laenete teel
 On rahu, kullane rahu.

M. v. Strachwiji j.

238. Wanamees ja surm.

Üks wanamees, kes ennast waewand oli
 Pea üheksakümmend aastat raske ra'al,
 Kimp hagu seljas, nii ta küürus tuli
 Kord metsast wälja, kuimal lõuna a'al.

Dh waene mees, kui tihti kummardama
Sa pidid nende okste järele!
Sul polnud poega, küll see kergitama
Su waewa oleks tulnud wististe.

Nii koorm ta õlal; ei tal enam rammu
Ka põrmu; higi kuuma otša eel,
Ta peab seisatama wäsiind sammu,
Ja istub maha peenral', tolmund teel'.

Ja kui ta istub, kord weel mööda läinud
See waew on temast ilma tahtmata,
Mis tänagi ta jälle uuest näinud,
Et omal offi kimbutš koguda;

Ja ühes seega kõit see waew ja häda,
Mis pikas elus näinud waene mees,
Kui wähest päewa leiba muretšeda
Tal tuli kuuma palehigi sees.

Ja kuna nõnda kerkis weel ta walu,
Nii kuuldi õhtawat siis wäsiind meest:
„Dh tule, surm! Mis maksab weel mu elu?
Wii rahule mind tema waewa sees!“

Ja waata imet, oma wikatiga
Surm tuli, ütles: „Siin ma, wanake!
Mis soowid sa? Siig pikaks saand su iga?
Su ees see koormgi — liig full' tõeste!“

Kuid wanake, kes pilgu jälle teele
On põõrand, kostab kogeledes nii:
„Dh kallis surm, mind aita õla pääle
Mu kubu tõsta, et saan edasi!“

S. Weimi aine j.

239. Keiser Otto III. ja munk.

(A. 983—1002).

„Mis iial auu ja ilu
Küll omal' soovid sa,
Müüd seda julgest palu,
Kõik tahan täita ma!“
Nii waesjel' mungal' ütles
Suur keiser, nii ta mõtles
Ka teha armuga.

Sääl kares luues püsib
Jumala sulane,
Sell', kes maailmal' käsib,
Ta waatab filmisje:
Ja paneb käed taha,
Kui lapsel' lahke isa
Siis tema rinnale.

Ta ütleb: „Auu ja rikkust
Ei nõua minu meel,
Sel pole pidu, pikkust,
Mis hülgaw ilma eel.
Ma elan Isfandale,
Kõik ohwerdan ma talle
Mu termel eluteel.

Kuid wõin ma armu näha,
Siis saagu rõõmuks null',
Et kaugel jääb just paha
Ja süda puhtaks sul.
Hing walwe all ja pea,
Kõik kaduw on, ja tea,
Nii väga petlik küll!“

See käib kui kaebelaeue,
Kui püha lauluwiis;

Suur keiser — nüüd nii waene —
See kummardab end siis.
Ta rauga ette kallub,
Ja nutab, tafa palub:
„Mind, isa, õnnista!“

R. Kirborfi j.

240. Kolm risti.

Õõ külm, kuu kumendab heledalt,
Kolm röövlit luurawad metsa alt!

Neil kuhjaga ees külb, hõbe on sääl,
Mil wärsted were jäljed weel pääl!

Nüüd saagi nad jaganud kisa,
Et süües ja juues siis prassida.

Seks noorema otsima saadawad
Nad sööki, ja joogiks ka libedat.

Hää aga see pole, mis mõtete sees
Neil mõlgub, kui läheneb kolmas mees.

Kuis nende kasuks see higistab,
Kui koormaga teiste juure ta saab!

Kuid waewalt need selle sifu on näind,
Siis nuga ta kuklast läbi on käind.

Ju põesjas lasub ta; koledad
Ta saaki hirwides jagawad.

Nad sööwad, joowad, kuid üksigi neist
Ei julge pilgukski usalda teist.

Kõit hilja! Nad matufid pidamas.
Kihwt joogiks neil olnud karikas!

Õõ külm, kuu kumendab heledalt,
Kolm risti kurdawad metsa alt.

Wabaherra v. Sindt j.

24. Surnud soldat.

Sääl laugel nõmmel närtfind
Üks soldat on surmale,
Ta ununud, maha jäänud,
Ehk mõitles ta wahwaste.

Siit kindralid mööda sõitwad,
Neil ristid on rinnala —
Kas keegi siin seda surnut
Ei ehi ka ristiga?

Küll mõnegi mehe pärast
Müüd kaewataks kangesti,
Siin waese soldati jaoks
Pole piisart, ei sõnagi.

Kuid laugel, kus tema kodu
Kuldeha hekkide sees,
Üks isa nii kurwalt kurdab:
„Ta surma wist suikunes!“

Üks ema sääl ärdast' ka nutab;
„Oh taewake!“ õhkab ta hääl,
„Küll on see wist surmasõnum,
Kell seisma jäänd kümne pääl.“

Ka kurdab sääl kahwatand neiu
Nii ehasse hädaldes:
„Ja suri ta sõtta, ei ilmas
Ta sure mu südames.“

Kolm filmapaari taewa
Sääl kuumemalt saadawad
See waese soldati pärast
Dma palwe ja piisarad.

Ja taewas pilwekse põue
Neeb piisarad pesitab
Ja lauge nõmme kohta
Nad kirula kiigendab.

Säält koolja kulmul' walab
Neid maha ta kastena,
Et kurtmata ei löduks
Säält kaugel nõmmel ta.

J. G. Seiblt j.

242. Kurg ja paabu.

Kurg õhuriigist lennanud
On enne õhtut kanaaeda,
Kus kuldasulgis ehitud,
Ja nagu kroonil kroonitud,
On paabu, ilmaime kaeda.

Oh kuis ta sulgi lehwitas,
Pääd tõstis ifka kõrgemale,
Ja nimelt saba laotas,
Et kuldailus hiilgawas
See säraks iga waatajale.

Kurg hallis watis waitseste
Ta kõrwas kurtis alanduses.
Siis paabu: „Poleks ime see,
Kui minu wastu, mehike,
Su süda paisuks kadeduses!“

Kurg wastas: Peaksin minagi
Su kõrwal wiitma eluaja,
Ehk saaksin kadeks tõesti;
Kuid waata, wend, mul alati
On lahti terve ilma raja.

Su ilu siin on tolmu sees,
Mu lend mull' taewa õnne rajab,
Ma asun kõrges päikse ees,
Ja minu filmis waene mees
On see, kes põrmus uhkust ajab.

F. Schanz j.

243. Leid ohwrikirstus.

Bruunis wafemeres täna
Hõbehilget näen ma;
Kallis wara ohwrikirstus,
Krossike, kust tulid ja?

Haruldased on su jooned,
Wõerad meie wormile!
Enne kui sind peidan, ütle:
Kelle kuju, kiri see?

Kuis? Sää! loorber krooni kohal
Kõrget pääd on ehtinud?
Wist sa Rooma pojalt oled
Wõidupärjaks palmitud!

Kuis su palgelt käsu kõrkust,
Wõimu wäge näha saan!
Ja ses kirjas, mis ma loen:
Imperator ja — Trajan!

Sina, ilmariigi ülem,
Kangelastest kõrgemal,
Ohwriandeks pidand saama
Teifel' ilmaisandal'!

Kes sa metsalise kätte
Tunnistajad heitsid sää!
Kes hääne kiral kiitsid
Wega armulikuks weel:

Kas sa, kas sa, uhke keiser,
Põrmus ristipoodu ees?
Kas su loorist auu tall' noppind
Põhjamaade talumees?

Jah, nüüd ajast hämardawast
Tungin selgusele ma:
Inimese Poeg, see peab
Kõhut selle krossiga!

W. Schwabi j.

244. Koorani sõnad.

Emir Hassan, Muhamedi jugu,
Oli lugend waga palwe lugu,
Ja siis oma sõbgisaali astund,
Waibal' keha kosutuseks istund.

Ori tahtis talle lauda katta,
Kuid siis waesem, ettevaatamata,
Pillutanud maha waagna täie,
Et saand riket würsti siidiriie.

Ja nüüd ori põlswil' langes põrmu,
Sirmu ohus palus nõnda armu:
„Isand, neile tõuseb taewa eha,
Kes on wõitnud ära oma wiha!“

Emir wastab: „Ei ma wiha kannan!“
Ori jälle: „Oh ka andeks anna!
Sest weel paremale palgal' sõuab,
Kessee seda eksja wastu jõuab.“

„Andeks saad sa,“ emir hüüab jälle.
„Kuid säälsamas kirjutatud,“ talle
Ori wastab: „järje astmel' ajub
Kõrgemal', kes kurja hääga tajub.“

„Ole prii! See kuld siin sull'gi saagu,
Wanemate käst meil auusse jäägu,
Ärgu sündigu, et üial mina
Ritun prohwetlikku püha sõna!“

J. Ch. v. Zedlitz j.

□

245. Wõeras kirikuaias.

Mii kabelimaja ees kuulukse:
„Tee lahti, tee lahti, wanake!“

Tee lahti, tule minuga
Üht kallist hauda mull' näitama!“

Nii habemes võeras rääkinud,
Wist sõjamees, kare ja kõrbenud.

„Kes on see kallis, kellele
Siin saanud puhkesängike?“

„Mu ema! Kas enam siis koguni
Te Marta poega ei tunnegi?“

„Ennäe, kui suur ja kõrbenud ta,
Ei oleks teid ilmas tundnud ma!

Kuid tulge siis, siin paigake,
Mis teada saada nõuate!

Kus kivi ja maa siin lasumas,
All surnud ema teil asumas!“

Wait võeras, kava wagune,
Pää nõrkenud alla rinnale.

Ta wait ja wahib haura pool'
Ja filmist tungib wete wool.

Siis raputab pääd ta, ütleb nii:
„Ei, siin ei asu ta ialgi!“

Kuis võiks nii wäikse paigaga
Küll emaarmu piirata?“

R. Bogli j.

VIII. Lõpueheliid.

246. Kodunõmmel.

Rootuslill ja uhke liilia,
Ei meil kosu ja,
Nõmmel, wäetud filmaweega,
Arkab eerika.

Põhjataht, see waatab alla
Kehwa kanni pääl,
Selle sala sära ütleb:
„Kaswa fina jääl!

Kus ja kuiwast nõmmest tõused,
Sääl on õige pind
Seks, et kergib, kaswab, kosub
Meesste raudne rind.

„Sääl on aje õigel' armul'
Nõdral naeselgi,
Et ta tuli meesste meeli
Süütaks õieti.

Nõmmel, wäetud filmaweega,
Sugu sigineb,
Kangelaste kange sugu,
Kesse imet teeb;

Reesse heitleb, kesse mõitleb
Sügistormi sees
Seni, kui tal vastaline
Põrmus jalgu ees!"

Põhjataht, seis puista alla
Kõrgeft kosuvust,
Wala närtfind nõmme pääle
Iša õnnistust.

Selle täheks mulle tõuse,
Kanarpiku õis,
Et, kus ja weel kingul kosud,
Katteb orjakõis;

Kus ja ilul hinge helgid,
Hella eerika,
Et sääl pühal priiustoidul
Elab isamaa!

□

247. Miks ma laulan?

Miks oma laulu lauland ma?
Eks lauljaid ole otsata?
Neid on, kuid mitte laulusid,
Mis lootust hinge laulaksid.

Näe, koit sääl kumab kullane,
Ja orus õitseb dieke,
Kuid tuhanded on tuimad weel
Ja käiwad musta mure teel.

Neil' tahtsin hüüda: „Ärgate,
Ja minge halja aasale;
Sääl näete looja imetööd,
Mis muudab walgeks pimed ööd.

See ütleb meil' : „Si sinagi
Saa hädas hukka kunagi,
Kui oled walgel' tunginud,
Sing taewa ilul' awatud.“

Jah, selleks lahtet laulukest
Ma laulsin lapsesüdamest,
Et neil, kel udu hinge ees,
See kaoks päiksekulla sees.

Sisu.

I. Sfamaa	7
II. Armastus	49
III. Muis ja walus (S. Heine jälgedes)	76
IV. Paut	110
V. Loodus	118
VI. Elu	129
VII. Piisa wainult (Sembufene jutusaalusid)	158
VIII. Lõpuhelid	221

Trükiwead.

Lehek. 35	7	rida	alt	Mu hinge	loe	Mis hinge
" 47	9	"	"	21. jõulul.	"	31. jõulul.
" 90	6	"	"	fiigitades	"	fiigutades
" 147	10	"	"	katsufid.	"	katsufid,
" 171	10	"	"	üks on	"	üks on

HIND 75 KOP.